

Basel III og den finansielle sektor

HD 2. del Finansiering – Afgangsprøjet 2013

Forfattere: Anders Klerke & Peter Wessel Frank

Vejleder: John Kristensen, Nordea

Foråret 2013

Institut for Finansiering
Copenhagen Business School

Indholdsfortegnelse

Executive Summary	4
1. Indledning	5
1.1 Problemformulering	6
1.2 Afgrænsning	7
1.3 Metode	7
1.4 Opgavens opbygning	8
2. Historisk baggrund Basel	9
3. Basel II	11
3.1 Kapitalbegreber	11
3.1.1 Basiskapital	11
3.1.2 Kernekapital (Tier 1 kapital)	11
3.1.3 Hybrid kernekapital	12
3.1.4 Supplerende kapital (Tier 2 Capital)	13
3.1.5 Fremmedkapital	13
3.2 Introduktion til Basel II	14
3.3 Søjle 1 – Minimumskapitalkrav	16
3.3.1 Kreditrisiko	16
3.3.2 Markedsrisiko	23
3.3.3 Operationel risiko	24
3.4 Søjle 2 – Tilsynsprocessen	24
3.5 Søjle 3 – Markedsdisciplin	26
3.6 Kritik af Basel II	27
4. Basel III	29
4.1 Kapital og solvens	30
4.1.1 Kapitalbuffere	33
4.2 Risikovægtede aktiver	34
4.3 Leverage ratio	35
4.4 Likviditetsrisiko	36
4.4.1 Liquidity Coverage Ratio	36
4.4.2 Net Stable Funding Ratio	39
4.4.3 Quantative Impact Studies	41
4.4.4 Indfasning	41
4.5 Systemically Important Financial Institutions	42
4.5.1 Udvælgelseskriterier	44

4.5.2 Betydningen for SIFI'er	45
5. Diskussion af reguleringer	53
5.1 Funding- og afkastkravsaspektet	53
5.1.1 Kapitalomkostningerne	58
6. Compliance analyse – Basel III	61
6.1 Baggrund for udvælgelse	62
6.2 Regnskabsmæssig solvens – Basel II	64
6.3 Case 1 – Basel III	67
6.4 Case 2 – Basel III	71
6.5 Opsummering på compliance-analysen	73
7. Vores vurdering	75
7.1 Initiativer	75
7.2 Adfærdsændringer	76
8. Konklusion	77
9. Litteraturliste	79
9.1 Bøger	79
9.2 Publikationer	79
9.2.1 Finansinvest	79
9.2.2 Nationalbanken	79
9.2.3 Bank for International Settlements	80
9.2.4 Andre	81
9.3 Artikler	82
9.4 Regnskaber	82
9.5 Hjemmesider	83
9.6 Andet	84
10. Bilag	85
1)	85
2)	88
3)	88
4)	89

Executive Summary

The second Basel II accord was introduced in 2004 and the latest regulations from the Basel III-framework are currently being implemented in financial sectors around the world.

This thesis aims to analyze the consequences of the implementation of the Basel III accord. It will focus on how the capital requirements will influence on medium and larger banks in Denmark. The study will also outline the additional requirements regarding the systemically important financial institutions (SIFI's) with a sole focus on the Danish institutions.

With this in mind the thesis will guide you through Basel II and the new advanced requirements in Basel III. After that the medium and larger financial institutions in Denmark will be compared in a compliance analysis with regards to the quantitative capital requirements. In continuation of this, it will be discussed how the banks will challenge the new requirements and what measurements can be used to reach these.

In our study we conclude that larger banks in Denmark are compliant and a few medium-sized banks will be in need of capital for them to be compliant with the forthcoming Basel III-framework.

1. Indledning

I det fortsatte eftermæle af finanskrisen, der for alvor satte ind 2008 ved konkursen af Lehman Brothers, er der løbende blevet strammet op på kravene til pengeinstitutterne. Konkursen medførte massiv finansiel uro og ikke mindst en tilfrysning af kreditmarkederne, som de færreste havde set komme. Bankpakker i den ene eller anden form blev i den forbindelse etableret fra adskillige landes side med den hensigt at få tilført kapital til bankerne så udlån, og den generelle drift kunne fortsætte.

Krisen synliggjorde hvor afhængig det finansielle system er på tværs af landene, hvorfor de danske pengeinstitutter ligeledes blev ramt af denne manglende mulighed for kapitalfremskaffelse. Flere pengeinstitutter er enten blev opkøbt, fusioneret med en konkurrent eller i de værste tilfælde har konkurs været den eneste mulighed. Enkelte har været i så skidt tilstand, at der ikke har været nogle, der har ønsket at overtage driften, og disse er derfor blevet overtaget af Finansiell Stabilitet, der fungerer som statens ”skraldespand” med det formål at frasælge de aktiviteter, der kan indbringe likviditet.

Den finansielle uro der er opstået, har gjort det tydeligt at det er væsentligt for bankerne at have fokus på deres kapital- og likviditetsberedskab som en del af deres generelle risk management. Her kommer internationale komiteer, såsom Basel, ind i billedet med henblik på at udforme nogle overordnede rammer, som skal fungere som rammen for mere konkrete direktiver, der derefter iværksættes og bliver bindende for pengeinstitutterne. Disse rammer for reguleringer af bankerne startede tilbage i 1988, da der kom det første udspil fra Baselkomiteen til Basel I. De tidligere reguleringer har været genstand for en del kritik, da bagklogskabens klare lys har vist, at disse har været mangelfulde på nogle vigtige punkter, hvilket blev tydeliggjort ved den seneste finanskrisen. Derfor er vi nu havnet i en post-krise, hvor adskillige reguleringer, af den ene eller anden form, iværksættes fra instanser som Basel til Finanstilsynet for at lære af fortidens fejl. Dette vil altid give anledning til en mildere form for ”pegen-fingre” ad hinanden mellem banker, realkreditinstitutter, politikere, tilsynsmyndigheder, kunder m.fl.

1.1 Problemformulering

Formålet med denne opgave vil være at belyse de udfordringer den finansielle sektor står foran i forbindelse med skærpede EU-direktiver. Derfor vil der analyseres på, hvilken indvirkning Basel III-reglerne har på et udsnit af banker i Danmark og samtidig se på, hvilke initiativer, der kan iværksættes, for at imødekomme disse nye krav. Dertil vil følgende spørgsmål søges besvaret:

- Hvad er Basel II?
- Hvad er Basel III, og hvori består ændringerne fra tidligere?
- Hvordan er bankernes nuværende status i forhold til de fremsatte krav?
- Hvilke adfærdsændringer kan der ses i sektoren fremadrettet?

1.2 Afgrænsning

Denne opgave har til formål at belyse, hvilke udfordringer den finansielle sektor står overfor i forbindelse med implementeringen af Basel III. Opgaven vil tage sit udgangspunkt i de retningslinjer, der fra Baselkomiteens side er udstukket og dermed ikke i de enkelte landes lovgivning på området. Forskellene på lovgivningen i de enkelte lande set i forhold til Baselakkorderne vurderes ikke at have betydning for opgavens konklusion.

Grundet opgavens omfang har vi i analysedelen udelukkende valgt at fokusere på danske pengeinstitutter. Vi afgrænser os derudover fra institutter lavere end gruppe 2 jf. Finanstilsynets inddeling fra ”Pengeinstitutternes størrelsesgruppering primo januar 2013”¹. Analysen vil have fokus på de øgede kapitalkrav og kapitalelementer som følge af Basel III. I analysen vil vilkårene bag bankernes nuværende hybride kernekapital ikke blive undersøgt nærmere, og det antages derfor, at denne ikke overholder de nye skærpede tiltag som følger med Basel III.

Likviditetsmålene vil ikke blive beregnet selvstændigt i analysen. Dette skyldes manglende datagrundlag og klarhed over de endelige opgørelsesmetoder, herunder hvorvidt korte realkreditobligationer defineres som likvider af høj kvalitet.

I opgaven vil de samfundsøkonomiske konsekvenser af den øgede bankregulering ikke blive analyseret. Derudover behandles Basel I som kendt stof, hvorfor retningslinjerne bag ikke specificeres i afhandlingen.

1.3 Metode

I dette afsnit vil vi kort redegøre for, hvorledes opgaven er opbygget for at besvare opgavens problemstilling.

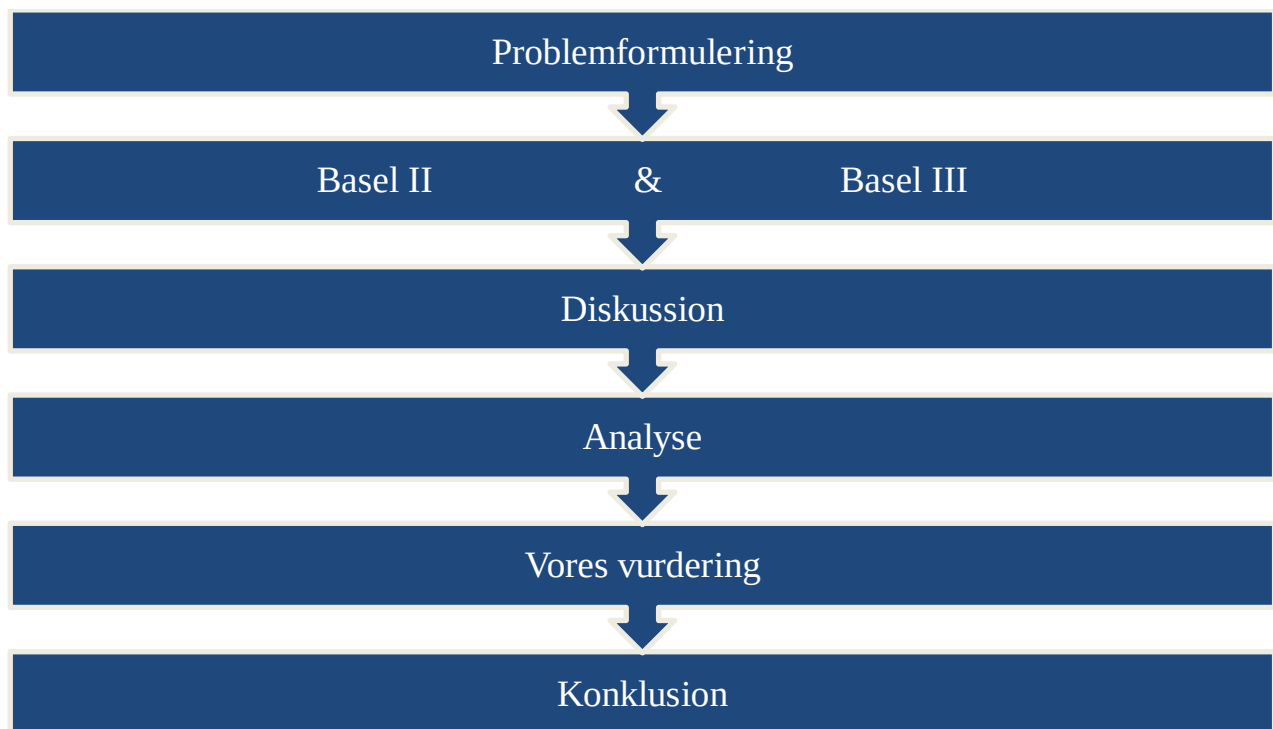
Opgaven præsenterer og beskriver først Basel II og de mest centrale kritikpunkter diskuteres. Herefter beskrives de nye reguleringstiltag i form af Basel III, og de centrale elementer diskuteres med inddragelse af relevante artikler og teori fra lærebøger. Hertil benyttes de officielle publikationer fra Baselkomiteen, indeholdende de udspecificerede retningslinjer.

¹ <http://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Statistik-noegletal-analyser/Statistik-om-sektoren/Pengeinstitutternes-stoerrelsesgruppering.aspx>

Herefter foretages compliance analyser af kapitalkrav med udvalgte institutter. De udvalgte institutter er fra gruppe 1 & gruppe 2 jf. Finanstilsynets inddeling. Analyserne foretages ud fra data i institutternes årsregnskaber og risikorapporter for 2012.

Der er løbende igennem opgaven anvendt relevant teori og eksternt data for at besvare opgavens problemstilling. Information er primært hentet fra offentligt tilgængelige publikationer, undersøgelser, regnskaber samt artikler. Dog har vi via vores arbejde i Danske Bank haft mulighed for at få adgang til rådata vedr. priser på covered bonds og 5 års senior gæld på relevante peers, hvilket ligeledes er anvendt.

1.4 Opgavens opbygning

2. Historisk baggrund Basel

Basel standarderne er udviklet af Baselkomiteen, som er navngivet efter den schweiziske by, hvor dets sekretariat ligger i organisationen ”Bank of International Settlements” (BIS). Baselkomiteen blev oprettet i 1974² af Centralbankchefer fra 10 lande. Udvalget blev oprettet i kølvandet på alvorlige forstyrrelser på det internationale valuta- og bankmarked. Komiteens første møde fandt sted i februar 1975 og er afholdt regelmæssigt lige siden 3-4 gange om året.

Komiteens medlemmer kommer i dag fra Argentina, Australien, Belgien, Brasilien, Canada, Kina, Frankrig, Tyskland, Hong Kong, Indien, Indonesien, Italien, Japan, Korea, Luxembourg, Mexico, Holland, Rusland, Saudi Arabien, Singapore, Syd Afrika, Spanien, Sverige, Schweiz, Tyrkiet, England & USA. Landene er hver især repræsenteret af deres Nationalbank samt af den myndighed, der har det formelle ansvar for tilsyn med den finansielle sektor i landet. Nuværende formand for udvalget er Centralbankchef i Sverige Stefan Ingves, som overtog posten fra Hollands Centralbankchef Nout Wellink den 1. juli 2011³.

Komiteen skaber løbende et forum for drøftelse af banktilsyn og regulering mellem sine medlemslande. Udvalget rapporterer direkte til Centralbankchefer og ledere af tilsyn fra dets medlemslande, hvor større beslutninger og initiativer godkendes før de iværksættes. Oprindeligt drøftede udvalget retningslinjerne for det internationale samarbejde med henblik på at lukke huller i det tilsynsmæssige net, men det overordnede mål er at forbedre forståelsen for tilsyn samt højne kvaliteten af banktilsyn på verdensplan. Det forsøges gjort igennem tre punkter: ved udveksling af oplysninger om de enkle nationale tilsynsordninger, ved forbedring af teknikker til at kontrollere den finansielle sektor og ved at fastlægge minimums standarder på ønskede områder.

Udvalget har ikke funktion som en formel overstatslig magt, og dets konklusioner har ikke retskraft, hvilket heller aldrig har været tiltænkt. I stedet formulerer det tilsynsmæssige standarder, retningslinjer og anbefalinger i forventning om, at de enkelte myndigheder vil forholde sig til deres synspunkter og indføre dem igennem love, regulativer eller hvad der passer bedst til det enkelte nationale system. På denne måde forsøger udvalget at skabe konvergens mellem landene, hvad angår strategier og standarder uden samtidig at skabe harmonisering af de detaljerede tilsynsmetoder.

² <http://www.bis.org>

³ <http://www.bis.org/bcbs/about.htm>

Basel Capital Accord (Basel I), som er et kapital målesystem, besluttede udvalget at indføre i 1988. Systemet et fastsat som et mål for kreditrisiko og blev i 1992 fastsat med en minimumskapital standard på 8 pct. Denne minimums standard på 8 pct. er siden 1988 gradvist blevet implementeret i medlemslandene samt i stort set alle øvrige lande med internationale aktive banker. I juni 1999 udsendte Baselkomiteen et forslag, der reviderede de eksisterende kapitaldækningsrammer. De nye rammer bestod af tre søjler:

1. Minimumkapitalkrav, hvor de standardiserede retningslinjer fra 1988 blev redefinerede.
2. Tilsyn med finansielle institutters interne vurderingsprocedure og kapitalgrundlag.
3. Oplysningsforpligtigelse for at øge markedsdisciplinen som supplement til den tilsynsmæssige indsats.

Efter omfattende dialog med banker, tilsynsmyndigheder (der ikke var medlem af udvalget) og branchegrupper, blev der den 26. juni 2004 udstedt en revideret ramme, der dannede tekst grundlag for udstedelsen af love i de enkelte lande (Basel II).

I de senere år har Baselkomiteen forsøgt en hårdere tilgang for at fremme bedre tilsynsstandarder på verdensplan. I tæt samarbejde med mange myndighedsområder (der ikke er medlem af udvalget) fremlagde Baselkomiteen i 1997 "Core Principles for Effective Banking Supervision"⁴, der indeholder en omfattende plan for et effektivt kontrolsystem. Disse principper er efterfølgende blevet revideret og er senest udgivet i 2006.

På mandat fra en reform, etableret af G20 landene på deres topmøde i Pittsburgh i 2009, er Baselkomiteen gået i gang med at udvikle en ny reform der baseret sig på læring af den finansielle krise i 2008. Disse nye globale standarder, der skal løse både systemiske risici og firmaspecifikke risici omtales Basel III.

⁴BIS - "History of the Basel Committee and its Membership", 2009

3. Basel II

3.1 Kapitalbegreber

Som introduktion til opgavens afsnit, der vedrøre Basel II, vil vi i nedenstående afsnit forklare de forskellige kapitaltyper, som bankerne ligger inde med for at modstå tab og risici som ikke kan dækkes af de løbende driftsindtægter.

3.1.1 Basiskapital

Basiskapital består af summen af kernekapital samt supplerende kapital, efter der er fratrasket visse fradrag. Kernekapitalen opdeles yderligere i egenkapital og hybridkapital. Basiskapital skal som minimum udgøre 5 millioner euro⁵, hvilket er minimumskapitalkravet, derudover skal basiskapitalen ifølge §124, stk. 2 i loven om finansiel virksomhed udgøre mindst 8 pct. af de risikovægtede aktiver.

Basiskapitalen er således en sikkerhedsmargin, der skal virke som en stødpude i forhold til risici og eventuelle tab. Det er derfor vigtig for pengeinstitutterne at have en sund basiskapital, da dette vil danne et solidt grundlag overfor eventuelle fremtidige udfordringer.

3.1.2 Kernekapital (Tier 1 kapital)

Kernekapital anses som det sikreste element i basiskapitalen og skal udgøre mindst 50 pct. af pengeinstitutternes kapitalgrundlag. Den består overordnet af egenkapital fratrasket opskrivningshenlæggelser og tillagt evt. løbende overskud, indbetalt garantikapital samt hybrid kernekapital. Helt specifikt indeholder kernekapital jf. lov om finansiel virksomhed §129 af følgende:

- Indbetalt aktie-, garanti- eller andelskapital
- Overkurs ved emission
- Reserver
- Overført over- eller underskud

⁵ <http://www.finanstilsynet.dk/da/leksikon/basiskapital.aspx>

- Årets løbende overskud (fratrullet enhver form for skat, forventet udbytte og andre forudsigelige udgifter)
- Hybrid kernekapital (forklares i næste afsnit)

Dertil oplistes der i lov om finansiel virksomhed §131 en række omstændigheder, der skal fradrages i kernekapitalen, dette gælder f.eks:

- Foreslået udbytte
- Immaterielle anlægsaktiver
- Skatteaktiver
- Årets løbende underskud.

3.1.3 Hybrid kernekapital

Som det ses af ovenstående kan kernekapital også indeholde hybrid kernekapital. Bag det eksotiske navn gemmer sig reelt et almindeligt lån, dog givet på nogle helt særlige vilkår. De særlige vilkår gør, at de penge, der er lånt, kan betragtes som en slags egenkapital, hvilket vil sige, at de kan medregnes, når soliditet eller solvens eksempelvis skal opgøres. Baggrunden for dette skyldes, at lånet principielt aldrig kan opsiges, da det løber uendeligt. Det vil sige at der ingen chance er for at långiver pludselig vil have sine penge igen. Derfor sidestilles, denne låntype med bankens egne penge - egenkapitalen.

Derudover stilles der også krav om, at långivere der giver lån som hybrid kernekapital, mister deres penge før alle andre, på nær aktionærerne, hvis banken går konkurs. Derudover skal långiver acceptere, at hvis instituttet kommer i problemer og ingen reserver har, bortfalder forretningen. Renten kan ikke ændres på baggrund af pengeinstituttets situation, og renterne udskydes, hvis instituttet ikke opfylder kapitalkravet. Udskydelsen finder sted, indtil disse krav igen er opfyldt.

Egenkapital(Core Tier 1 Capital) og hybrid kernekapital (Non Core Tier 1 Capital) regnes derfor tilsammen for den sikreste del af et instituts økonomiske reserver og kaldes tilsammen for Kernekapital (Tier 1 Capital).

3.1.4 Supplerende kapital (Tier 2 Capital)

Udover kernekapital kan supplerende kapital også indgå i basiskapitalen. Som eksempler på supplerende kapital, kan nævnes:

- Ansvarlig lånekapital
- Opskrivningshenlæggelser
- Hensættelser på aktiver og forpligtigelser udenfor handelsbeholdningen
- Hybrid kernekapital som ikke medregnes i kernekapitalen.

Andelen af den supplerende kapital må ikke overstige andelen af kernekapitalen, og kan derfor maksimalt udgøre halvdelen af basiskapitalen. Dette kan volde institutterne problemer, hvis de oplever fald i egenkapitalen. Den ansvarlige lånekapital kan kun medregnes delvist med 25 pct. i de sidste 3 år inden forfaldsdato. Det betyder, at der i det tredjesidste år inden den aftalte forfaldsdato, således kun kan medregnes 75 pct. af den oprindelige kapital. I næstsidste år kan kun 50 pct medregnes, mens der i det sidste år kun kan medregnes 25 pct.⁶. Grundet, at den ansvarlige lånekapital udløber og kun kan medregnes delvis i de sidste 3 år, vurderes denne kapital ikke lige så værdifuld som hybrid kernekapital.

Hvis kapital skal kategoriseres som ansvarlig lånekapital, er der visse krav, der skal være opfyldt. Disse krav minder til forveksling om kravene fra hybrid kernekapital. Dog adskiller ansvarlig lånekapital sig ved typisk at have en løbetid på 5-7 år, hvorefter lånet skal indfries. Eksempler på krav til supplerende kapital er, at långivers krav skal være efterstillet alt andet ikke efterstillet gæld. Derudover skal lånet været udbetalt til instituttet, og långiver må ikke kræve tilbagebetaling før tid uden tilladelse fra Finanstilsynet. Renterne må ligesom ved hybrid kernekapital forfalde, hvis låntager opfylder kapitalkravene.

3.1.5 Fremmedkapital

Fremmedkapital udgør den kapital som ikke er indeholdt i basiskapitalen. Pengene her er lån fra andre banker, kunders indlån mm. Banksektoren er typisk kendetegnet ved at have en større andel af fremmedkapital end andre typer erhvervsvirksomheder.

⁶ Lov om finansiel virksomhed § 136 stk 4

3.2 Introduktion til Basel II

I 1999 præsenterede Baselkomiteen første gang et forslag til forbedring af de eksisterende kapitaldækningsregler (Basel I) fra 1988. Forslaget blev sendt til høring blandt interessenter og blev justeret flere gange i de kommende år. Først i juni 2004 kunne Baselkomiteen præsentere det endelige Basel II oplæg, som skulle danne grundlag for implementeringen af kapitaldækningsregler i EU og i resten af verden. Interessenterne fra Danmark udgjorde Finanstilsynet, Økonomi- og Erhvervsministeriet, Nationalbanken samt interesseorganisationerne for danske banker, realkreditinstitutter og fondsmæglerselskaber⁷, som vurderede de af Baselkomiteen afsendte høringspapirer og afgav fælles høringssvar. De nye retningslinjer var længe undervejs og reglerne voksede dog også fra 28 sider i Basel I til hele 239 sider i Basel II, hvilket må karakterisere det væsentlige behov for opdateringer af reglerne. Behovet for opdateringerne skal ses i lyset af den øgede globalisering samt udviklingen på kreditderivatområdet samt en IT-udvikling, der havde muliggjort det for banker at anvende og udvikle avancerede modeller til vurdering af deres portefølgers kreditkvalitet.

Baselkomiteen har med de nye regler ønsket at fremme sammenhæng mellem de kapitalkrav myndighederne stiller og bankernes interne risikostyring. Dette skal medføre, at individuelle risici afspejles i den individuelle basiskapital, som skal opretholdes for at dække de risikovægtede aktiver. Forskellen imellem Basel I og Basel II er illustreret i nedenstående figur.

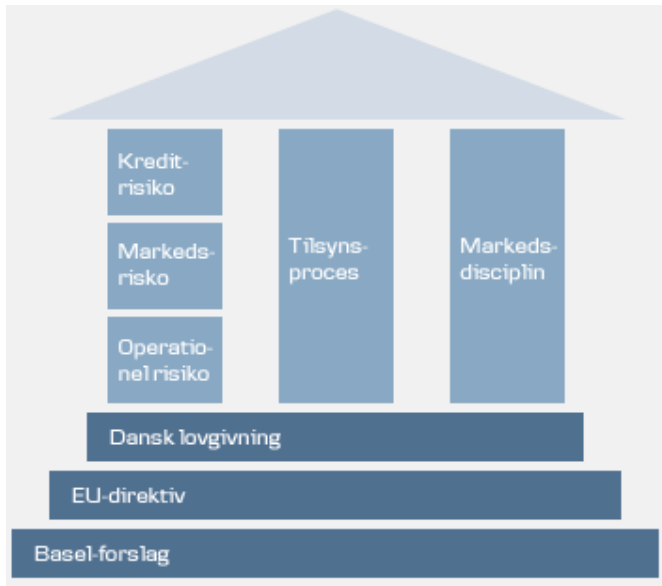

Figur 1: Basel I VS Basel II⁸

⁷ Nationalbanken – ”Direktivforslag om nye kapitaldækningsregler (Basel II)” Kvartalsoversigt, 2005 1.kvartal.

⁸ <http://www.danskebank.com/da-dk/ir/Regulering/Risikostyring/CRD-kapitalkravsdirektiv/Pages/CRD-kapitalkravsdirektiv.aspx>

I Danmark er kreditinstitutters kapitaldækning fastsat via CRD-kapitalkravsdirektivet som er et EU-direktiv. Dette direktiv er udarbejdet på baggrund af Basel II reglerne, som er fastsat af Baselkomiteen, og blev implementeret i 2007. I lighed med Baselkomiteens retningslinjer bygger EU's direktiv på tre søjler som ses på figuren herunder:

Figur 2: Oversigt over de 3 søjler i Basel II⁹

- Søjle 1 regulerer opgørelsen af minimumskapitalkravet, som dækker kreditrisiko, markedsrisiko og som noget nyt operationel risiko.
- Søjle 2 regulerer tilsynsmyndighedernes rolle, så de fremadrettet skal føre tilsyn med, om institutternes valg af kapitalgrundlag er tilstrækkeligt til at dække deres risiko, herunder godkende modellerne til beregning af risici. Samtidig skal de medvirke til at motivere institutterne der selv skal vurdere deres solvensbehov, til at optimere deres interne risikostyring og kontrol.
- Søjle 3 stiller større krav til, at institutterne offentliggør, mere detaljeret information om kapitalstruktur, risici, risikostyring, kapitaldækning mv. Dette har til formål at styrke markedsdisciplinen, igennem øget transparens i sektoren.

De tre søjler skal anses som værende gensidigt afhængige og supplerende for hinanden således, at en ikke kan udelades. Dette skal sikre en opgørelse af kapitalkravet, som afspejler de risici som

⁹ [http://www-2.danskebank.dk/link/HTMLrisiko2006/\\$file/dk_kapitalstyring_kapitalbehov_og_crd.html](http://www-2.danskebank.dk/link/HTMLrisiko2006/$file/dk_kapitalstyring_kapitalbehov_og_crd.html)

institutterne påtager sig, og dermed sikre den fremtidige finansielle stabilitet. De 3 søjler vil blive gennemgået i detaljer i de følgende afsnit.

3.3 Søjle 1 – Minimumskapitalkrav

Basel II fastholder et minimumskapitalkravet stadig skal opgøres således, at basiskapitalen minimum skal udgøre 8 pct. af de risikovægtede aktiver. Beregningen af basiskapitalen og de kapitaltyper, der indgår i denne, er heller ikke ændret i forhold til Basel I. Ligeledes er beregningen af kapitalkravet på 8 pct. i Basel II kun reguleret, således at den operationelle risiko fremadrettet skal indgå i summen af de risikovægtede poster¹⁰ jævnfør nedenstående ligning:

$$8 \% \leq \frac{\text{Basiskapitalen}}{\text{Kreditrisiko} + \text{Markedsrisiko} + \text{Operationelrisiko}}$$

Opgørelsen af kreditrisikoen er med Basel II ændret væsentligt. Der er med Basel II blevet mulighed for tilpasning til den reelle og institutspecifikke risiko. Disse opgørelsesmetoder vil blive gennemgået i nedenstående afsnit kreditrisiko. Opgørelsen af markedsrisikoen er uændret. Den ny indførte risikotype operationel risiko, der regulerer risiko for fejl og påvirkningen fra eksterne faktorer gennemgås i afsnittet ”operationel risiko”.

3.3.1 Kreditrisiko

Kreditrisikoen er den risiko som et institut har for at få tab som følge af, at en modpart misligholder sine betalingsforpligtigelser. Basel II anerkender tre forskellige metoder til at opgøre denne risiko. Det er op til det enkelte institut at afgøre, hvilken metode de ønsker at anvende og herunder vurdere de enkelte metoder i forhold til deres institut ud fra afvejning af simpelhed kontra nøjagtighed samt de omkostninger, der er forbundet med udviklingen af dem. De tre metoder udgør:

- Standardmetoden
- Den grundlæggende, interne ratingbaserede metode (IRB)
- Den avancerede, interne ratingbaserede metode (AIRB)

¹⁰ BIS - “International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards”, 2004

Da det er en ressourcekrævende opgave at implementere de interne ratingmetoder, er det primært de større pengeinstitutter, der har valgt disse tilgange.

3.3.1.1 Standardmetoden

Standardmetoden er den enkleste opgørelsesmetode, men anses samtidigt for, at føre til et højere kapitalkrav i forhold til de to øvrige metoder (IRB & AIRB). Ved denne metode tager risikovægtningen af institutternes modpartsrisiko udgangspunkt i ratings fra eksterne ratingbureauer¹¹. I denne forbindelse har myndighederne ansvaret for at vurdere om ratingbureauerne (ECAI's¹²) lever op til de krav, der stilles, og om de dermed kan godkendes i henhold til Basel II reglerne om eksterne ratingbureauer. For at et ratingbureau lever op til Basel II standarderne, skal det opfylde 6 kriterier¹³, som er:

- Objektivitet – Metoden for kreditvurdering skal kunne valideres på baggrund af historisk data samt være stringent og systematisk. Derudover skal der være datagrundlag minimum et år tilbage – dog gerne 3 år.
- Uafhængighed – Ratingbureauets vurdering skal være uafhængig, og dets rating skal derfor ikke kunne påvirkes af økonomisk- eller politisk pres.
- International adgang / Gennemsigtighed – De enkelte vurderinger skal være frit tilgængelige for både indenlandske og udenlandske institutioner med legitime interesser. Desuden bør den generelle metode, der anvendes af ratingbureauet være offentlig tilgængelig.
- Offentliggørelse - Ratingbureauet skal offentliggøre en række oplysninger herunder eksempelvis: vurderingsmetode, definition af misligholdelse, tidshorisont, betydning af ratingen og sandsynlighed for rating går op eller ned.
- Ressourcer – Ratingbureau skal have ressourcer, så det kan udføre kreditvurderinger af høj kvalitet.
- Troværdighed – Ratingbureauet skal være troværdigt og skal have eksterne procedure, der forhindrer misbrug af fortrolige oplysninger.

Det er tilsynsmyndighedernes opgave, at konvertere ratingskalaen fra ratingbureauerne til risikovægte i henhold til Basel II. Den anbefalede vægtning i Basel II tager udgangspunkt i Standard & Poors kreditvurderinger der bliver gennemgået herunder:

¹¹BIS – “International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards”, 2004 Juni. nr. 90+91

¹² External credit assesment institutions

¹³ BIS – “International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards”, 2004 Juni nr. 91

Kreditvurdering: /Aktivklasse:	AAA til AA-	A+ til A-	BBB+ til BBB-	BB+ til B-	Under B-	Ikke rated
Stater, Centralbanker:	0%	20%	50%	100%	150%	100%
Banker (Option 1):	20%	50%	100%	100%	150%	100%
Banker (Option 2):	20%	50%	50%	100%	150%	50%
Virksomheder:	20%	50%	100%	100%	150%	100%
Retail*:	75%	75%	75%	75%	75%	75%

Tabel 1¹⁴: Oversigt over risikovægt. *Kun hvis kriterier for retail er opfyldt uddybes i afsnittene herunder.

Som det ses af tabel 1, har Centralbanker samme risikovægt, som det land den er hjemhørende i. Af tabel 1 fremgår det endvidere, at der kan vælges mellem to metoder, når pengeinstitutter skal rates. Ved metode 1 bliver pengeinstituttet klassificeret i risikokategori lavere i forhold til den hjemhørende Centralbank. Ved metode 2 bliver risikokategorien vurderet ud fra det enkelte pengeinstituts eksterne rating dog med en risikovægt på 50 pct., hvis det ikke er rated.

Virksomheders risikovægt afhænger af, hvorledes de eksterne ratingbureauer kreditvurdere dem. Det kan måske undre, at en virksomhed med en rating under B- har en risikovægt på 150 pct., mens en ikke-rated virksomhed kun har en risikovægt på 100 pct. Baggrunden for dette er, at en virksomhed, der ikke er rated, sagtens kan have en god kreditværdighed, og derfor ikke nødvendigvis bør kategoriseres med en høj risikovægt.

Som det ses af tabel 1 introducerer Basel II begrebet retail, hvilket dækker over udlån til private samt udlån til små og mellemstore erhvervskunder (SME). For, at udlån kan kategoriseres under aktivklassen retail, skal følgende fire kriterier være opfyldt:

- Eksposering over for en person eller mindre erhverv.
- Eksposering skal ske inden for kreditter, lån eller leasing.
- Porteføljen skal være tilstrækkelig veldiversificeret, hvilket godkendes af tilsynsmyndighederne, og eksposeringen overfor samme modpart må maksimalt udgøre 0,2 pct. af den samlede retail portefølje.
- Eksposering overfor for hver enkelt modpart i porteføljen må ikke overstige 1 mio. Euro.

¹⁴ Egen tilvirkning ud fra BIS – “International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards”, 2004 Juni

Ved udlån med pant i erhvervsjendom er udgangspunktet en risikovægt på 100 pct., dog erkender Basel II, at der i undtagelsestilfælde, hvor der er tale om veludviklede og stabile markeder, og hvis belåningen ligger indenfor 60 pct. af vurderingen, kan der accepteres en risikovægt på 50 pct. Ved udlån med pant i beboelsesejendom indenfor 80 pct. vurderingen accepteres risikovægt på 35 pct. Alle øvrige udlån vægtes med 100 pct.

3.3.1.2 Interne ratingmetoder – IRB & AIRB

Med Basel II er der indført to nye og mere udviklede metoder med det formål, at bankerne skal have mulighed for selv at foretage rating af deres kunder. Disse metoder er underlagt bestemte regler, som vil blive uddybet i de kommende afsnit. Hensigten med indførslen af de nye metoder i Basel II er at give mulighed for en bedre sammenhæng mellem den reelle kreditrisiko og kapitalkravet. Derudover var baggrunden for reglerne at skabe incitament for institutterne til at udvikle og forbedre deres risikostyring. Institutterne kan med de interne metoder selv beregne estimater ud fra deres rating for parametre, der indgår i udregningen af minimumskapitalkravet. Overordnet set kan den interne rating metode inddeles i tre dele: Aktivklasser, Estimering af parametre og Beregning af risikovægtede aktiver. Disse gennemgås enkeltvis i det følgende.

3.3.1.2.1 Aktivklasser:

Institutterne skal under den interne rating metode selv kategorisere der udlånsportefølje inden for fem aktivklasser¹⁵ med forskellige karakteristika af risici:

- Virksomheder
- Stater
- Pengeinstitutter
- Retail (dækker private og SME)
- Kapitalandele

Under hver af de fem aktivklasser er der yderligere grupper med henblik på yderligere specificering. Estimererne på de angivne parametre udregnes ved brug af godkendte VaR-modeller¹⁶, hvor effekten af evt. sikkerheder bliver inddraget.

¹⁵ BIS – “International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards”, 2004 Juni

¹⁶ Value-at-Risk

3.3.1.2.2 Estimering af parametre:

Der skal estimeres fire parametre for hver enkelt aktivklasse. Forskellen imellem den grundlæggende (IRB) og den avancerede (AIRB) metode bunder i, hvilke aktivklasser institutterne selv skal estimere parametre for. Som det fremgår af tabellen herunder, står instituttet ved den grundlæggende metode kun selv for at estimere "sandsynligheden for misligholdelse indenfor en 1-årig periode"(PD), mens de andre parametre fastsættes af tilsynsmyndighederne ud fra retningslinjer fastlagt af Baselkomiteen. Her adskiller den avancerede model sig ved, at instituttet selv skal estimere alle fire parametre. Forskellen mellem den grundlæggende og den avancerede metode illustreres af tabellen nedenfor:

Parameter	Forklaring	IRB (Grundlæggende)	AIRB (Avancerede)
PD (Probability of default)	Sandsynligheden for misligholdelse indenfor en 1-årig periode.	Instituttets estimat	Instituttets estimat
LGD (Loss given default)	Procentdel af tab efter misligholdelse efter fradrag af sikkerhedsværdi, og omk. til inddrivelse.	Baselkomiteen (45%)	Instituttets estimat
EAD (Exposure at default)	Eksposering på misligholdelse tidspunkt efter nettingmulighed.	Baselkomiteen	Instituttets estimat
M (Maturity)	Effektiv vægtede restløbetid.	Baselkomiteen (2,5 år)	Instituttets estimat

Tabel 2: Estimering af parametra under IRB & AIRB

3.3.1.2.3 Beregning af de risikovægtede aktiver:

Når institutterne har estimeret ovenstående parametre, som indgår i beregningen af de risikovægtede aktiver, kan de risikovægtede aktiver opgøres. Selve metoden og formlerne til udregning er fastsat af Baselkomiteen. Dette gøres for at sikre ens modeller, hvilket muliggør at, der kan sammenlignes på tværs af institutterne mens tilsynene samtidig ikke blive pålagt byrder i form af, at skulle godkende modellerne.

Kapitalkravet K opgøres som 8 pct. af risikovægten (RW) multipliceret med eksponeringens størrelse (EAD):

$$K = 0,08 * RW * EAD$$

Formler til beregning af risikovægte (RW):

Stats-, institut- og erhvervseksponering:

$$RW = LGD \times \left[N \left(\frac{N^{-1}(PD) + \sqrt{R \times N^{-1}(0,999)}}{\sqrt{1-R}} \right) - PD \right] \times \frac{(1 + (M - 2,5) \times b)}{1 - 1,5 \times b} \times 12,5 \times 1,06$$

Detaileksponering:

$$RW = LGD \times \left[N \left(\frac{N^{-1}(PD) + \sqrt{R \times N^{-1}(0,999)}}{\sqrt{1-R}} \right) - PD \right] \times 12,5 \times 1,06$$

N(X) betegner den kumulative fordelingsfunktion for en standardiseret normalfordelt stokastisk variabel. b angiver løbetidsfaktoren og er bestemt ved:

$$b = (0,11852 - 0,05478 * \ln(PD))^2$$

R angiver korrelationen og er bestemt ved:

Ved erhvervs-, SME-, institut- og statseksponering:

$$R = 0,12 \times \frac{(1 - e^{-50 \times PD})}{1 - e^{-50}} + 0,24 \times \frac{1 - (1 - e^{-50 \times PD})}{1 - e^{-50}} - \omega^{SME}$$

Formlen indeholder korrektionsfaktoren ω^{SME} for SME'er, hvis omsætning højst udgør 50 mio. euro. Korrektionsfaktoren er udtrykt ved:

$$\omega^{SME} = 0,04 \times \left(1 - \frac{S - 5}{45} \right)$$

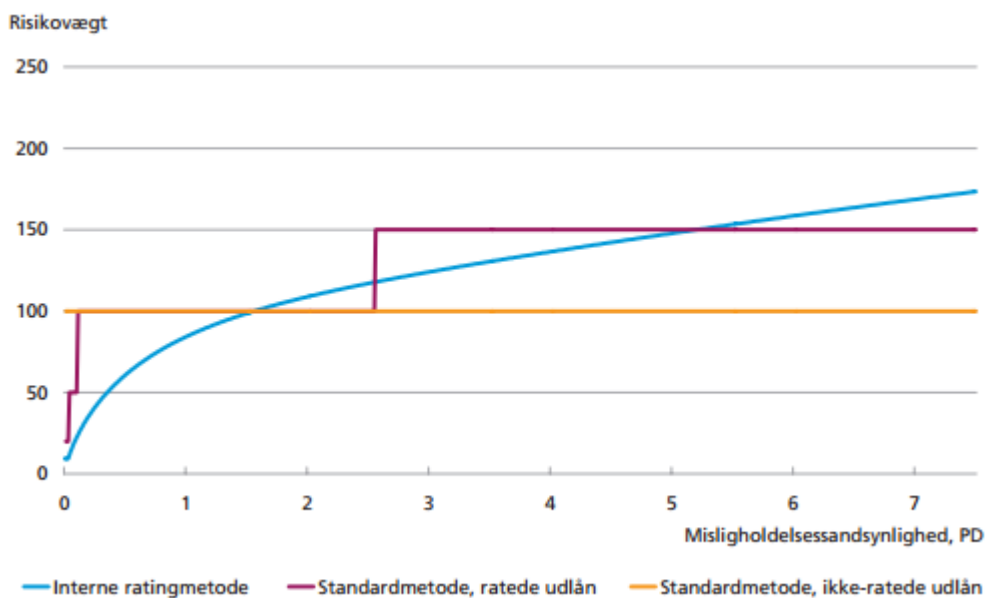
S udgør den samlede årlige omsætning for SME-virksomhed.

Ved detaileksponering bruges følgende formel for korrelationsfaktoren, som reelt minder meget om formelen ved erhvervs- og statseksponering blot med en spændvidde for korrelationen på mellem 3 pct. og 16 pct. i stedet for mellem 12 pct. og 24 pct.:

$$R = 0,03 \times \frac{(1 - e^{-35 \times PD})}{1 - e^{-35}} + 0,16 \times \frac{1 - (1 - e^{-35 \times PD})}{1 - e^{-35}}$$

Ved eksponeringer med pant i fast ejendom og revolverende kreditter har Basel II fastsat en korrelation på henholdsvis 15 pct. og 4 pct..

Ved den interne metode gives der i højere grad mulighed for at tilpasse kapitalkravet til den reelle og institutspecifikke risiko, da der her opnås en mere kontinuert sammenhæng mellem PD og risikovægt i modsætning til standardmetodens risikovægte. Dette fremgår af nedenstående model, hvor de to metoder er vist ved erhvervsudlån:

Tabel 3: Risikovægte for erhvervsudlån med den Interne ratingmetode og standardmetoden¹⁷.

Som det fremgår af tabel 3, vil institutter, som især har virksomheder med lav PD i porteføljen, kunne opnå nedslag i kapitalkravet ved brug af den interne metode.

¹⁷ Nationalbanken - "Direktivforslag om nye kapitaldækningsregler (Basel II)" Kvartalsoversigt årgang 2005 1.kvartal

3.3.2 Markedsrisiko

Kapitalkravet for markedsrisiko omfatter generel og specifik risiko og består af:

- Aktierisici
- Valutarisici
- Renterisici
- Råvarerisici

Aktierisici er de risici som følge af ændringer i aktiekursen. Valutarisici er risikoen for tab som følge af ændringer i valutakursen. Renterisici er tab som følge af ændringer i markedsrenter. Råvarerisici er risiko for tab som følge af ændringer i råvarepriserne.

Basel II anerkender to metoder til måling af risici:

- Standardmetoden
- Interne modeller

Standardmetoden kan beregnes ud fra generel risiko og specifik risiko. Ved generel risiko beregnes markedsrisici på hver af de 4 aktivklasser på baggrund af deres beregningsmetode. Derudover beregnes der specifik risiko på aktier og gældsinstrumenter i handelsbeholdningen¹⁸.

Når kapitalkravet skal beregnes ud fra interne modeller, tages der udgangspunkt i Value-at-Risk modellen. Modellen beregner, for et givet tidsinterval, hvor meget det maksimale tab vil udgøre og som er sandsynligt, at instituttet vil tabe. Når der VaR beregnes, tages der stilling til tidshorisont samt sandsynligheden også kaldet konfidensintervallet. Der reporteres ofte med 95 pct. eller 99 pct. i sandsynlighed. I VaR målet tages der højde for risikofaktorerne samvariation, hvorved diversifikationsgevinsten opfanges¹⁹. Diversifikationsgevinsten skyldes, at der sjældent forekommer tab på alle risikofaktorerne samtidigt. Ved standardmetoden for generel risiko er det ikke muligt at tage højde for denne diversifikationsgevinst.

¹⁸ <http://www.danskebank.com/da-dk/ir/Regulering/Risikostyring/CRD-kapitalkravsdirektiv/Pages/Soejle-I.aspx?tab=1>

¹⁹ Principles of Corporate Finance, 2011 – s.202

3.3.3 Operationel risiko

Operationel risiko er risiko for tab, som kan opstå som følge af fejl i interne processor, nedbrud i IT-systemer, svindel, svig eller eksterne begivenheder²⁰. Basel II anerkender tre metoder til måling af operationel risiko:

- Basisindikatormetoden
- Standardindikatormetoden
- Den avancerede målemetode

Basisindikatormetoden metoden opgøres som 15 pct. af basisindikatoren. Basisindikatoren defineres som et treårigt gennemsnit af instituttets indtægter.

De risikovægtede poster for operationelle risici opgøres efter standardindikatormetoden som ved basisindikatormetoden, dog beregnes der en basisindikator for hvert af instituttets forretningsområder. Hvert forretningsområde har forskellige vægte som kan variere fra 12 pct. til 18 pct., hvilket ganges med basisindikatoren for det pågældende forretningsområde. Herefter udgør summen af kapitalkravene for de forskellige forretningsområder det samlede kapitalkrav.

Ved anvendelse af den avancerede målemetode bruges instituttets interne tabsdata samtidig med eksterne tabsdata samt analyser over forskellige scenarier som grundlag for beregning af kapitalkravet. Der sættes fra myndigheders side en række kvalitative krav til interne kontrolfaktorer og dataopsamling²¹ som forudsætning for, at den avancerede metode kan anvendes.

3.4 Søjle 2 – Tilsynsprocessen

I søjle 2 fastsættes tilsynsmyndighedernes rolle under Basel II. Med Basel II lægges der vægt på, at tilsynet skal vurdere og evaluere om et given instituts valg af risikoopgørelsesmetode er optimal og derudover, at de via vejledning pejler instituttet i den rigtige retning med at udvikle bedre og mere avancerede risikostyringsteknikker. Der lægges op til øget dialog mellem bank og tilsyn, hvilket skal medvirke til, at evt. problemer, der relaterer sig til bankens risikoprofil, bliver synliggjorte og hurtigt genoprettet²². Det er dog fortsat instituttets eget ansvar, at de overholder lovgivningen. Hvis instituttet ikke lever op til de krav, der stilles, har tilsynet mulighed for at indføre sanktioner mod

²⁰ http://www.nationalbanken.dk/DNDK/Statsgaeld.nsf/side/Operationel_Risiko!OpenDocument

²¹ <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=139128#Bil19> – bilag 19

²² BIS – “International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards”, 2004 Juni

instituttet. Dette kan f.eks. ske i form af et tillæg til det beregnede kapitalkrav eller øgede krav til bankens risikoprofil og interne processor.

Baselkomiteen definerer i Basel II under søjle 2 fire principper, som skal indgå i tilsynet af institutterne:

1. *"Banks should have a process for assessing their overall capital adequacy in relation to their risk profile and a strategy for maintaining their capital levels"*²³:

Instituttet skal kunne dokumentere, at de beregnede kapitalkrav er i overensstemmelse med de reelle risici som banken påtager sig, og som omverdenen påvirker den med. Dette indbefatter, at instituttets topledelse skal have indsigt i risikostyringen og bærer det primære ansvar for, at et uafhængigt kontrolorgan fastsætter kapitalkravet efter standardiserede procedurer, der identificerer og rapporterer alle relevante risici til dem og bestyrelsen.

2. *"Supervisors should review and evaluate banks' internal capital adequacy assessments and strategies, as well as their ability to monitor and ensure their compliance with regulatory capital ratios. Supervisors should take appropriate supervisory action if they are not satisfied with the result of this process."*²⁴

Tilsynet skal i dialog med ledelsen vurdere og løbende godkende validiteten af institutternes interne modeller samt afdækningsinstrumenter herunder back- og stresstesting af disse.

Tilsynsmyndighederne fører løbende inspektion, og hvis de ikke er tilfredse med bankens egen risikovurdering og kapitalallokering, bør tilsynsmyndighederne på et tidligt tidspunkt gribe ind og overveje sanktioner såsom beskrevet i principperne 3 og 4, herunder.

3. *"Supervisors should expect banks to operate above the minimum regulatory capital ratios and should have the ability to require banks to hold capital in excess of the minimum."*²⁵

Tilsynsmyndighederne må generelt forvente, at bankerne har en overdækning i forhold til søjle 1 - kravene for at kunne dække uforudsete risici samt risici, der ikke er medtaget under søjle 1. Da enkelte eller flere institutter kan være specielt eksponeret på et markedsområde, som tilsynet finder ekstra risikobetonet, kan tilsynet øge kapitalkravene til det enkelte institut hvis, de vurderer dette nødvendigt.

²³ BIS – "International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards", 2004 Juni - #725

²⁴ BIS – "International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards", 2004 Juni - #745

²⁵ BIS – "International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards", 2004 Juni - #756

4. *“Supervisors should seek to intervene at an early stage to prevent capital from falling below the minimum levels required to support the risk characteristics of a particular bank and should require rapid remedial action if capital is not maintained or restored.”*²⁶

Hvis tilsynsmyndighederne får mistanke om, at et institut ikke opfylder kravene, bør de intensivere overvågningen af instituttet og sørge for, at udbyttebetalingen bliver begrænset samt, at der bliver udarbejdet en genoprettelses plan, der pålægger instituttet en højere kapitaldækning øjeblikkeligt. Selvom den permanente løsning på instituttets vanskeligheder nødvendigvis ikke er øget kapitaldækning, kan denne bruges som foranstaltning, indtil banken risikostyringssystem er genoprettet, og af tilsynsmyndighederne erklæret tilfredsstillende, hvorefter de midlertidige højere kapitalkrav kan suspenderes.

3.5 Søjle 3 – Markedsdisciplin

Med den tredje søjle i Basel II har Baselkomiteen pålagt institutterne øget oplysningspligt. Hensigten hermed er at give investorer, indskydere, og offentligheden bedre indblik i institutternes kapitalgrundlag, risikoeksponering og risikosystem, hvilket skal gøre det lettere at sammenligne spillerne i markedet. Den øgede transparens i sektoren skal medvirke til, at markedsdisciplinen forøges, da der nu lægges pres på de enkelte institutter ved, at deres risici bliver synliggjorte.

Informationskravene bygger på samme definitioner som der anvendes i de internationale regnskabsstandarder (IFRS), hvilket vil sige, at de bygger på begrebet væsentlighed. Oplysninger vurderes at være væsentlige, hvis manglen på dem eller forkerte oplysninger ville påvirke en vurdering eller beslutning hos en bruger, der benytter oplysningerne. Et institut kan dog vælge at frafalde sin oplysningspligt ved visse af kravene, hvis informationerne vurderes at stride mod fortrolighedshensyn.

Rapporteringskravene omfatter kvantitative opgørelser over minimumskapitalkravet på de tre risikotyper kredit-, markeds- og operationel risiko samt detaljerede politik beskrivelser. Institutter, der benytter de interne metoder, skal endvidere rapportere om vægtede LGD og risikovægt for ratingklasser inden for de enkelte engagementsklasser. Rapporteringskravene omfatter også kvalitative krav som omfatter beskrivelse af institutternes risikostyringsproces og risikostrategi for hver risikotype, derudover skal der offentliggøres konsolideringsmetoder og tilgang til egen

²⁶ BIS – “International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards”, 2004 Juni - #758

vurdering af kapitalbehovet. Desuden skal institutter, der benytter den interne metode, lave en detaljeret beskrivelse af risikoklassifikationssystemet og beskrive, hvordan dette kontrolleres.

3.6 Kritik af Basel II

Målet med Basel II var, at institutterne skulle have mulighed for at bevæge sig væk fra standardmodellen og over til individualiserede modeller, der var mere retvisende for deres reelle eksponering overfor forskellige typer risici. De nye regler medførte at hovedparten af de danske banker fik reduceret deres risikovægtede poster, hvorfor deres solvens steg²⁷. Den største stigning i solvens så man blandt de banker, som valgte at benytte interne rating modeller. De interne modeller er kritiseret for, at institutterne selv skal vælge opgørelsesmetoder, og at beregningerne bag er baseret på vurderinger og skøn efter instituttets ledelse, som fik incitament til at være for lempelige ved opgørelsen af instituttets solvensbehov. Derudover blev der med Basel II reglerne skabt incitament for, at institutterne solgte kreditrisiko til hinanden, som dermed ikke fremgik af de risikovægtede aktiver, og dermed opstod nye risici i systemet²⁸.

Kapitaldækningsreglerne er også kritiseret for at virke konjunkturmedløbende. Dette skyldes, at kapitalkravet i de gode tider vil have tendens til at være faldende. Dette medfører, at institutterne kan øge deres kreditgivning. Omvendt vil kapitalkravet have faldende tendens i dårlige tider, hvor risikoen opfattes som høj. Dette medfører en selvforstærkende effekt på konjunkturudviklingen, og Basel II vil dermed have negativ indflydelse på den finansielle stabilitet.

Derudover har Basel II vist svaghedstegn, når det kommer til krav på likviditetsområdet og hensættelsesmetoder²⁹ under den finansielle krise. Likviditet var ikke et centralt punkt i Basel II, men det var den under den finansielle krise. Her blev den manglende likviditet udpeget som en af de vigtigste faktorer, da man oplevede, at kapitalmarkederne for alvor frøs til. Hensættelsesmetoden blev med Basel II opgjort ud fra princip om objektiv indikation for tab, hvilket er kritiseret for at medvirke til, at bankerne står foran en lavkonjunktur med for lave hensættelser³⁰.

Basel II er også kritiseret for, at de interne opgørelsesmetoder tager udgangspunkt i VaR-modeller³¹, da disse ikke fortæller om den væsentligste finansielle risiko. Dette skyldes, at et givent

²⁷ Danmarks Nationalbank – Finansiell stabilitet, 2009 1.halvår s. 32

²⁸ Governing through Standards - Stefano Ponte etc. (2011) s.59

²⁹ Danmarks Nationalbank – Finansiell stabilitet 2009 1.halvår s.36

³⁰ Danmarks Nationalbank – Finansiell stabilitet 2009 1.halvår s.37

³¹ Value-at-risk

maksimum tab med 99 pct. sandsynlighed ikke fortæller noget om det potentielle tab, hvis en ekstrem hændelse skulle ske³². Problemet er altså, at VaR ikke fortæller, hvad der sker uden for konfidensintervallet, hvis eksempelvis et instituts VaR er 150 mio. kr. indenfor 99 pct. over 100 dage, så fortæller VaR ikke, hvad der sker den ene dag tabet overstiger 150 mio. kr. Her kan tabet være 151 mio. eller måske flere billioner. Dette giver incitament for institutter til, at påtage sig store risici, der ikke kan ses af VaR-modellerne. Problemet er, at VaR kun viser 99 pct, hvorved der kan opnås profit ved at skjule store risici, som har meget lille sandsynlighed for udfald. Et eksempel på dette kan være en CDS³³. Her modtager man små profitter det meste af tiden, men en sjælden gang kan den resultere i enorme tab. Derudover kritiseres VaR for, at tage udgangspunkt i historisk data, der går 1 år tilbage, hvilket ligger til grund for det tidligere afsnit hvor Basel II kritiseres for at være konjunkturmedløbende.

Basel II er endvidere blevet kritiseret for, at reguleringen overfor kreditvurderingsbureauer ikke har været tilstrækkelig. En af hovedårsagerne til dette er, at der op til den finansielle krise fremkom nye komplicerede finansielle produkter. De nye strukturerede obligationer blev udstedt med basis i boliglån (særligt subprime-lån), billån og andre lån, som blev samlet i puljer. Disse puljer blev så igen samlet i nye puljer og inddelt i forskellige risikoklasser. Formålet med den komplicerede konstruktion var at minimere den risiko, der knyttede sig til det enkelte papir. Ideen var, at fremkom der tab på et af de bagvedliggende udlån, skulle tabene dækkes af ejerne af de mest risikofyldte obligationer, inden ejerne af de næstmest risikable obligationer kunne begynde at lide tab osv. Man havde ikke forestillet sig, at et meget stort antal låntagere kunne komme i problemer på samme tid, så selv ejerne af de mest gunstige obligationsklasser ikke kunne få deres tilgodehavende. Dette var imidlertid, hvad der skete, da boligpriserne faldt, og låntagere ikke længere kunne finansiere tilbagebetaling af eksisterende lån gennem optagelse af nye. De nye værdipapirer var så komplicerede, at de færreste kunne gennemskue risikoen forbundet med investering heri. Derfor overlod man denne vurdering til ratingbureauerne, som vurderede, at de fleste af de komplicerede konstruktioner kunne rates AAA. Da krisen brød ud, var mange af de papirer, som ratingbureauerne havde rated for sikre, pludselig værdiløse. Dette var med til at øge den finansielle uro i markedet, og det store spørgsmål fremkom - Hvordan kunne ratingbureauerne træde så meget ved siden af?

En af forklaringerne herpå bygger på, at det statistiske grundlag for at foretage rating af de komplicerede finansielle konstruktioner var meget mangelfuldt grundet den korte historik.

³² Governing through Standards - Stefano Ponte etc. (2011) s.60

³³ Credit default swaps

Derudover er incitamentsproblemer blevet nævnt som en mulig forklaring. Dette skyldes, at de finansielle institutter betalte ratingbureauerne for at få kreditvurderet deres obligationer. Institutterne ønskede at modtage den højest mulige rating af deres produkt, da det herved kunne skabe yderligere indtjening og udbydes til investorer, der foretrækker sikre investering – som eksempelvis pensionskasser. I forbindelse med konstruktionen af disse obligationer bistod ratingbureauerne ofte og rådgav institutterne om, hvorledes disse skulle sammensættes for at opnå højest mulig rating. Herefter blev ratingbureauet så betalt for at vurdere de papirer, som de potentielt selv havde været med til at udforme konstruktionen af. Dette har skabt grundlag for kritik af den manglende regulering på området.

4. Basel III

I juli måned 2009 kom de første røster fra Basel, om behovene for at udvide de krav, der blev lagt under Basel II. Dette indebar tilføjelser og stramninger til alle tre søjler, som eksempelvis højere risikovægte (søjle 1), øget tilsyn med bankernes risk management (søjle 2) og eksponering overfor securitisations (søjle 3). Disse tiltag ønskedes implementeret senest d. 31. december 2010³⁴ og skabte som sådan grundstenene for udarbejdelsen af Basel III.

Baggrunden for disse tiltag var, at finanskrisen synliggjorde nogle væsentlige huller i Basel II-reglerne i forhold til den måde, bankerne blev styret og i eftermælet af dette, blev det klart, at der måtte udarbejdes nogle tilføjelser til de overordnede internationale spilleregler. I december 2010 blev der således præsenteret retningslinjerne for Basel III, der særligt viste et øget fokus på kapitalelementer, likviditet og kapitaldækning. De nye regler bygger dog stadig på grundpillerne i Basel II – de tre søjler – og blev godkendt af G20-lederne³⁵. Der lægges op til en høj grad af observation i indfasningsperioden, hvorfor det vil være krav, der skal tilpasses over tid. Herudover er der også basis for tilpasning af kravene fra Basels side løbende, såfremt det findes aktuelt at ændre opgørelsesmetoder og lignende. Af de tre søjler, er det dog søjle 1 der oplever de største ændringer og tilføjelser, primært omkring kapital og likviditet. EU's fortolkning af reglerne mangler i skrivende stund blot enkelte tekniske detaljer, men kernepunkterne, der blev forhandlet på plads i juni 2012, står stadig gældende.

³⁴ BIS – "Enhancements to the Basel II framework", 2009 Juli

³⁵ BIS – "Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring", 2010 December

Nedenstående figur skitserer kort de ændringer, der er foretaget fra Basel II til Basel III, hvor de væsentligste punkter vil blive gennemgået i de kommende afsnit. Som det ses indebærer det følgende:

Søjle 1:

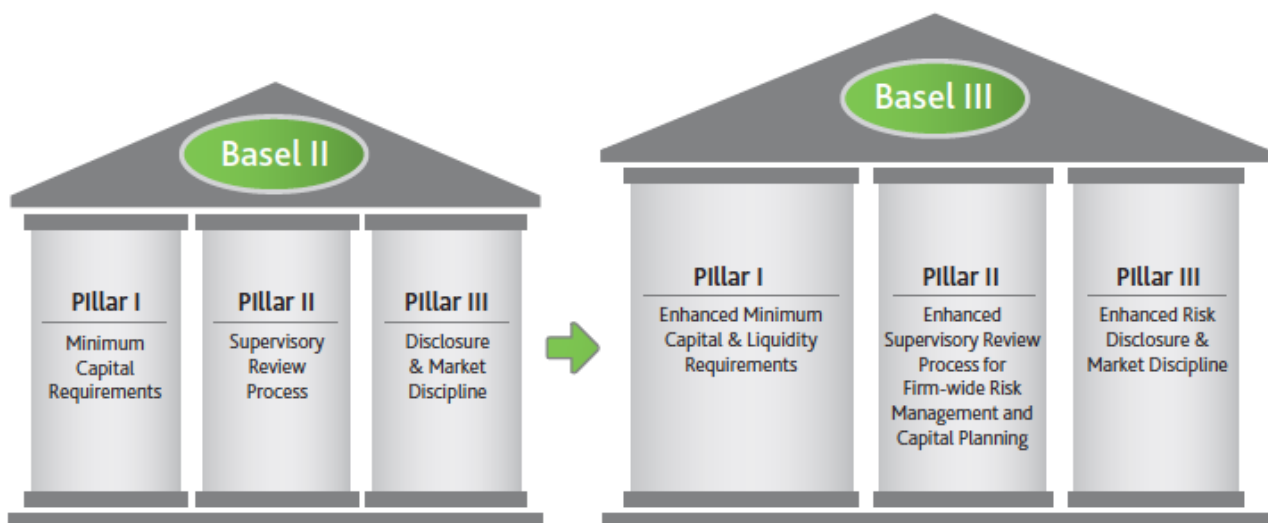
- Udvidede minimumskrav til kapitalen.
- Minimum likviditetskrav.

Søjle 2:

- Udvidede overvågningsprocesser på Risk Management og kapitalplanlægning.

Søjle 3:

- Udvidede risikooffentliggørelser og markedsdisciplin.

Figur 3: Søjlerne i Basel II+III³⁶

Det vil i nærværende opgave primært være søjle 1-kravene der er fokus på.

4.1 Kapital og solvens

En del af de erfaringer man tog med sig fra finanskrisen, var vedrørende den type kapital som pengeinstitutterne brugte til at opføre deres solvensgrader. Selvom flere banker og kreditinstitutter

³⁶ Moody's Analytics – "Basel III New Capital and Liquidity Standards – FAQs", 2012 Oktober

umiddelbart var compliant med kravene for solvens og kapital ud fra regnskaberne, blev det hurtigt tydeligt at det ikke var ens betydende med at driften kunne fortsætte i en lavkonjunktur.

Dette har medført et krav om at sikre pengeinstitutterne med yderligere ”ren” kapital. Som ved Basel II skildres der fortsat mellem Tier 1 og Tier 2 kapital, men i ønsket om at sikre en bedre kvalitet af Tier 1 kapitalen, er der indført elementet ”Common Equity Tier 1” kapital (CET1). Derved bliver Tier 1 kapital inddelt i to niveauer; CET1 og Additional Tier 1 Capital, hvor CET1 indeholder blandt andet aktiekapitalen, statsgarantier, overførte overskud mv. Additional Tier 1 Capital indeholder alene den hybride kernekapital som, jf. tidligere afsnit omkring kapitalbegreber, indgik under kernekapitalen. Den sikreste kapital er per. definition også altid behæftet med den størst mulige risiko, da man som eksempelvis aktionær bliver sidst i prioritetsrækkefølgen i tilfælde af konkurs. Kravet til CET1 øges med de nye retningslinjer fra 2 pct. til 4,5 pct. af de risikovægtede poster. Her vil blive tale om en toårig indfasningsperiode, hvorfor de 4,5 pct. skal være opfyldt d. 1. januar 2015. Ved indfasningsperiodens start, som var d. 1. januar 2013, skulle et minimumkrav på 3,5 pct. være imødekommet.

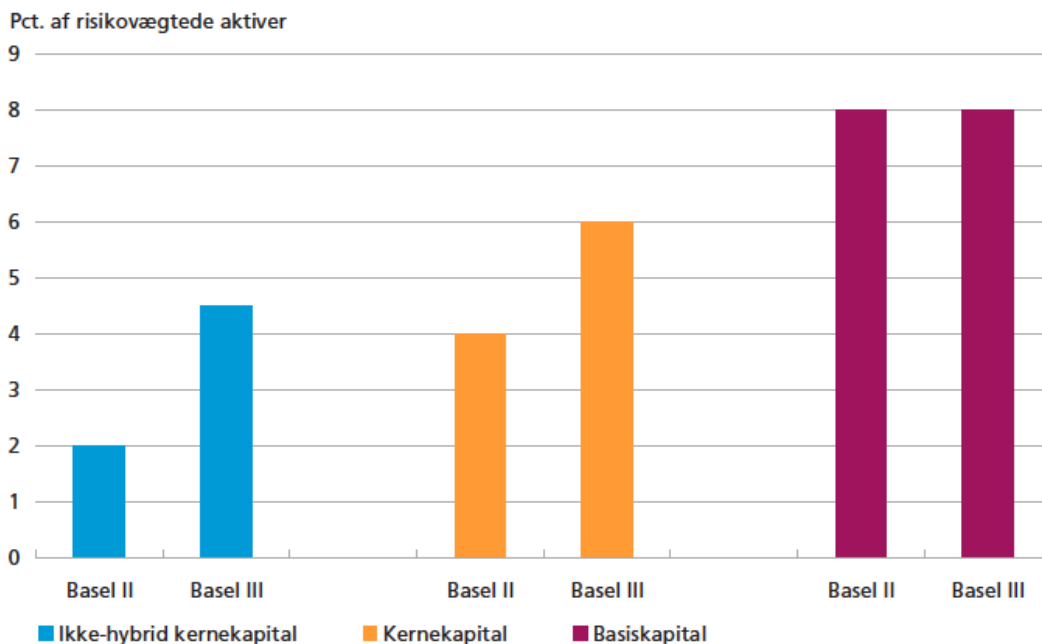
Der stilles herudover skærpede krav til den hybride kernekapital (Additional Tier 1 Capital), der nu skal leve op til 14 krav for at kunne blive medregnet i Tier 1 kapitalen. Eksempelvis kan det herfra nævnes kriterie nr. 4, der siger, at instrumentet; *”Is perpetual, i.e there is no maturity date and there are no step-ups or other incentives to redeem ”*³⁷. Herudover er det også væsentligt at bemærke, at en eventuel call-option på instrumentet først må benyttes efter fem år og i tilfældet af at dette skulle blive aktuelt, vil det være nødvendigt at modtage en godkendelse fra det gældende tilsyn i det enkelte land. Medmindre kapitalen i virksomheden er særdeles sund og overgår de gældende minimumskrav, vil denne godkendelse formentlig også kun finde sted, såfremt den indfrie kapital erstattes af ny kapital, der ikke etableres på forringede vilkår. Den hybride kernekapital skal samtidig kunne konverteres til egentlig kernekapital ved omdannelse til aktier – her vil det indgå i vilkårene for instrumentet under, hvilke omstændigheder det vil tage effekt. Yderligere vil der i lånevilkårene fremgå, at betaling af afdrag og rente vil kunne bortfalde.

Den samlede Tier 1 kapital skal fremadrettet udgøre 6 pct., hvilket ligeledes indfaset over en toårig periode med start pr. januar i år. Heraf skal den totale Tier 1 kapital således indeholde 4,5 pct. fra

³⁷ BIS – “Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems”, 2010 December s.15+16

CET1 kapitalen, hvilket betyder, at de resterende minimum 1,5 pct., kan komme fra Additional Tier 1 Capital.

Af nedenstående figur er der opstillet et søjlediagram, der viser ændringen i kravene til de to ovennævnte Tier 1 kapitalformer. Bemærk, at der CET1 kapitalen fremgår som ”ikke-hybrid kernekapital”, og at den samlede Tier 1 kapital er benævnt ”Kernekapital”. Det ses samtidig heraf, at det overordnede solvensbehov fortsat vil være 8 pct. i de kommende år. Men ved at der sker et skifte i, hvordan disse 8 pct. skal fremkomme, vurderes det, at der vil blive tale om en mere reel solvensprocent, der ikke er holdt oppe af almindelig hybrid kapital. Denne form for kapital er via Basel III nu holdt ude af kapitalopgørelserne, hvilket kan give en udfordring for enkelte danske pengeinstitutter. Vi så i 2009 eksempelvis den danske stat stille hybrid kapital til rådighed som ansvarligt lån i forbindelse med bankpakke 2, for at give en stødpude til de institutter der havde behovet. Disse indskud kan kun medregnes frem til 2018 i kapitalopgørelsen³⁸.

Figur 4: Ændringer i Tier 1 kapital³⁹

Kapitalelementet for Tier 2 vil fungere som ansvarlig lånekapital og benævnes ”Gone Concern Capital”. Med dette menes der, at denne type kapital først kan gøres gældende såfremt pengeinstituttet går konkurs eller indgår i en rekonstruktion⁴⁰. Denne form for kapital skal opfylde 9

³⁸ Nationalbanken - ”Status på Basel III – likviditet og kapital”, 2011 1.kvartal – Del 1– s.147

³⁹ Nationalbanken - ”Status på Basel III – likviditet og kapital”, 2011 1.kvartal – Del 1– s.145

⁴⁰ Dansk Bankvæsen 6.udgave, 2011 – s. 267

kriterier for at kunne indregnes i kapitalopgørelsen, hvoraf enkelte går igen fra Tier 1 kravene – eksempelvis, at der ikke må være incitamenter fra pengeinstituttet til at indfri lån før tid⁴¹. Kravet til løbetiden er minimum fem år, og i de sidste fem år før forfald skal denne nedskrives gradvist i kapitalopgørelsen. Der skal herudover fastsættes en konkret løbetid på lånet samtidig med, at der ikke stilles krav om eventuelt bortfald af renter og afdrag.

Der er i Basel III opstillet strengere fradragsregler til kapitalen end, hvad vi så i Basel II. Hvor fradragene tidligere kunne anvendes på flere kapitalkategorier, vil det nu primært skulle ske i CET1 kapitalen⁴². Her vil blive tale om en indfasningsperiode fra 2014 til 2018.

4.1.1 Kapitalbuffere

For at modvirke de tendenser, der automatisk ses via skift i konjunkturer, er det ønsket at tilvejebringe en kapitalbevarelsesbuffer samt en kontracyklisk kapitalbuffer. Disse bliver lagt oven i det generelle solvensbehov på 8 pct. Den kontracykliske buffer kommer i spil, når der er økonomisk gode tider, da vi i disse tilfælde ser en høj udlånslyst fra bankerne grundet lav ledighed og dermed lavere risiko for misligholdelse. Dette vil sætte sit præg på kapitalkravene på baggrund af, at der vil være en lavere andel af risikovægtede aktiver. Når konjunkturen vender, vil man se det direkte modsatte tilfælde med højere krav til kapitalen grundet større risiko på bankernes udlån. Det er hermed hensigten at gøre pengeinstitutterne mindre sårbare over for udsving i konjunkturerne. Mere nøjagtigt har kapitalbevaringsbufferen til hensigt at gardere mod længere perioder med finansiell stress og søges opbygget i gunstige tider, mens den kontracykliske opbygges i perioder med høj udlånsvækst.

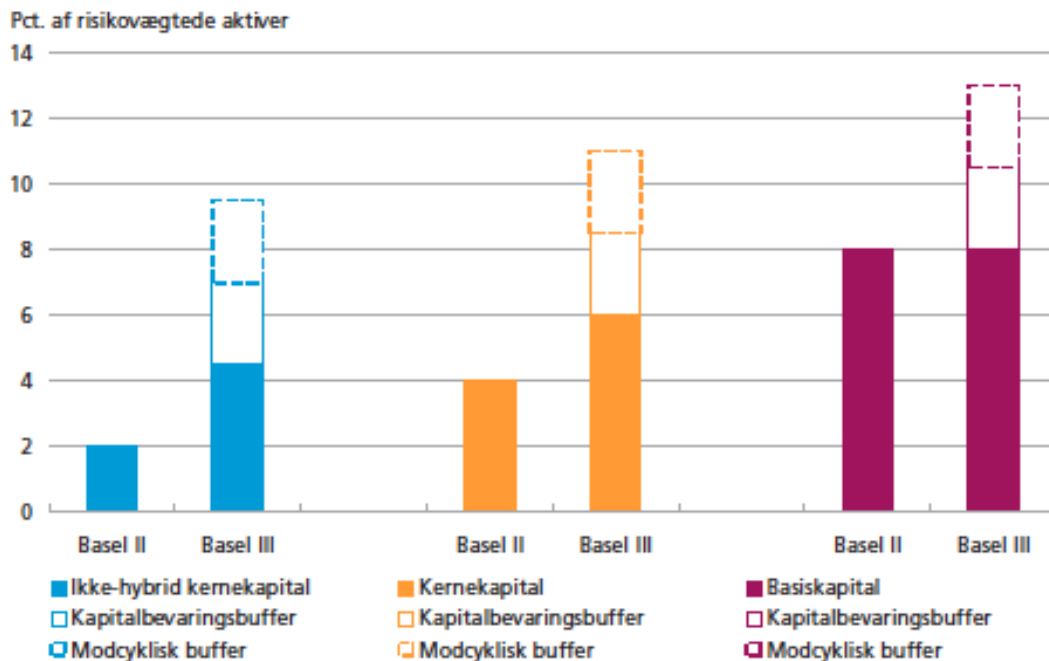
Opbygningen af bufferne foreslås således, at der oprettes en kapitalbevaringsbuffer på 2,5 pct. af de risikovægtede aktiver og herudover den kontracykliske kapitalbuffer på mellem 0 pct. og 2,5 pct. af de risikovægtede aktiver. Det konkrete tal på sidstnævnte skal fastgøres som en generel procentsats for sektoren og dermed ikke fastsættes ud fra eksempelvis størrelsen på det enkelte pengeinstitut. Væsentligt at bemærke omkring bufferne er, at disse udelukkende skal bestå af CET1 kapital og vil blive indfaset i perioden fra 2016 til og med 2018⁴³. I følgende figur fremgår en oversigt over kapitalkravene, hvorpå begge buffere er skitseret, og der vises udviklingen fra Basel II til Basel III. Antages begge buffere at ende på 2,5 pct. ses det, at kapitalkravet havner på 13,5 pct. – og er

⁴¹ BIS – “Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems”, 2010 December s.18

⁴² Nationalbanken - ”Status på Basel III – likviditet og kapital”, 2011 1.kvartal – Del 1– s. 146

⁴³ Dansk Bankvæsen 6.udgave, 2011 – s. 267- 269

samtidig stort set udgjort af CET1 kapital. Herudover kommer kravene til de systemisk vigtige pengeinstitutter (SIFI'er), som skal udvælges af de nationale myndigheder. Dette vil blive gennemgået dybdegående i et senere afsnit grundet emnets aktuelle signifikans.

Figur 5: Kapitalkrav inkl. buffere⁴⁴

Det må vurderes, at disse buffere, der sættes på baggrund af en makroøkonomisk udvikling, vil opleve svære vilkår med hensyn til det løbende tilsyn. Der vil i høj grad være tale om en vanskelig opgave for tilsynsmyndighederne, da de løbende skal vurdere udviklingen i statistikkerne og vurdere, hvilke tal, der skal vægte samt hvor meget. Herudover virker det også uundgåeligt, at der vil blive tale om en forsinkelse fra de eventuelle problemer opstår til, at statistikkerne er behandlet, vurderet og analyseret.

4.2 Risikovægtede aktiver

Basel III viderefører metoderne til opgørelse af kreditrisiko, markedsrisiko og operationelle risici, som blev fastlagt ved Basel II. Der indføres dog fire nye begreber: Credit Value Adjustment (CVA), Wrong Way Risk, Incremental Risk Charge og Stressed Value-at-Risk, som skal være med til at øge de risikovægtede aktiver, så risiko relateret handels, securitisation og modparts eksponering vil blive fanget. De nye begreber uddybes herunder:

⁴⁴ Nationalbanken - "Status på Basel III – likviditet og kapital", 2011 1.kvartal – Del 1– s. 148

- Credit Value Adjustment er et mål for modpartsrisiko og skal både medtages under markeds- og kreditrisiko. Den er indført af Baselkomiteen med det formål, at man ønsker at institutterne skal forholde sig til, hvor meget kapital, der skal reserveres i tilfælde af, at en modpart defaultter og ikke længere er i stand til at opretholde sine forpligtigelser.
- Wrong Way Risk er et tillæg til kreditrisikoen for en situation, hvor engagementet stiger når modpartens kreditkvalitet falder.
- Incremental Risk Charge er et tillæg til markedsrisikoen og repræsenterer et estimat for default- og ned migrerings risiko på kredit-produkter uden sikkerhed, over en 1-årig periode med et konfidensinterval på 99,9 pct⁴⁵. Det forventes, at bankerne selv udvikler en model der kan håndtere dette.
- Stressed VaR⁴⁶ skal tillægges markedsrisikoen og er baseret på en beregning, der tager udgangspunkt i en 10-dags VaR med konfidensinterval på 99 pct. baseret på en 12 måneders periode, hvor det finansielle system har været under stres.

4.3 Leverage ratio

Med Basel III indføres et nyt mål kaldet Leverage ratio eller Gearingsratio. Denne har til formål at begrænse overdreven gearing i den finansielle sektor og er et supplement til de risikobaserede kapitalkrav. Gearingsratioen opgøres som forholdet mellem instituttets aktiver og ikke-balanceførte poster på den ene side og kernekapital på den anden. Alle balanceførte poster inkl. derivater, repoforretninger og ikke-balanceførteposter, eksempelvis uudnyttede kreditrammer, tilsagn og kreditkort, hvilket er poster, der som regel ikke er risikovægtede, indgår i beregningen.

Baselkomiteen har fastsat, at gearingsratioen minimum skal være på 3 pct. Dette gearingsniveau vil blive testet i en overgangsperiode fra januar 2013 til januar 2017. I denne periode er institutterne pålagt at offentliggøre gearingsratioen og dens bestanddele. Ud fra resultaterne af overgangsperioden vil Baselkomiteen foretage eventuelle justeringer, og gearingsratioen vil blive introduceret med et minimumskapitalkrav som forventes gældende fra januar 2018⁴⁷.

En af grundene til at man vælger at køre en testperiode på gearingsratioen, inden den introduceres som et kapitalkrav, er, at den ikke tager højde for sikkerhed. Dette vil sige, at der stilles samme krav til institutter uanset om deres udlån er afdækket med sikkerhed, og dermed er mindre risikofyldt,

⁴⁵ BIS – “Guidelines for computing capital for incremental risk in the trading book”, 2009 Juli s.1

⁴⁶ Value-at-Risk

⁴⁷ Nationalbanken - ”Status på Basel III – likviditet og kapital”, 2011 1.kvartal – Del 1– s.149

eller om udlånet er usikret og derfor mere risikofyldt. Man ønsker derfor en overgangsperiode, så man kan vurdere, hvordan forskellige forretningsmodeller påvirkes af de nye regler. Eksempelvis forventes de danske realkreditinstitutter at have en udfordring, da deres forretningsmodel er at låne ud mod sikkerhed i pant i fast ejendom⁴⁸, hvilket begrænser deres kreditrisiko.

4.4 Likviditetsrisiko

Der indføres via Basel III to nye nøgletal, som skal fungere som minimumskrav og mål i forhold til at sikre en solid likviditetsmæssig situation for pengeinstitutterne. Ved finanskrisens opstart var der en mangel på likviditet, og ligeledes var det svært at vurdere, hvilke banker, der var i likviditetsmæssige kvaler, og hvem der ikke var⁴⁹. Følgende uddrag fra Basel siger om situationen;

*”Prior to the crisis, asset markets were buoyant and funding was readily available at low cost. The rapid reversal in market conditions illustrated how quickly liquidity can evaporate and that illiquidity can last for an extended period of time.”*⁵⁰

Den generelle mistillid på interbankmarkedet viste samtidig, at der var behov for en generel referenceramme, så disse nemmere kan sammenligne sig med andre og signalere den likviditetsmæssige situation. Hertil er man fremkommet med disse to kvantitative mål for likviditet og funding.

4.4.1 Liquidity Coverage Ratio

Målet for at vise likviditeten er benævnt Liquidity Coverage Ratio (LCR), og er et likviditetsnøgletal, der skal vise et instituts evne til at håndtere et 30-dages likviditetsstress. Fokus er derfor på højkvalitets likvide aktiver (HQLA)⁵¹. Formlen defineres således:

$$LCR = \frac{\text{Beholdning af højkvalitetsaktiver}}{\text{Netto cash outflow over de kommende 30 dage}} \geq 100 \%$$

De to faktorer, der indgår i formlen, vil blive beskrevet individuelt i de kommende afsnit.

⁴⁸ Finanstilsynet – ”Forslag om kapitalkrav og ledelse for banker (CRD IV)”, 2011 September.-s.20

⁴⁹ Dansk Bankvæsen 6.udgave, 2011 – s.405

⁵⁰ BIS – “Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems”, 2010 - s.8

⁵¹ High Quality Liquid Assets

4.4.1.1 Høj kvalitetsaktiver

Da der ofte er stor forskel på det finansielle system i hvert enkelt land, har det endelige udspil på den eksakte definition ladet vente på sig. I Danmark har vi eksempelvis et realkreditsystem, som vurderes meget stabilt men ikke er lige kendt verden over. Men d. 7. januar 2013 blev der skabt klarhed over, hvilke aktiver der må defineres som værende af høj kvalitet. Det første udkast tilbage fra 2010 var strengere i kravene end den endelige bestemmelse og lagde umiddelbart kun op til, at statsobligationer og AAA-ratede virksomhedsobligationer måtte inddrages. I det endelige udspil må der herudover inddrages nogle realkreditobligationer og enkelte aktier – et stort plus for de danske pengeinstitutter, da meget kapital er bundet i realkreditobligationer. Dog er målet omkring sidestillelse af realkreditobligationer og statsobligationer desværre ikke fuldt ud opnået. Basel definerer generelt et høj kvalitets likvidt aktiv som værende et aktiv, der øjeblikkeligt og uden besvær kan omdannes til kontanter. I nedenstående tabel gives der et overblik over udvalgte aktiver, der må medregnes og hvilket haircut, der skal tages. Der klassificeres efter henholdsvis niveau 1, 2A og 2B.

	<u>HQLA</u>	<u>Begrænsning / Haircut</u>
Niveau 1-aktiver	• Kontanter og reserver. • Centralbanksreserver, der må trækkes på i stresssituationer. • Værdipapirer der repræsenterer krav eller modkrav garanteret af stat, Centralbank eller multilaterale udviklingsbanker, der samtidig opfylder følgende betingelser; ○ 0 pct. RWA, handles på kontant- eller repomarkedet, historisk valid likviditetsressource, ikke en forpligtelse for et andet finansielt institut. • Stats- eller Centralbankgæld i lokal valuta.	• Ingen begrænsning. • 0 pct. haircut.

Niveau 2A-aktiver	• Værdipapirer, der ligeledes er garanteret af ovenstående instanser, dog med et 20 pct. RWA-krav. • Erhvervsobligationer og Covered Bonds, der ikke er udstedt af et finansielt institut, eller udstedt af banken selv og har en rating der er minimum AA-.	• Maks. 40 pct. af samlet beholdning efter haircut. • 15 pct. haircut.
Niveau 2B-aktiver	• Ikke-finansielle erhvervsobligationer rated BBB- eller bedre. • Ikke finansielle aktier, der handles på et omsætteligt hjemmemarked.	• Maks. 15 pct. af samlet beholdning efter haircut. • 50 pct. haircut på erhvervsobligationer. • 50 pct. haircut på aktier.

Tabel 4: Udvalgte aktiver til beregning af LCR⁵²

4.4.1.2 Netto cash-outflow

For at opgøre netto cash-outflows tages der udgangspunkt i de balanceposter, der forfalder inden for 30 dage, hvorved fokus holdes på den korte likviditet i en stresssituation. Det defineres som det totale forventede cash-outflow minus det totale forventede cash-inflow. Der er fastsat en begrænsning, der siger, at de indgående betalinger maksimalt kan udgøre 75 pct. af summen på de udgående betalinger, hvilket sikrer en likviditetsbuffer på minimum 25 pct. Endvidere vil der ikke være mulighed for at tælle enheder med to gange, hvilket betyder, at såfremt et aktiv er indbefattet i HQLA (brøkens tæller), vil der ikke være mulighed for at indregne en eventuel indtægt fra dette aktiv i netto cash-flowet (brøkens nævner).⁵³

Da det må forventes, at nogle indlån vil forsvinde fra en banks balance i en stresset situation, skal der indregnes nogle ”run-off” faktorer. Graden af denne faktor varierer i forhold til, hvor stabil fundingen vurderes. I det reviderede udspil er der ligeledes slækket lidt på kravene, heriblandt minimumssatserne for denne ”run-off” faktor. Generelt bliver denne faktor opdelt i stabil og mindre

⁵² Egen tilvirkning ud fra BIS - ”Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools”, 2013 Januar samt PWC – ”Lempelser af likviditetskrav i Basel III”, 2013 Januar.

⁵³ BIS – ”Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools”, 2013 Januar - s.20

stabil funding og deles herudover også op mellem privat og erhverv. Det samlede overblik er meget omfattende og derfor henvises der til bilag 1, hvor det er opstillet i tabel-form. Som eksempel på hvad kan nævnes, at der skal indregnes en minimumsfaktor på 3 pct. på privat indlån, såfremt kunden imødekommer kravene til at vurderes som stabil. En stabil kunde vil være en, der har det meste af sit engagement med banken, hvilket gør det mindre sandsynligt, at disse bliver trukket ud af banken. Såfremt banken har bundne indlån fra erhverv, privat eller institutioner, som der ikke er adgang til før efter 30 dage, vil kravet til denne "run-off" faktor være 0 pct.

Generelt må det vurderes, at disse forskellige vægte og faktorer til beregning af LCR, sætter et vist krav til en banks tekniske styringsværktøjer samt deres risikostyring.

Med udspillet d. 7. januar, blev der ligeledes slækket på kravene til indfasningen, der nu strækker sig over perioden fra 2015 – 2019. Her er det væsentligt at bemærke, at flere nationale myndigheder lægger op til, at disse mål skal gælde allerede fra 2015 for SIFI'er, hvilket også nævnes i det kommende SIFI-afsnit. Herudover skal det ligeledes bemærkes, at flere danske pengeinstitutter allerede i dag har aftaler med Finanstilsynet om, at minimumskravet ønskes opfyldt i dag.

4.4.2 Net Stable Funding Ratio

Dette mål har til hensigt at sikre institutternes langsigtede funding og måles derfor på et 12-måneders sigt. Ved at opfylde dette mål forventer man at kunne reducere afhængigheden af skulle hente kort finansiering i eventuelle stressede kapitalmarkeder. Formlen til bestemmelse af Net Stable Funding Ratio (NSFR) fremgår af det følgende:

$$NSFR = \frac{\textit{Disponibel mængde stabil finansiering}}{\textit{Krævet mængde stabil finansiering}} \geq 100\%$$

Grundlæggende ønsker man at se en mere mellem- og langsigtet finansiering af et pengeinstituts aktiver, så fundingaspektet ikke bliver et problem i tilfælde af en årelang krise. Som det ses af formelen, skal forholdet mellem den disponible mængde af stabil finansiering overfor den krævede mængde stabile finansiering være over 100 pct. Stabil funding defineres i den forbindelse som en

finansieringskilde, der forventes at løbe over 1 år selv i en stresset situation⁵⁴. Den disponible stabile finansiering består af den totale mængde af et pengeinstituts;

- Kapital
- Aktier der forfalder senere end 1 år
- Gæld med forfald senere end 1 år
- Indskud med forfald senere end 1 år
- Indskud der ikke forventes at forlade banken trods et stressscenarie

Følgende opgørelse i tabellen anvendes til at beregne inputtet til formelen. Rent lavpraktisk skal summen af et aktiv ganges med den faktor, der er angivet ud for dette.

<u>Disponibel mængde stabil finansiering</u>	<u>Faktor</u>
Tier 1 og Tier 2 kapital	100 %
Obligationsudstedelser og indlån med restløbetid over 1 år	
Indlån fra private og små- og mellemstore virksomheder	80-90 %
Indlån fra virksomhedskunder bundet mindre end 1 år	50 %
<u>Krævet mængde stabil finansiering</u>	<u>Faktor</u>
Øvrige aktier	100 %
Udlån til private og små- og mellemstore virksomheder med løbetid under 1 år	85 %
Lån mod pant i ejerboliger (≤ 35 % kreditvægt)	65 %
Udlån til virksomheder med løbetid under 1 år	50 %
Virksomhedsobligationer og SDO'er (Rating: > A- , Løbetid: > 1 år)	
Virksomhedsobligationer og SDO'er (Rating: > AA+ , Løbetid: > 1 år)	20 %
0-vægtede udlån til stater og statsobligationer	5 %
Ikke trukne kredittilsagn	
Obligationer og korte finansielle udlån med restløbetid under 1 år	0 %
Kontanter	

Tabel 5: Opgørelse af disponible og krævede finansiering⁵⁵

⁵⁴ Dansk Bankvæsen 6.udgave, 2011 – s. 407-408

⁵⁵ Egen tilvirkning ud fra BIS – ”Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems”, 2010 December & Dansk Bankvæsen 6.udgave, 2011

NSFR-målet, der stadig er under observationsperioden, forventes fortsat at være endeligt implementeret som minimumkrav pr. januar 2018, men som status er i dag, vil der ikke blive tale om en decideret indfasningsperiode med procentvise mål for hvert år som ved mange af de andre tiltag.

4.4.3 Quantative Impact Studies

Basel har udført en kvantitativ undersøgelse (QIS) for at vurdere situationen for bankerne i forhold til likviditet ud fra LCR og NSFR, såfremt disse likviditetsmål var effektueret i 2009.

Undersøgelsen fra december 2010 viste, at de 94 største globale banker manglede 1.730 mia. EUR. i likvide aktiver for at overholde målet for LCR. Samme undersøgelse viste en manglende langsigtet stabil funding på 2.890 mia. EUR for at imødekomme NSFR-målet⁵⁶. Denne undersøgelse er den mest omfattende, der er blevet foretaget, og vurderes derfor relevant. Herudover bliver der samtidig foretaget observations studi er cirka hver 6. måned, der offentliggøres på Baselkomiteens hjemmeside.

4.4.4 Indfasning

I det foregående er vilkårene omkring indfasning af kravene i Basel III løbende blevet nævnt. Følgende figur er medtaget for at give et mere forkromet overblik over, hvornår disse skal være implementeret. Herudover fremgår ligeledes de løbende procentvise krav til indfasningerne år for år.

⁵⁶ BIS – “Results of the comprehensive quantitative impact study”, 2010 December

Phases		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Capital	Leverage Ratio	Parallel run 1 Jan 2013 – 1 Jan 2017 Disclosure starts 1 Jan 2015					Migration to Pillar 1	
	Minimum Common Equity Capital Ratio	3.5%	4.0%	4.5%				4.5%
	Capital Conservation Buffer				0.625%	1.25%	1.875%	2.5%
	Minimum common equity plus capital conservation buffer	3.5%	4.0%	4.5%	5.125%	5.75%	6.375%	7.0%
	Phase-in of deductions from CET1*		20%	40%	60%	80%	100%	100%
	Minimum Tier 1 Capital	4.5%	5.5%	6.0%				6.0%
	Minimum Total Capital		8.0%					8.0%
	Minimum Total Capital plus conservation buffer		8.0%		8.625%	9.25%	9.875%	10.5%
	Capital instruments that no longer qualify as non-core Tier 1 capital or Tier 2 capital	Phased out over 10 year horizon beginning 2013						
Liquidity	Liquidity coverage ratio – minimum requirement			60%	70%	80%	90%	100%
	Net stable funding ratio						Introduce minimum standard	

Figur 6: Overblik over indfasningsperioderne⁵⁷

4.5 Systemically Important Financial Institutions

I forbindelse med udarbejdelsen af Basel III, er der kommet et øget fokus på vigtigheden af at få udpeget de banker og kreditinstitutter, der vurderes som værende systemisk signifikante. Den internationale betegnelse herfor er ”Systemically Important Financial Institutions”, der oftest omtales ”SIFI”. Den generelle tanke bag er, at en bank eller et kreditinstitut kan antages for værende systemisk signifikant, hvis det hedder sig at, disse er for væsentlige til, at samfundet kan bære et nedbrud i et sådan selskab. Financial Stability Board (FSB) betegner et SIFI som værende et finansielt selskab, hvis nedbrud vil have stor negativ effekt på det finansielle system samt i realøkonomien⁵⁸. Man har tidligere brugt termet ”Too Big To Fail” omkring enkelte selskaber og særligt i USA, var dette meget på tale i dagene efter nedbruddet af Lehman Brothers, hvor skeletterne for alvor begyndte at falde ud af skabet. Efter at den amerikanske regering havde ladet Lehman Brothers gå konkurs, blev det klart, at den store forsikringskoncern AIG ligeledes var i alvorlige likviditetsproblemer. Her blev det dog hurtigt klart for de bestemmende kræfter, at økonomien i USA og ligeledes mange udenlandske pengeinstitutter ikke ville kunne bære at lade

⁵⁷ http://www.bis.org/bcbs/basel3/basel3_phase_in_arrangements.pdf

⁵⁸ Financial Stability Board – “Policy Measures to Address Systemically Important Financial Institutions”, 2011. November

AIG gå konkurs, fordi de havde fået stor systemisk indflydelse ved at påtage sig store mængder risici fra alverdens banker og realkreditinstitutter. Dette har uden tvivl været en af de væsentligste bevæggrunde for ønsket om at få udspecificeret, de selskaber som et samfund ikke kan klare at lade gå ned.

I skrivende stund mangler der stadig de eksakte detaljer i selve udvælgelsen af disse SIFI'er. Det forventes pt., at der i 2. halvår 2013 vil være et konkret EU-direktiv på plads omkring vilkårene for bestemmelsen af disse⁵⁹. Allerede nu er enkelte lande dog begyndt at udforme udkast til identificeringen af SIFI'er, da det er et emne, der har høj prioritet inden for Basel III-rammerne. Særlige SIFI-udvalg, bestående af personer med relevant indsigt og baggrund, nedsættes til udarbejdelsen af disse bestemmelser – herhjemme udgør dette udvalg følgende⁶⁰:

- Michael Møller, professor, CBS (Formand)
- Jesper Lau Hansen, professor, Københavns Universitet
- Niels Tørslev, adm. Direktør, Letpension
- Signe Krogstrup, vicedirektør, Schweizerische Nationalbank (Centralbanken i Schweiz)
- Jens Lundager, vicedirektør, Danmarks Nationalbank
- Kristian Vie Madsen, vicedirektør, Finanstilsynet
- Louise Mogensen, kontorchef, Erhvervs- og Vækstministeriet
- Niels Kleis Frederiksen, kontorchef, Finansministeriet

Udvalget blev nedsat d. 12. januar 2012 og udover at blive stillet opgaven at definere SIFI'er ud fra parametre, som de vurderede signifikante, skulle de samtidig give deres forslag til en eventuel krisehåndtering af disse, såfremt der alligevel skulle opstå en situation, hvor en eller flere SIFI'er kommer i økonomiske vanskeligheder. Fokus har alene været på penge- og realkreditinstitutter samt hvordan, man kan forhindre, at staten ender op med at bære en stor del af omkostningerne i en eventuel ny krisesituation.

⁵⁹ EVM - "Systemisk vigtige finansielle institutter i Danmark: Identifikation, krav og krisehåndtering", 2013 Marts s. 5

⁶⁰ EVM - "Systemisk vigtige finansielle institutter i Danmark: Identifikation, krav og krisehåndtering", 2013 Marts s. 3

4.5.1 Udvælgelseskriterier

Den 11. marts 2013 afleverede udvalget deres rapport til Erhvervs- og Vækstministeriet, der offentliggjorde rapporten d. 14. marts. Det fremgår i rapporten, at udvalget anbefaler at arbejde ud fra tre indikatorer til bestemmelse af de nationale SIFI'er, som fremgår herunder⁶¹:

- **Balance i pct. af BNP**; Grænsen fastsættes til 10 pct. af BNP.
- **Udlån i pct. af sektorens samlede udlån**; Grænsen fastsættes til 5 pct. af sektorens samlede udlån i Danmark.
- **Indlån i pct. af sektorens samlede indlån**; Grænsen fastsættes til 5 pct. af sektorens samlede indlån i Danmark.

Der lægges op til, at blot et af disse krav skal være opfyldt for, at et institut bliver karakteriseret som et SIFI, hvilket vil medføre at penge- og kreditinstitutterne i nedenstående tabel indgår.

	Balance i pct. af BNP	Udlån i pct. af sektorens samlede udlån	Indlån i pct. af sektorens samlede indlån
Danske Bank	182,6	30,6	32,6
Nykredit	80,4	30,8	4,0
Nordea Bank Danmark	48,9	15,9	22,2
Jyske Bank	14,4	3,2	8,9
BRFkredit	12,6	5,2	0,4
Sydbank	8,9	1,9	5,4

Tabel 6: Institutter der klassificeres som SIFI⁶²

De mørkere tal illustrerer de faktorer, hvor grænsen overgås. Som det fremgår heraf, vil det på det nuværende grundlag være Danske Bank, Nykredit, Nordea Bank Danmark, Jyske Bank, BRFkredit og Sydbank, der vil blive kategoriseret som værende SIFI'er. Det bemærkes af rapporten, at det overvejes at inddrage mere kvalitative faktorer som supplement til de ovenstående faktorer, som er rene kvantitative elementer. I en kvalitativ faktor kan der eksempelvis ligge selve markedsandelen inden for et specifikt segment. I den forbindelse nævnes DLR Kredit og Dansk Skibskredit som mulige tilføjelser. Fastholdes fokus på de kvantitative elementer, vil der alt andet lige også være basis for, at enkelte virksomheder på den nuværende liste blot skal iværksætte mindre korrektioner

⁶¹ EVM - "Systemisk vigtige finansielle institutter i Danmark: Identifikation, krav og krisehåndtering", 2013 Marts s.43

⁶² EVM - "Systemisk vigtige finansielle institutter i Danmark: Identifikation, krav og krisehåndtering", 2013 Marts s.44

for ikke at blive betragtet som systemisk vigtige fremadrettet. Alt efter hvad de endelige krav bliver fastsat til, kan der opstå en situation, hvor institutter, der ligger på grænsen, vil forsøge at tilpasse deres aktiviteter ud fra, om de kan se fordele eller ulemper i at være kategoriseret som systemisk vigtig.

FSB fremkom d. 4. november 2011 for første gang med deres liste over globale SIFI'er, og igen i november 2012 blev en revurderet liste offentliggjort. FSB vil fremadrettet årligt udarbejde en sådan liste opdateret med nye data. I den mellemliggende periode for de to offentliggørelser er der fjernet tre banker og tilføjet to. Den seneste liste indeholder i alt 28 navne, hvoraf ingen af de danske SIFI'er fremgår – dog indeholdes Nordea på samlet koncernniveau.⁶³

Den danske rapport har været til høring i Erhvervs- og Vækstministeriet og er d. 19. april 2013 blevet vurderet tilfredsstillende, hvorfor det kan forventes, at de anbefalinger, der fremstilles heri, vil blive effektueret.

4.5.2 Betydningen for SIFI'er

Rapporten lægger op til, at de banker og institutter, der bliver erklæret som systemisk vigtige, blandt andet skal pålægges yderligere kapitalkrav i forhold til de resterende finansielle institutioner. Baggrunden for at pålægge ekstra krav er at mindske risikoen for nedbrud i disse SIFI'er, og dermed nedsætte frygten for samfundsøkonomiske forstyrrelser der kan komme skatteborgerne til last. Det anbefales i den forbindelse at indføre følgende elementer for de danske SIFI'er:

- Højere kapitalkrav via egentlig kernekapital
- Krisehåndteringsbuffer
- Genopretnings- og krisehåndteringsplaner
- Likviditetskrav og gearing
- Corporate Governance
- Tilsyn

Hvert af de ovenstående punkter vil blive gennemgået i det følgende.

⁶³ Financial Stability Board – “Update of group of global systemically important banks (G-SIBs)”, 2012 November

4.5.2.1 Kapitalkrav

Niveauet for de højere kapitalkrav forventes at komme til at ligge mellem 1,00 - 3,5 pct. i ekstra reel kernekapital af de risikovægtede poster. Fokus er på den reelle kernekapital, da dette er den sikreste form for kapital i en virksomhed set fra kreditor siden. Dette går i tråd med de niveauer, der er fastlagt af Baselkomiteen og FSB for de globale SIFI'er, hvorimod inddelingen af institutterne på de eksakte niveauer differerer. Yderligere foreslås det af det danske udvalg, at det skal være muligt at øge topgrænsen ud over de 3,5 pct., såfremt et institut vokser sig systemisk større end det nuværende niveau.

Nedenstående tabel viser baggrunden for udvalgets udregning af de enkelte institutters systemiskhed, hvilket er beregnet som et simpelt gennemsnit af den procentvise balance, udlån og indlån i forhold til sektoren.

	Balance i pct. af BNP	Balance i pct. af sektorens samlede balance	Udlån i pct. af sektorens samlede udlån	Indlån i pct. af sektorens samlede indlån	Systemisk- hed
Danske Bank	182,6	46,5	30,6	32,6	36,6
Nykredit	80,4	20,5	30,8	4,0	18,4
Nordea Bank Danmark	48,9	12,5	15,9	22,2	16,8
Jyske Bank	14,4	3,7	3,2	8,9	5,3
BRFkredit	12,6	3,2	5,2	0,4	2,9
Sydbank	8,9	2,3	1,9	5,4	3,2

Tabel 7: Baggrund for systemiskhed⁶⁴

Det fremgår ganske tydeligt af tabellen, at Danske Bank udgør den største del på det danske marked og vurderes at have omtrent en dobbelt så stor systemisk vigtighed som Nykredit og Nordea, der ligger på ca. det samme niveau. Danske Banks gennemsnit på de tre faktorer udregnes til 36,6, hvor Nykredit og Nordea beregnes til hhv. 18,4 og 16,8. Der henvises herudover til bilag 2, der viser den udvikling de ovenstående institutter har haft opgjort i systemiskhed, siden 2006.

⁶⁴ EVM - "Systemisk vigtige finansielle institutter i Danmark: Identifikation, krav og krisehåndtering", 2013 Marts s.59

De udregnede systemiskheder benyttes til at fastlægge det yderligere kapitalkrav, som de enkelte nationale SIFI'er pålægges. Som det ses af nedenstående tabel inddeles systemiskheden i intervaller med dertilhørende kapitalkrav.

Systemiskhed:	< 5	5 - 15	15 - 25	25 - 30	30 - 35	35 - 40	40 - 45
Kapitalkrav:	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	3,5	4,0

Tabel 8: Egen tilvirkning ud fra SIFI-rapport 11.03.2013

Dette medfører følgende ekstra kapitalkrav for de udvalgte SIFI'er:

- Danske Bank – 3,5 pct.
- Nykredit og Nordea – 2,0 pct.
- Jyske Bank – 1,5 pct.
- BRF Kredit og Sydbank – 1,0 pct.

Disse yderligere kapitalkrav vil blive indført i faser henover perioden 2014–2019, hvor de slutteligt skal opfylde ovenstående krav fuldt ud. Kapitalkravene anbefales revurderet årligt for bedst muligt at følge udviklingen i sektoren⁶⁵. Det umiddelbare oplæg til indfasningen år for år fremgår af bilag 3.

4.5.2.2Krisehåndteringsbuffer

Idéen med en krisehåndteringsbuffer er at have et værktøj, der er robust nok til at få genetableret det ønskede niveau af kernekapital. Kravet til kredithåndteringsbufferen varierer i forhold til de lande, der har udarbejdet deres udkast til de nationale SIFI'er. Nogle ønsker, at denne buffer består i konverterbare obligationer eller konvertibel seniorgæld mens andre igen foretrækker konvertible obligationer. Formålet er at kunne konvertere denne gæld til egentlig kernekapital eller have mulighed for at nedskrive denne gæld i en situation, hvor Finanstilsynet må skride ind i større eller mindre grad. Bufferen forventes at ende på 5 pct. af de risikovægtede poster for de danske SIFI'er, og grænsen for, at denne kommer i anvendelse, bliver ved en kernekapital under 5,125 pct. Dette går i tråd med EU-direktiver CRD IV. Det skal hertil bemærkes, at der er tale om et reelt ekstrakrav på 1,5 pct., da der i CRD IV ligger, at bestående Tier 1 og Tier 2 kapital kan medregnes. Krisehåndteringen iværksættes ved en eventuel konvertering af gælden eller i det tilfælde, at den

⁶⁵ EVM - "Systemisk vigtige finansielle institutter i Danmark: Identifikation, krav og krisehåndtering", 2013 Marts s.62

samlede kredithåndteringsbuffer plus den egentlige kernekapital ikke længere overstiger 10,125 pct.⁶⁶.

Der pålægges herudover nogle minimumskrav til den hybride kernekapital som instituttet måtte vælge at inddrage som buffer. Disse forventes at blive formuleret således⁶⁷:

- Løbetiden skal overstige 2 år
- Under 1/8-del af kapitalen forfalder i samme kvartal
- Gælden må ikke tilbagebetales i tilfælde af brud på den førnævnte grænse på 10,125 pct.
- Ved ønske om indfrielse eller tilbagebetaling før tid skal dette godkendes af Finanstilsynet

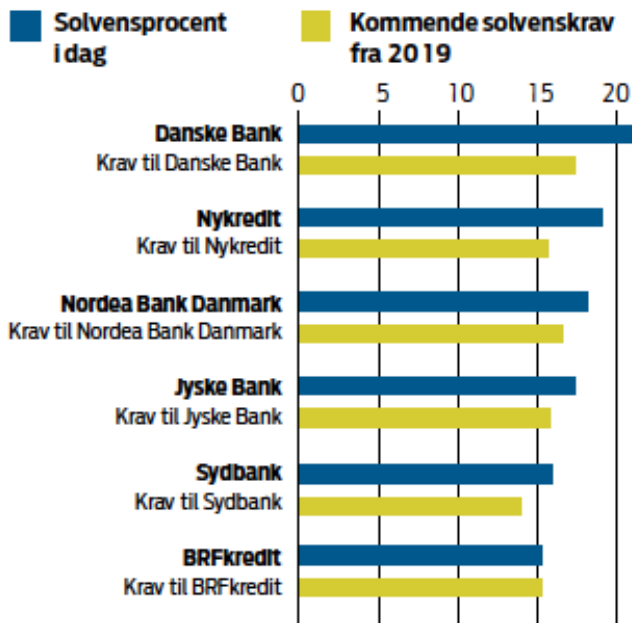
Nuværende ansvarlige lån og anden hybridkapital, som institutterne er i besiddelse af, må dog ikke indregnes i krisehåndteringsbufferen, hvorfor der vil være behov for at disse ”fornyes” med skærpede vilkår eller erstattes helt med nye gældsinstrumenter.

Krisehåndteringsbufferen foreslås indfaset i perioden 2020-2022, for ikke at iværksætte for mange tiltag på én gang. Til den tid bør kravene til LCR, NSFR og de øvrige kapitalkrav være fuldt ud opfyldt i de udvalgte SIFI’er.

Nedenstående tabel viser en oversigt over, hvordan institutterne ud fra 2012-regnskaberne står i forhold til de forventede kommende krav til opfyldelse ved udgangen af 2019. Generelt ses det, at der er et fint udgangspunkt for institutterne for at opfylde de samlede solvenskrav.

⁶⁶ EVM - “Systemisk vigtige finansielle institutter i Danmark: Identifikation, krav og krisehåndtering”, 2013 Marts s.64

⁶⁷ EVM - “Systemisk vigtige finansielle institutter i Danmark: Identifikation, krav og krisehåndtering”, 2013 Marts s.65

Tabel 9: Ultimo 2012 status og krav pr. 2019 ⁶⁸

Det skal noteres hertil, at ovenstående viser situationen, hvor søjle II-kravene er indeholdt, men uden indeholdelse af den modcykliske kapitalbuffer, som forventes at ligge i niveauet 2,5 pct. Herudover forventes det, at der ved implementeringen af CRD IV-direktivet vil blive gennemført ændringer i opgørelsesmetoderne af kapitalen og de risikovægtede poster. Dette forventes i Danske Banks tilfælde at have en negativ påvirkning på ca. 2 pct. af den egentlige kernekapital, da kravene til denne kapital bliver forøget⁶⁹. Det skal herudover tilføjes, at der er tale om koncernregnskaber for enkelte af institutterne i ovenstående tabel, hvorfor enkelte af solvensprocenterne kan differere fra den senere analyse.

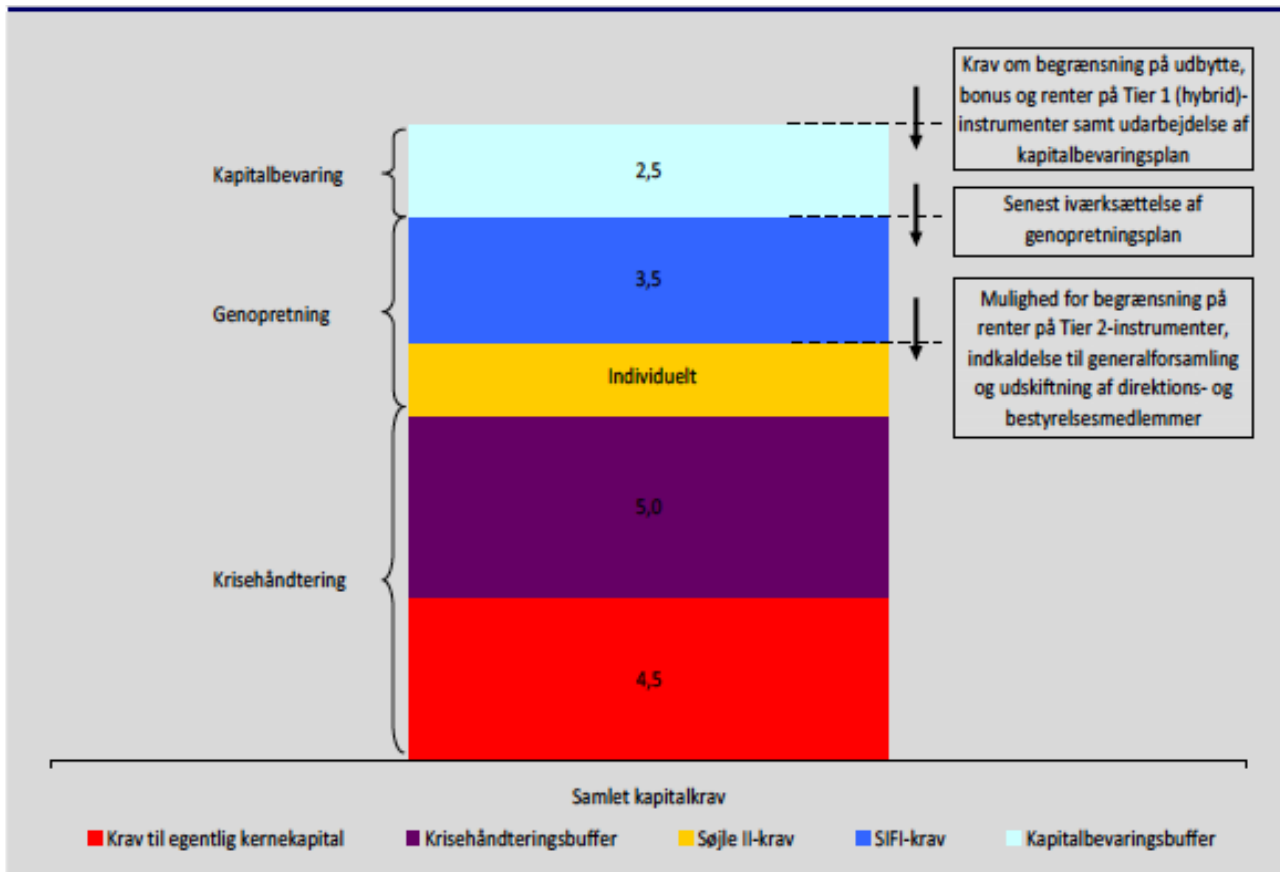
4.5.2.3 Genopretnings- og krisehåndteringsplaner

Det foreslås, at de udvalgte systemiske banker fremover skal udarbejde konkrete handlingsplaner for genopretning af en eventuel ugunstig udvikling, der kan medføre brud på kapitalkravene. Heri ligger der, at ledelsen selv skal være ansvarlig for at få tilført kapital med hjælp fra de værktøjer et pengeinstitut har – som eksempelvis nyudstedelser af aktier eller frasalg af aktiviteter mm. Lykkedes dette ikke, skal Finanstilsynet have mulighed for at bryde ind og benytte sig af sanktioner, som kan indebære nulstilling af udbyttebetalinger, bonusser mv. Det foreslås at kapitalbevaringsbufferen ligger ”yderst” i kapitalkravene med en sats på 2,5 pct. Når denne ikke

⁶⁸ Jyllands-Posten – ”Staten uddeler gratis støtte til store banker”, (15.03.2013) – s.5

⁶⁹ Berlingske Business Finans – ”Danske Bank balancerer på kanten af de nye SIFI-krav”, (24.03.13)

længere er opretholdt, er der ligeledes via CRD IV stillet krav om, at en kapitalbevaringsplan skal fremsendes til den retmæssige tilsynsmyndighed. Ud fra nedenstående figur, som er indeholdt i rapporten, gives der et overblik over de forskellige faser, samt hvilke værktøjer Finanstilsynet kan benytte sig af, når de enkelte kapitalgrænser overskrides⁷⁰.

Figur 7: Faseopdeling af Finanstilsynets værktøjer⁷¹

Det skal nævnes, at figuren viser det scenarie, der gælder for de mest systemiske institutter – pt. kun Danske Bank – hvor kapitalbevaringsfasen indtræder ved 15,5 pct. plus søjle II-kravet. Som det også ses, vil et af de mere ekstreme værktøjer indebære en ret fra Finanstilsynets side til at kræve direktionen og bestyrelsen udskiftet. Generelt bliver der i rapporten lagt op til, at Finanstilsynet skal have bedre muligheder for indgriben og involvering i SIFI'ernes genopretning og eventuelle afvikling.

Krisehåndteringsplanerne indeholder mange af de samme elementer, men hertil er det dog også vigtigt, at der er fokus på hele koncernen. Derfor skal der, ved de institutter med datterselskaber

⁷⁰ EVM - "Systemisk vigtige finansielle institutter i Danmark: Identifikation, krav og krisehåndtering", 2013 Marts s.71

⁷¹ EVM - "Systemisk vigtige finansielle institutter i Danmark: Identifikation, krav og krisehåndtering", 2013 Marts s.70

eller aktiviteter i andre lande, sørges for, at de rette samarbejdsaftaler foreligger med de gældende lande.

I lidt samme grøft som afvikling og genopretning skal det tilføjes, at der er foreslået oprettelse af en ”Stabilitetsfond”, der skal finansieres af de danske SIFI’er. Hensigten med denne er at fungere som en form for kapitalhjælp, såfremt et andet SIFI skulle komme i større problemer – til trods for indførslen af de øvrige buffere mv. Fonden foreslås etableret fra 2020, men der er endnu ikke nogle konkrete tal på, hvor meget det løbende tilskud hertil skal være for pengeinstitutterne. Skeles der til Sverige ses det, at der er tale om en årlig afgift på 0,036 pct. af et pengeinstituts balance⁷². Det er dog ikke nævnt nogle steder i rapporten, at man vil lægge sig herop ad. Det eneste sted, det har været muligt at finde et decideret tal, er ud fra et oplæg holdt af Jesper Berg, Senior Vice President i Nykredit, hvoraf der fremgår en samlet betaling på 1,2 mia. kr. over 6 år. – 200.000 kr. årligt⁷³.

.4.5.2.4 Likviditetskrav og gearing

De øgede krav til den korte likviditet (LCR) og de generelle gearingsmål (NSFR) er forklaret i detaljeret grad i det foregående Basel III afsnit. Her fremgik det, at disse vil foregå over en indfasningsperiode frem til 2018/2019. For de systemisk vigtige institutterne vil der dog blive tale om et skærpet krav, idet LCR-kravene skal være opfyldt i 2015. Her skeles ikke mellem graden af den systemiske vigtighed. Som før nævnt, viste finanskrisen vigtigheden af adgangen til likviditet i stressede situationer, hvorfor dette ses som et meget vigtig punkt for de største institutter at sætte fokus på hurtigst muligt. Herudover anses det for relevant, at disse LCR-ratios opfyldes i alle de valutaer, hvori man er eksponeret⁷⁴. Da det stod værst til var det særligt tilgangen til US dollar, der var et problem, hvilket også blev tilkendegivet af eksempelvis Danske Bank som et faretruende element på daværende tidspunkt⁷⁵.

Vedrørende NSFR vurderes det i henhold til SIFI’erne mest hensigtsmæssigt at afvente det endelige EU-direktiv. Derimod anbefales det, at der stilles krav omkring den stabile kernefinansiering, herunder omfanget af private indlån og markedsfinansiering, der har en løbetid over 1 år. Pointen med dette er igen at undgå at komme i likviditetsnød.

⁷² EVM - “Systemisk vigtige finansielle institutter i Danmark: Identifikation, krav og krisehåndtering”, 2013 Marts s.89 + 94

⁷³ Jesper Berg – “SIFI – At være eller ikke at være”, årgang 2013 April – slide 12

⁷⁴ EVM - “Systemisk vigtige finansielle institutter i Danmark: Identifikation, krav og krisehåndtering”, 2013 Marts s.73

⁷⁵ Børsen – ”Danske Bank blev truet af dollar-mangel”, (21.12.12)

4.5.2.5 Corporate Governance

På baggrund af disse institutters potentielle negative indflydelse på samfundsøkonomien ved nedbrud, anses det af udvalget som oplagt, at der stilles større krav til god selskabsledelse heri. Danske børsnoterede selskaber er i dag allerede underlagt Corporate Governance, men ved udnævnelsen som systemisk vigtig, lægges der op til yderligere krav⁷⁶:

- Egnethedskravene skal gælde for alle ledende medarbejdere
- Særlig organiseringsstruktur med højt fokus på risikostyring
- IT-systemer skal understøtte kravene til risikostyringen

4.5.2.6 Tilsyn

Som tidligere nævnt åbnes der ganske betragteligt op for, at Finanstilsynet får mere spillerum til at overvåge og intervenere i institutternes genopretning og eventuelle afvikling. Herudover foreslås det, at øget tilsyn indføres på en række andre områder. Af rapporten fremgår følgende⁷⁷:

- Øget fokus på risikostyringen og sammenligninger med andre SIFI'er samt relevante peers i Europa.
- Opfølgning på interne processer i selskaberne, herunder rapportering, møder mv.
- Tætte og gentagne dialoger mellem Finanstilsynet og institutternes ledelse samt ledende medarbejdere.
- Fokus på de interne modelberegninger samt styrket tilsyn med kapitalallokeringerne.
- Frekvensen af besøg til deciderede gennemgange på relevante områder skal stige.
- Lavere bevillingsrammer inden for koncerninterne engagementer som eksempelvis et moderselskabs tilknyttede datterselskaber.

Disse samlede belyste krav viser dermed, at institutterne bliver reguleret i øget grad, hvilket må forventes at medføre en større indsats fra ledelsen for at imødekomme disse.

Meningerne omkring rapporten er derfor også mange, hvor man ikke overraskende ser Finansrådet og institutterne udtale sig negativt i større grad end eksempelvis venstrefløjens politikere og Nationalbanken, der generelt bakker op omkring forslagene. Kritikpunkter og diskussioner omkring reguleringerne vil blive opsamlet i det senere diskussionsafsnit.

⁷⁶ EVM - "Systemisk vigtige finansielle institutter i Danmark: Identifikation, krav og krisehåndtering", 2013 Marts s.74

⁷⁷ EVM - "Systemisk vigtige finansielle institutter i Danmark: Identifikation, krav og krisehåndtering", 2013 Marts s.74

5. Diskussion af reguleringer

Indførelser af reguleringer vil som oftest give anledning til debat mellem tilhængerne af reguleringer og de berørte parter. I den forbindelse finder vi det aktuelt at diskutere de områder af reguleringerne, der umiddelbart vil have den primære effekt på institutternes fremadrettede drift.

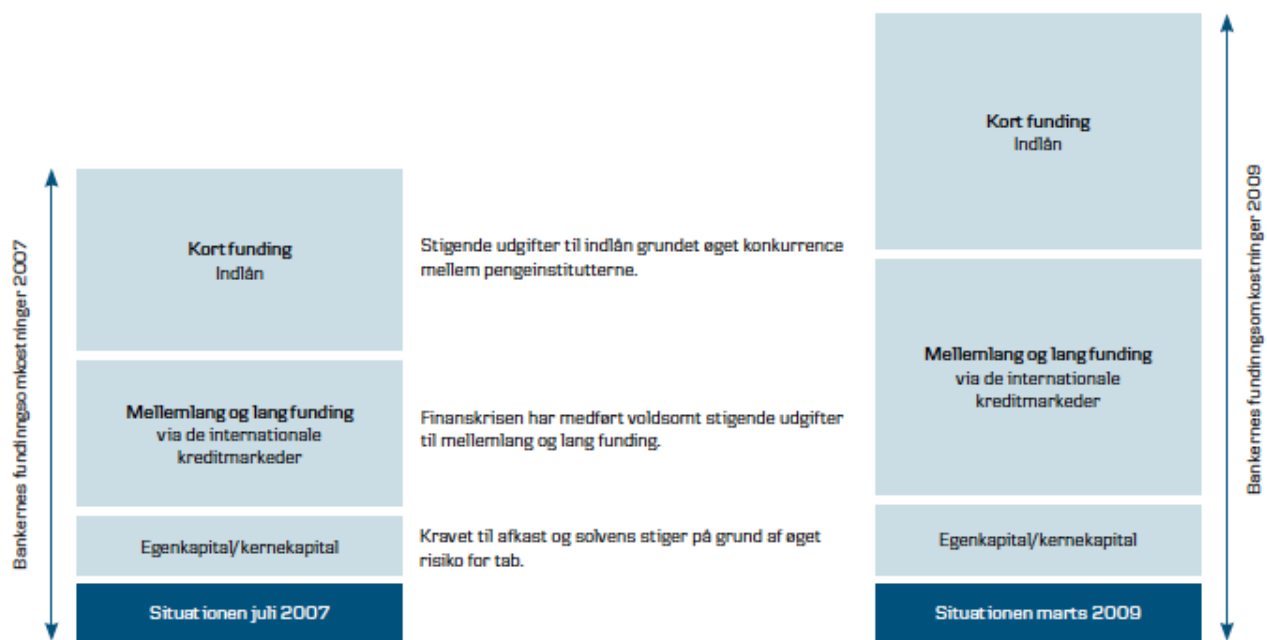
5.1 Funding- og afkastkravsaspektet

I forlængelse af de generelle stramninger omkring den finansielle sektors kapitalkrav og særligt på baggrund af SIFI-rapporten, er der afledt en væsentlig debat omkring institutternes fundingomkostninger. Det er endnu for tidligt at konkludere på, hvad denne øgede kapitalallokering vil have af indvirkning på institutternes funding, men der gisnes, forståeligt nok, allerede nu omkring, hvad der kan forventes.

Der kan ikke herske nogen tvivl, om at rentemarginalen på bankfinansiering kun er gået en vej siden krisen startede - nemlig opad. Renten på realkreditobligationer har dog været faldende, primært på grund af den generelle faldende rente i samfundet, hvor vi har set Nationalbanken nedsætte renten for at få gang i væksten. Dette har samtidig betydet, at banker har haft mulighed for at låne billigt i henholdsvis Nationalbanken og Den Europæiske Centralbank på 3-årige lånefaciliteter⁷⁸. Muligheden blev anvendt i varieret grad af de danske banker⁷⁹. Det er dog i denne sammenhæng væsentligt at bemærke, at 3-årige lånefaciliteter ikke er nok til at dække en banks totale behov for funding i en given periode. Disse muligheder har dog spillet en rolle i, at vi har set en svagt faldende tendens i bankernes rentemarginaler, da det har fjernet lidt af presset på fundingomkostningerne, som det fremgår senere. Grundet den modsatrettede udvikling i rentemarginalen og Nationalbankens udlånsrente, har det efterladt bankerne i en prekær situation med hensyn til at forklare den almene bankkunde baggrunden herfor.

⁷⁸ Danmarks Nationalbank – Notat: ”Vilkår for 3-årige”, 2012

⁷⁹ Berlingske Business Finans – ”Danske Bank låner 15 milliarder i Nationalbanken”, (30.03.12)

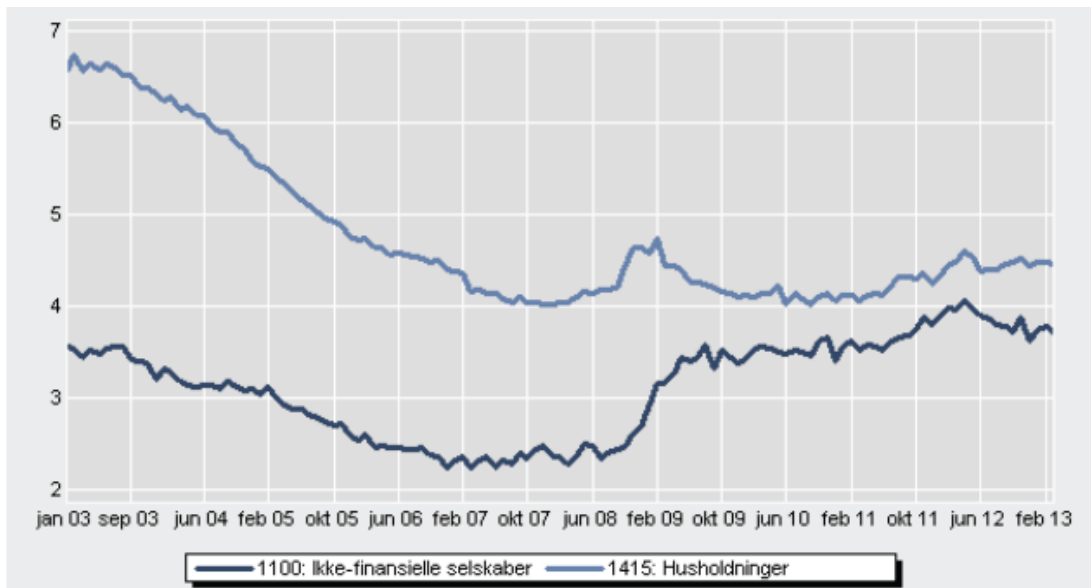

Figur 8: Baggrund for stigende fundingomkostninger⁸⁰

Af ovenstående figur fremgår en del af forklaringen omkring ændringerne. Denne viser netop, hvordan særligt den mellemlange og lange funding på interbankmarkedet udgør en større omkostning grundet større risiko for tab. Som eksempel vises forskellen inden for blot to år – 2007 kontra 2009. Herudover nævnes det samtidig, at øget konkurrence på indlån og stigende afkastkrav også har haft en indvirkning.

Udviklingen i rentemarginalen over de seneste 10 år fremgår af nedenstående figur for henholdsvis ikke-finansielle selskaber og husholdninger. Fokus bør henledes på udviklingen i de ikke-finansielle selskaber, da der her oftest er tale om bankfinansiering, der normalt ikke er sikret ved pant i ejendomme.

⁸⁰ <http://www.danskebank.dk/PDF/A5Rentefolder.pdf>

Figur 9: 10-års udviklingen i rentemarginalen i DK⁸¹

Af ovenstående figur ses der et klart opsving i rentemarginals-kurven, som har sin begyndelse i andet halvår 2008 på baggrund af krisens start og dermed stigende mistillid bankerne imellem, der førte til dyrere funding. Det bemærkes samtidig, at der har været en aftagende tendens siden første kvartal af 2012 til i dag, hvilket blandt andet kan spores tilbage til de udlånsmuligheder, der har været gennem National- og Centralbanken. De ovennævnte problemer med stigende frygt bankerne i mellem vedrørende udlån til hinanden understøttes tydeligt af kurvens udvikling, der stiger væsentligt lige efter Lehmans nedbrud.

Der har herudover også været andre afledte konsekvenser af krisen end blot stigende mistillid, som må vurderes at have haft en effekt på den stigende udvikling fra 2008 til ca. medio 2012.

Eksempelvis kan nævnes de faldende resultater i sektoren, svagere kapitaliseringer og et skærpet tilsyn fra Finanstilsynet og ratingbureauerne. Sidstnævnte, der selv har været udsat for en del kritik for deres rolle i krisen, har strammet grebet i betydeligt grad, hvilket efterfølgende har medført nedgraderinger af flere pengeinstitutters rating. Da ratingen i dag er så væsentlig en faktor, hvorpå institutterne bliver målt, har det ligeledes haft en negativ effekt på den pris, som de kan funde sig til.

I forlængelse heraf afledes diskussionen om, hvorvidt kravene til en stærkere kernekapital og et bedre likviditetsberedskab vil betyde lavere fremadrettede omkostninger til funding for institutterne.

⁸¹ Egen tilvirkning via www.nationalbanken.dk

Yderligere drøftes det, om de udvalgte SIFI'er kan forvente bedre vilkår end institutterne, der står uden for klassificeringen – og i givet fald, vil de bedre priser blive opvejet af de ekstra omkostninger, der ligger i en stærkere kapitalisering, hvorved en eventuel konkurrencefordel udlignes?

SIFI-udvalget nævner i deres rapport, at de forventer at se lavere finansieringsomkostninger ved indførelse af de nye krav minimeret på baggrund af et faldende afkastkrav fra kreditorers og aktionærs side, da risikoen for tab bliver lavere⁸². Michael Dithmer, departementschef i Erhvervsministeriet, slår ligeledes på, at bankerne bliver mere sikre og derved kan skaffe billigere funding⁸³. Disse betragtninger stemmer alt andet lige overens med teorien i Corporate Finance omkring egen- og fremmedkapitalens afkastkrav og de gennemsnitlige kapitalomkostninger – henholdsvis CAPM og WACC⁸⁴. I og med et institut bliver mere solidt og dermed har en lavere gældsandel, vil afkastkravet til egenkapitalen fra investorerne alt andet lige falde. Tesen er blandt andet understøttet af et forskningsprojekt fra Stanford Business⁸⁵. Spørgsmålet er, om man i praksis vil se en ændring i den type af investorer, som et pengeinstitut normalt tiltrækker – og er aktionærerne interesserede i at stille sig tilfredse med et lavere afkastkrav?

Fremmedkapitalens afkastkrav må i høj grad vurderes at blive påvirket af ratingbureauer som Moody, Fitch og Standard & Poors, hvilket afspejler sig i den pris, långivere vil kræve. Da en lavere gældsfinansiering mindsker risikoen og herved påvirker soliditeten positivt, må det afspejle sig i et mere positivt outlook på pengeinstitutterne over tid. Dog kan det ikke rent praktisk vides hvad den fremadrettede effekt vil være, dels fordi ændringerne ikke er fuldt ud indfaset endnu, og til dels fordi flere pengeinstitutter allerede har haft fokus på at forbedre soliditeten de seneste år. Et faktum der ses af tidligere tabel 9, hvoraf det fremgik, at SIFI'erne allerede nu var mere eller mindre compliant med de foranstående kapitalkrav. Med afsæt i dette har Moodys da også givet udtryk for, at til trods for SIFI-udvalgets anbefalinger, forventes det ikke, at de udpegede bankers rating nødvendigvis vil blive opgraderet. Ratingbureauet vurderer, at der allerede er taget højde for de initiativer som de fleste banker har iværksat og ser herudover ikke SIFI-stemplet som en garanti for, at alle kreditorer vil være dækket i en nedbrudssituation. Det anses dog som fornuftigt, at kravene til LCR er sat til at skulle gælde allerede fra 2015 for disse institutter⁸⁶. Fra Nordeas side

⁸² EVM - "Systemisk vigtige finansielle institutter i Danmark: Identifikation, krav og krisehåndtering", 2013 Marts s.6

⁸³ Finanswatch – "Så meget koster de øgede kapitalkrav", (03.04.13)

⁸⁴ Principles of Corporate Finance, 2011 – s.244+245

⁸⁵ "Why Bank Equity Is Not Expensive", Admati etc., 2010 August – s.13

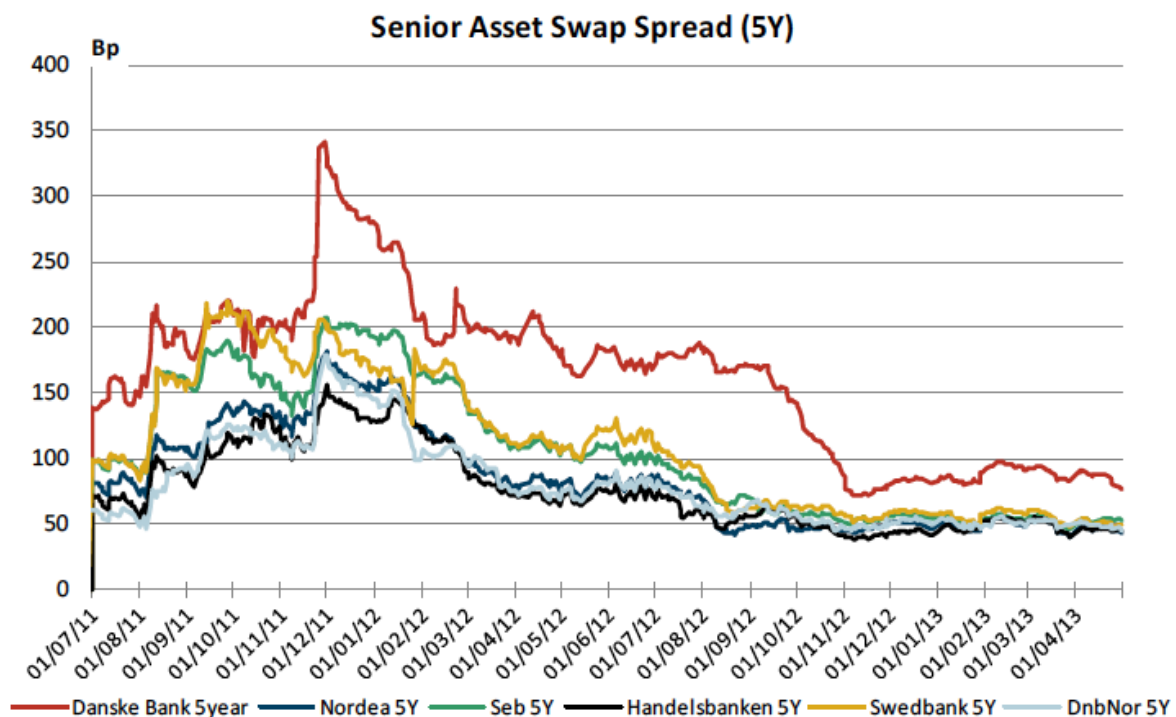
⁸⁶ Finanswatch – "Moody's: SIFI-stempel værdiløst for danske banker", (23.04.13)

nævnes det samtidig, at man heller ikke har nogle forventninger om forbedrede vilkår efter at være blevet udnævnt som systemisk vigtig i Danmark. Topchefen udtaler d. 23. april 2013;

*”SIFI-kravene lever vi allerede op til. Vi har den kapital, der skal til, og på den måde har vi allerede billige fundingomkostninger. Man får ikke yderligere af at være SIFI”*⁸⁷

Der er i samme henseende taget kontakt til Steen Blaafield i Danske Banks Treasury afdeling⁸⁸, der også bekræfter, at der på nuværende tidspunkt ikke er nogen decideret forbedring at spore i forhold til billigere funding på senior gælden siden udnævnelsen som systemisk vigtig. Dette går fint i tråd med, at en bedre kapitalisering er sket over de sidste par år, og derfor er noget der har været fokus på.

Følgende figur viser udviklingen i senior-priserne for netop Danske Bank, sammenlignet med nordiske peers, hvoraf der ses en generel positiv tendens siden primo 2012.

Figur 10: Senior Asset Swap Spread (5-års)⁸⁹

⁸⁷ Euroinvestor – ”Nordea/CEO: SIFI-status giver ingen funding-fordel”. (24.04.13)

⁸⁸ Opgaveskrivere har været i telefonisk dialog med Steen Blaafield omkring forventninger til fundingsituationen. Herudover er der modtaget rådata til brug for analyse.

⁸⁹ Egen tilvirkning ud fra rådata fra Danske Bank Group Treasury

Det vurderes, at det giver mere værdi at sammenligne med disse peers, da forretningsomfanget og aktiviteterne ligger op ad hinanden. Det giver umiddelbart mindre relevans at sammenligne over for eks. Jyske Bank, da de ikke gør sig på de samme markeder.

De svenske og norske myndigheder har ligesom Danmark mere eller mindre fået fremsat deres krav til de største nationale institutter, og generelt ligger kravene tæt op ad de danske. I årets første kvartal er tendensen stort set lig med, hvad vi ser for Danske Bank, hvorfor de foranstående øgede krav via SIFI ikke kan siges at have haft effekt endnu. Dette står i kontrast til den udmelding, man ser i medierne, hvor den svagt dalende rente på Danske Banks erhvervsobligationer tilskrives udnævnelsen⁹⁰. Af figuren fremgår det da også, at den største ændring i spread ses i løbet af fjerde kvartal i 2012 – inden SIFI'erne var på plads. Da ratings i dag er så signifikant en faktor, må der dog fra institutternes side håbes på, at den fortsat øgede kapitalisering giver basis for en opgradering, hvorved fundingen bør blive yderligere forbedret.

5.1.1 Kapitalomkostningerne

Forventningerne omkring afkastkravene danner baggrunden for aspektet omkring de samlede kapitalomkostninger. Fra Corporate Finance hedder formelen for ”Weighted Average Cost of Capital” (WACC) følgende;

$$WACC = w_{EK} * R_{EK} + w_{FK} * R_{FK} * (1 - t_c),$$

hvor R_{EK} er afkastkravet til egenkapitalen, og R_{FK} er afkastkravet til fremmedkapitalen. Andelen af henholdsvis egenkapital og fremmedkapital angives ved w_{EK} og w_{FK} . Den sidste del af leddet viser skatteskjoldet, der tilknytter sig fremmedkapitalen. Netop skatteskjoldet er igennem lang tid benyttet som argument for, at bankerne foretrækker gæld frem for egenkapital, og dette skift i kapitalstrukturen vil da også medføre øgede skatteomkostninger. Dette er selvfølgelig en negativ faktor, som der bliver bidt mærke i fra pengeinstitutternes side. Om det omvendt opvejes af de mulige lavere afkastkrav, er det endnu for tidligt at sige. Teorien og praksis siger da, at afkastkravet til fremmedkapital er højere end afkastkravet til egenkapital, hvilket giver yderligere grund til kritik fra pengeinstitutternes side.

De øgede omkostninger til skat for pengeinstitutterne anses ikke som et validt grundlag for kritik af

⁹⁰ Børsen – ”Danske Bank låner billigere efter ny status”, (19.03.13)

de øgede egenkapitalskrav, hvis man tilhører pro-regulatorerne, der anskuer situationen med et mere samfundsøkonomisk perspektiv. Her argumenteres der for, at øget gearing med henblik på udnytte skattefradragsmulighederne, ikke er til det bedste for samfundet. Fra Stanford Business rapporten fra 2010 fremgår følgende⁹¹;

"The tax savings that a bank obtains by relying on debt rather than equity finance reduce the government's tax revenue and require either a reduction in spending on public goods or an increase in taxes elsewhere. While the bank gains from the debt tax shield, the public loses, and ultimately, the argument concerns the optimal structure of taxation."

Altså et argument for, at et samfund har større gavn af sikrere banker, der ikke benytter skatteregler til at geare sin forretning mest muligt for at spare skatteomkostninger. En holdning der også bakkes op af den fremlagte SIFI-rapport, men som selvfølgelig bliver en pålagt omkostning for bankerne og afhængig af ændringer i afkastkravene en potentiel udgift, der kun viderekøres til kunderne gennem eksempelvis stigende renteomkostninger. Stigende udgifter til kunderne på grund af de øgede kapitalkrav er noget som Nykredit offentligt har meldt ud. Der argumenteres for, at bidragssatsen på realkreditlån vil blive fordoblet, med udgangspunkt i ligeledes en fordobling af kapitalkravet jf. CRD-IV krav samt SIFI-tillæggene.

Nedenstående figur eksemplificerer en af de udfordringer, som den finansielle sektor ifølge Nykredit står over for med de nye kapitalkrav. Der tages udgangspunkt i et lån på 1 mio. kr. med en risikovægt på 50 pct.

⁹¹ "Why Bank Equity Is Not Expensive", Admati etc., 2010 August, s.17

Nykredit

Kapitalkrav, udlån og priser		
	Før	Nu
Udlån	1.000.000 kr.	1.000.000 kr.
Vægt	50%	50%
Kapitalkrav	8%	16%
Minimum egenkapital	8% af 500.000 kr. = 40.000 kr.	16% af 500.000 kr. = 80.000 kr.
Gearing	1.000.000/40.000 kr. = 25	1.000.000/80.000 kr. = 12½
Kapitalomkostninger	10% af 40.000 kr. = 4.000 kr.	10% af 80.000 kr. = 8.000 kr.
Minimum bidragsprocent alene til kapital	0,40	0,80

Figur 11: Regneeksempel på forøgede kapitalkrav⁹²

I og med at kravet til egenkapitalen fordobles fra 8 pct. til 16 pct., betyder det i det givne tilfælde, at der skal betales kapitalomkostninger af et højere beløb – nu 80.000 kr. i stedet for 40.000 kr. Ved en kapitalomkostningsprocent på 10 pct. udmønter det sig i omkostninger på 8.000 kr. Besluttet det at sende denne omkostning direkte videre til kunden, vil det ligeledes betyde en forhøjet bidragsprocent på 0,40. Det skal selvfølgelig bemærkes, at der i beregningen er tale om et ”alt andet lige” scenarie. Som det fremgår af eksemplet falder gearingen og jf. det foregående afsnit, kan det dermed diskuteres, hvorvidt 10 pct. i begge scenarier er realistisk.

Ved benyttelse af den teoretiske formel for WACC, som fremgik i det tidligere afsnit, er der stillet nogle simplificerede scenarier op i nedenstående tabel, for at vise effekten af ændrede vægte og afkastkrav i forhold til de gennemsnitlige kapitalomkostninger (WACC). Der køres med fast skatteprocentsats på 22 i alle scenarier. De tre første scenarier tager udgangspunkt i, at der sker et generelt skifte i kapitalstrukturen og ligeledes faldende afkastkrav heraf – jf. bl.a. SIFI-udvalgets vurderinger. Dette viser – ikke overraskende – en positiv faldende tendens i WACC. Antager vi derimod en situation, hvor der ændres i kapitalstrukturen men ikke i afkastkravene i forhold til scenarie 1, fremstår en værre situation for bankerne. Dette kan siges at være en worst-case situation, men understøtter at de røster der er imod en større egenkapital.

⁹² Finanswatch – ”Så meget koster de øgede kapitalkrav”, (03.04.13)

	Scenarier			
	1	2	3	4
Wek	25,0%	50,0%	75,0%	50,0%
Wfk	75,0%	50,0%	25,0%	50,0%
Rek	15,0%	10,0%	5,0%	15,0%
Rfk	5,0%	4,0%	3,0%	5,0%
(1-tc)	78,0%	78,0%	78,0%	78,0%
WACC	6,7%	6,6%	4,3%	9,5%
i pct.	6,7%	6,6%	4,3%	9,5%

$$WACC = w_{EK} * R_{EK} + w_{FK} * R_{FK} * (1 - t_c)$$

Tabel 10: Simulerede WACC-eksempler⁹³

Eksemplet er udarbejdet for at understrege, hvor væsentligt det bliver at følge udviklingen på kapitalmarkederne over de kommende år, da vi reelt først der vil se påvirkningen af de øgede krav. Det vurderes, at vi lige nu er i en situation, hvor der er mange forskellige holdninger til, hvad der kan forventes, at kravene vil medføre. Det må dog konstateres, at der er garanterede ekstra skatteomkostninger, der vil blive påført pengeinstitutterne, hvorimod der må sås større tvivl omkring udviklingen i afkastkravene, men såfremt teorien holder, vil disse være faldende.

6. Compliance analyse – Basel III

Vi vil nu inddrage de aspekter af Basel III, der vil få indvirkning på bankernes sammensætning af kapital. De foranstående krav, der dog indføres over en længere periode, vil blive antaget implementeret ud fra den aktuelle situation, som de udvalgte banker befinder sig i. Det er vurderet, at det giver størst værdi at analysere ud fra de aflagte 2012-regnskaber. Hensigten med analysen er, at skabe et overblik over tilstanden på det danske bankmarked ud fra de reguleringer, der lægges op til via Basel III.

Analysen er udarbejdet med nogle forbehold, der ønskes synliggjort for at give læser et sagligt perspektiv, på de resultater der frembringes, og listes i det følgende;

⁹³ Egen tilvirkning

- Der tages udgangspunkt i to cases under Basel III-scenariet.
 - 1. Supplerende kapital og ansvarlig lånekapital i Tier 2 bibeholdes.
 - 2. Supplerende kapital og ansvarlig lånekapital i Tier 2 inddrages ikke.
- Hybrid kernekapital fragår i Tier 1 i begge cases på baggrund af Baselkomiteens ønsker.
- Krav til kapitalbevaringsbuffer på 2,5 pct. inddrages (Egentlig kernekapital)
- SIFI-tillæg inddrages med individuelle sats (Egentlig kernekapital)
- Den kontracykliske buffer inddrages ikke i den reelle vurdering af compliance grundet stadig usikkerhed omkring dennes niveau. (1 – 5 pct. egentlig kernekapital)
- Der tages ikke forbehold for indfasningsperioder, som er tilfældet i Basel III.
- Analysen tager udgangspunkt i bankregnskabet og ikke på koncernniveau.
- Der tages ikke forbehold for dynamiske balancer, da alle regnskaber er ultimo balancer.

6.1 Baggrund for udvælgelse

Vi har i analysesituationen udvalgt en repræsentativ population af danske pengeinstitutter til vurdering af sektorens tilstand. Finanstilsynet inddeler sektoren i grupper opgjort efter størrelsen af den arbejdende kapital i de enkelte pengeinstitutter, jf. seneste regnskaber. Arbejdende kapital defineres som summen af indlån, egenkapital, udstedte obligationer og efterstillede kapitalindskud⁹⁴. Af nedenstående figur 12 ses et uddrag af de grupperinger, der foretages ud fra ultimo 2012-tal – her gruppe 1 og 2 – som danner baggrund for opgavens analyse. Det er vurderet, at det giver størst værdi at foretage analysen på de to største grupper, da disse implicit har den største betydning for sektoren og ligeledes samfundet. Gruppe 1 og 2 udgør totalt set 90 pct. af den arbejdende kapital i den danske sektor. De udvalgte pengeinstitutter til analysen fra henholdsvis gruppe 1 og 2 er markeret med blå i figuren. Som det fremgår skelnes der i de to grupper imellem en arbejdende kapital på over eller under 12 mia.kr.

⁹⁴ <http://www.finansraadet.dk/tal--fakta/statistik-og-tal/de-stoerste- pengeinstitutter.aspx>

Pengeinstitutternes størrelsesgruppering primo januar 2013

Gruppe 1 - Arb. kapital over 65 mia. kr.	Mio. kr.
3000 Danske Bank A/S	1.289.052
2222 Nordea Bank Danmark A/S	376.707
7858 Jyske Bank A/S	170.069
8117 Nykredit Bank A/S	97.775
8079 Sydbank A/S	90.872
Gruppe 2 - Arb. kapital over 12 mia. kr.	Mio. kr.
9380 Spar Nord Bank A/S	63.969
10001 FIH Erhvervsbank A/S	45.289
5301 Arbejdernes Landsbank, Aktieselskab	31.519
7730 Vestjysk Bank A/S	28.199
9686 Den Jyske Sparekasse	17.396
7670 Ringkjøbing Landbobank, Aktieselskab	16.266
9335 Kronjylland, Sparekassen	15.980
7681 Alm. Brand Bank A/S	15.750
522 Sjælland, Sparekassen	15.458
1149 Saxo Bank A/S	14.630
5999 Danske Andelskassers Bank A/S	12.324

Figur 12: Finanstilsynets grupperings opgørelse⁹⁵

Gruppe 1 indeholder totalt set fem pengeinstitutter, hvoraf fire er udvalgt til analysegennemgang. Fra gruppe 2 er der udvalgt fem ud af en samlet population på 11 pengeinstitutter. Herved er det vurderet, at der er udvalgt en passende mængde til analysebrug. Grupperne vil blive analyseret individuelt og herefter sammenholdt for at bestemme eventuelle forskelle mellem de største pengeinstitutter og dem med mindre omfang.

Som nævnt tager vores analyse udgangspunkt i regnskaberne for 2012 på alle pengeinstitutterne, hvorfor det derfor bliver et statisk billede af deres situation, der tegnes. Som bekendt er finanssektoren en meget dynamisk verden, hvor vi – belært af krisen – opdagede at solide regnskabsmæssige tal vedrørende solvens og kapital, ikke var ensbetydende med fortsættende drift. Til brug for analyseformålet bør der dog være en vis form for revision bag tallene. For uddybning af resultaterne, der fremhæves i analysen, henvises der til bilag 4, hvoraf de bagvedliggende regnskabstal og antagelser fremgår.

⁹⁵ <http://www.finanstilsynet.dk/da/Tal-og-fakta/Statistik-noegletal-analyser/Statistik-om-sektoren/Pengeinstitutternes-stoerrelsesgruppering.aspx>

6.2 Regnskabsmæssig solvens – Basel II

Indledningsvist ønsker vi at belyse det billede, der ses af regnskaberne ud fra et status quo synspunkt for at etablere en generel baggrund for sektorens finansielle situation ud fra de nuværende gældende retningslinjer. Nedenstående tabel 11 viser tilstanden for gruppe 1 ud fra deres kapitalforhold og individuelle solvensbehov. Summen af de enkelte kapitalkategorier holdes op imod de risikovægtede poster (RWA). Som det ses ligger alle på den gode side af dette individuelle solvensbehov, og generelt ses der pæne niveauer af egentlig kernekapital. Gennemsnitligt for gruppen ses et forhold mellem kernekapitalen og RWA, der ligger 6,82 pct. point over solvensbehovet.

Gruppe 1	Basel II - Kapitalelementer i forhold til RWA			
	Egentlig kernekapital	Samlet Tier 1 kapital	Samlet basiskapital	Individuelt solvensbehov
Nordea Bank DK	12,62%	12,62%	19,22%	10,50%
Jyske Bank	14,97%	14,97%	16,92%	10,20%
Sydbank	15,57%	15,57%	15,88%	8,90%
Danske Bank	25,11%	25,11%	27,94%	11,40%
Gennemsnitlig	17,07%	17,07%	19,99%	10,25%

Tabel 11: Gruppe 1 pengeinstitutter ud fra Basel II-regler⁹⁶

Basel II dikterede et minimumskrav til egentlig kernekapital på helt ned til 2 pct., en samlet Tier 1 kapital på 4 pct. og et samlet solvensbehov på 8 pct.. Alle pengeinstitutterne er derfor compliant i denne henseende.

Vender vi blikket mod gruppe 2 i tabel 12, ser vi heller ingen brud på de nuværende retningslinjer, men det falder dog en i øjnene, at der er en stor spredning i kapitalforholdene til trods for, at de individuelle solvensbehov ligger nogenlunde tæt på hinanden. Af de fem udvalgte pengeinstitutter er der blot Vestjysk Bank, der er meget tæt på at bryde med kravene til den samlede Tier 1 kapital, og det er tydeligt, at en stor del af basiskapitalen udgøres af Tier 2 kapital. Det individuelle

⁹⁶ Egen tilvirkning

solvensbehov fra bankens regnskab er kun lige nøjagtigt opfyldt, og det ses, at deres niveau på egentlig kernekapital ligger væsentlig under peers. Den gennemsnitlige solvens for gruppe 2 vurderes dog som værende i et rimeligt niveau i forhold til de gældende regler.

Gruppe 2	Basel II - Kapitalelementer i forhold til RWA			
	Egentlig kernekapital	Samlet Tier 1 kapital	Samlet basiskapital	Individuelt solvensbehov
Vestjysk Bank	5,45%	5,45%	10,87%	10,00%
Arbejdernes Landsbank	13,51%	13,51%	14,57%	9,10%
Ringkjøbing Landbobank	20,88%	20,88%	22,40%	8,00%
Alm. Brand Bank	14,10%	14,10%	19,43%	15,70%
Spar Nord Bank	14,64%	14,64%	15,04%	10,00%
Gennemsnitlig	17,14%	17,14%	20,58%	13,20%

Tabel 12: Gruppe 2 pengeinstitutter ud fra Basel II-regler⁹⁷

Som forklaret tidligere er der gjort en række antagelser i de kommende beregninger for at beregne pengeinstitutternes compliance i forhold til de nye retningslinjer. Det endelige punktum er ikke sat på flere af aspekterne, og da der er tale om en række indfasningsperioder på flere af skærpelserne, kan det heller ikke vides med sikkerhed om enkelte deadlines eller vilkår ændres løbende. Dette til trods er det overordnede billede givet, og baggrunden for vores valg er der derfor også redegjort i starten af nærværende afsnit.

Inden analysen kommenteres, gives der i det følgende et overblik over de væsentligste tiltag i forbindelse med Basel III i forhold til kapitalkravene, der analyseres på. Samtidig skitseres de individuelle forskelle, der ligger på de enkelte pengeinstitutter i forhold til de foranstående SIFI-tiltag. Samlet for alle pengeinstitutter gælder følgende minimumskrav;

⁹⁷ Egen tilvirkning

- Solvensbehov via basiskapital: 8,0 pct.
 - Heraf Tier 1 kapital: 6,0 pct.⁹⁸
 - Egentlig kernekapital: 4,5 pct.
- Kapitalbevaringsbuffer via egentlig kernekapital: 2,5 pct.

Hertil kommer de individuelle SIFI-krav som i denne analyse berører Danske Bank, Jyske Bank, Sydbank og Nordea Bank Danmark – altså hele gruppe 1. Som beskrevet i afsnittet omkring de systemisk vigtige institutter, så forventes disse ekstra krav at betyde følgende tillæg til den egentlige kernekapital;

- Danske Bank: 3,5 pct.
- Nordea Bank Danmark: 2,0 pct.
- Jyske Bank: 1,5 pct.
- Sydbank: 1,0 pct.

De eksakte tal er ikke endeligt på plads, men da det ikke forventes, at niveauerne vil rykke sig drastisk, anvendes disse til analysen. Ligeledes er det ikke fuldt ud afklaret, hvorvidt der må anvendes Tier 1 hybrid kernekapital for at imødekomme tillægget, men på baggrund af de skærpede regler for den låntype, antages det, at ingen af pengeinstitutterne i 2012-regnskaberne ligger inde med hybrid kernekapital, der imødekommer de 14 nye krav hertil.

Når vi summerer op på ovenstående kan vi afgøre, at alle gruppe 2 banker skal kunne bevise kapitalforhold, der minimum viser et forhold mellem den egentlige kernekapital og de risikovægtede poster på 8,5 pct. ($4,5 + 1,5 + 2,5$). Det basale 8 pct. solvensbehov skal minimum udgøres af 6 pct. af Tier 1 kapital⁹⁹. Herudover skal den totale basiskapital udgøre 10,5 pct. For gruppe 1 skal det individuelle SIFI-krav tillægges disse to faktorer – egentlig kernekapital og den totale basiskapital – grundet vores antagelser om den hybride kernekapital.

De følgende to cases vil vise effekten af de nye retningslinjer ud fra ultimo 2012 tilstanden. Begge udfaser al hybrid kernekapital fra Tier 1, hvorfor en eventuel effekt vil ses i den egentlige

⁹⁸ Bemærk, at ud fra Basel III vil det reelt kun være 4,5 pct. som vist ovenover, men grundet vores antagelser vil kravet til egentlig kernekapital være 6,0 pct.

⁹⁹ Bemærk, at ud fra Basel III vil det reelt kun være 4,5 pct. som vist ovenover, men grundet vores antagelser vil kravet til egentlig kernekapital være 6,0 pct.

kernekapital. Dette betyder samtidig, at vi ser os nødsaget til at lade kravet til de 6 pct. Tier 1 kapital bestå af egentlig kernekapital. Som angivet tidligere differerer de to scenarier ved, at case 1 inddrager supplerende kapital og ansvarlig lånekapital i Tier 2, mens disse typer kapital udelades i case 2. Vi har vurderet, at dette vil være en fornuftig tilgang grundet de langt strengere krav til hybrid kernekapital og ansvarlige lån, der givet vil have den effekt at bestående lån og kapital ikke længere vil være compliant for medregning. Hertil kan det igen nævnes, at den kapital, der blev stillet til rådighed fra den danske stat i 2009, vil udgå for indregning efter 2018.

6.3 Case 1 – Basel III

Da vi har arbejdet ud fra den lidt strengere antagelse omkring den hybride kernekapital i Tier 1, og dermed fjernet den helt fra begge cases, ligger det implicit, at der kommer et større krav til den egentlige kernekapital. Af den grund er der udover tabel 13 og 14, samtidig udarbejdet et specifikt søjlediagram omkring den egentlige kernekapital, hvilket fremgår af figur 13 og 14 på begge grupper.

Gruppe 1		Basel III - Kapitalelementer i forhold til RWA - Case 1				
	Egentlig kernekapital	Samlet Tier 1 kapital	Samlet basiskapital	Individuelt solvensbehov	Total solvenskrav	Heraf total egentlig kernekapital
Nordea Bank DK	12,62%	12,62%	19,22%	10,50%	12,50%	10,50%
Jyske Bank	13,79%	13,13%	15,74%	10,20%	12,00%	10,00%
Sydbank	13,62%	13,62%	13,94%	8,90%	11,50%	9,50%
Danske Bank	18,58%	18,58%	21,41%	11,40%	14,00%	12,00%
Gennemsnitlig	14,65%	14,49%	17,58%	10,25%	12,50%	10,50%

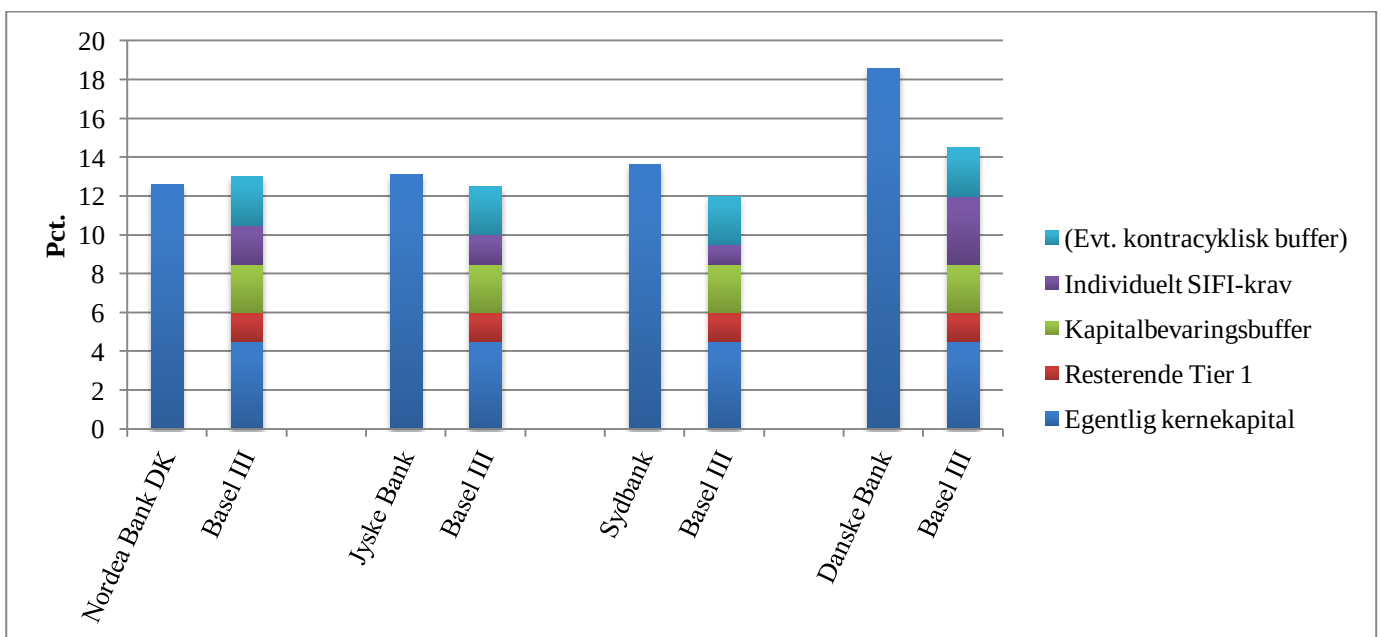
Tabel 13: Gruppe 1 compliance - Case 1¹⁰⁰

Pengeinstitutterne i gruppe 1 fremgår af ovenstående tabel, og det ses, at der fortsat er compliance mellem kravene for alle bankerne på de udvalgte parametre trods udfasningen af Tier 1 hybrid kernekapital. Nordea Bank Danmark ligger med den laveste egentlige kernekapitalsprocent, men her er det vigtigt at pointere, at de har en væsentlig buffer i og med, at resten af Nordea koncernen

¹⁰⁰ Egen tilvirkning

står bag. En anden væsentlig betragtning, vi har fundet i analysen, er, at Nordea adskiller sig fra de andre peers i gruppen ved ikke at have nogen Tier 1 hybrid kernekapital, og Nordea er derfor uberørt på det egentlige kernekapitalsniveau. Dog ses der en forholdsmæssig højere andel af ansvarlig lånekapital i Tier 2 hos Nordea. Dette indvirker på den samlede basiskapital, hvilket understøttes af tabellen.

Søjlediagrammet i figur 13 redegør for kravene til den egentlige kernekapital for og viser, hvordan de respektive banker i gruppe 1 står i forhold hertil. Figuren indeholder et ekstra element som er den kontracykliske buffer, som er udeladt i den reelle vurdering af bankernes compliance grundet usikkerhed omkring blandt andet niveauet. Dog er det interessant at have den med i udspecificeringen af den egentlige kernekapital, da en eventuel implementering vil indebære et øget krav hertil. Det ses af søjlerne at antages der et niveau på 2,5 pct., får vi en situation, hvor kapitalforholdet ligger tæt på kravet, og for Nordea ses der endvidere et brud på kravet – dog igen med forbehold for førnævnte pointe. Da den kontracykliske buffer ligeledes iværksættes i perioder med overnormal udlånsvækst, er den ikke relevant for situationen på det danske marked i dag men er dog en faktor, der er vigtig at huske på i et højkonjunktur marked.

Figur 13: Detaljeret krav til egentlig kernekapital og gruppe 1 bankernes compliance¹⁰¹

Generelt vurderes det, at situationen er rimelig stabil hos de største pengeinstitutter i dette scenarie dog taget i betragtning, at enkelte af kapitalkravs niveauerne først er bestemt i det indeværende år.

¹⁰¹ Egen tilvirkning

Situationen for gruppe 2 bankerne er dog en anden, hvor der observeres væsentligt større udsving i kapitalforholdene inden for den udvalgte population. Analysen viser klare forskelle mellem meget solide og meget svagt kapitaliserede banker. Vi ser, at to banker ikke kan imødekomme de nye krav i dette scenarie - Vestjysk og Alm. Brand Bank - og væsentligt er det at bemærke, at der er tale om brud på alle de valgte parametre. Bankernes individuelle solvensbehov, der er fremført af de seneste regnskaber, formås heller ikke at blive mødt. Begge bankers kapital består af en væsentlig andel Tier 1 hybrid kernekapital, hvilket påvirker deres kapitalforhold aldeles negativt¹⁰². Det overrasker i den forbindelse ikke, at Vestjysk Bank har iværksat planer om konvertering af den statslige hybride kernekapital til aktiekapital¹⁰³. Bankens kapitalforhold har været svage igennem flere år, hvorfor samme konvertering ligeledes var en nødvendighed tilbage i februar 2012¹⁰⁴.

Dette er et fornuftigt instrument til at forbedre solvensen via forøgelse af aktiekapitalen, der som bekendt indgår i den egentlige kernekapital. Ulempen er dog, at banken overgiver mere og mere ejerskab til den danske stat, hvilket giver bankens ledelse nogle klare restriktioner. Som udgangspunkt forventes det heller ikke, at staten har nogen interesse i at drive bank, men derimod ser sig nødsaget til gå med til denne type konvertering for, at undgå endnu et bankkollaps. Af samme grund forsøges det også at finde alternative investorer til at overtage ejerandelene, men kun såfremt et salg kan ske til en markedsrigtig kurs¹⁰⁵.

Alm. Brand Bank befinder sig i en anderledes situation, da der kan bakkes op med kapitalindskud fra Alm. Brand A/S. Dette har været tilfældet i henholdsvis 2010 og 2011¹⁰⁶⁺¹⁰⁷.

¹⁰² Se eventuelt bilag 4.

¹⁰³ Årsrapport, 2012 – Vestjysk Bank – s. 18

¹⁰⁴ Vestjysk Bank – ”Selskabsmeddelelse – Konvertering af statsligt kapitalindskud gennemført”, 2012

¹⁰⁵ Finanswatch – ”Staten vil sælge Vestjysk Bank”, (28.03.13)

¹⁰⁶ Årsrapport, 2010 – Alm. Brand Bank – s. 11

¹⁰⁷ Årsrapport, 2011 – Alm. Brand Bank – s. 13

Gruppe 2	Basel III - Kapitalelementer i forhold til RWA - Case 1					
	Egentlig kernekapital	Samlet Tier 1 kapital	Samlet basiskapital	Individuelt solvensbehov	Total solvenskrav	Heraf total egentlig kernekapital
Vestjysk Bank	3,34%	3,34%	5,20%	10,00%	10,50%	8,50%
Arbejdernes Landsbank	11,95%	11,95%	13,00%	9,10%	10,50%	8,50%
Ringkjøbing Landbobank	19,59%	19,59%	21,10%	8,00%	10,50%	8,50%
Alm. Brand Bank	6,97%	6,97%	9,07%	15,70%	10,50%	8,50%
Spar Nord Bank	10,73%	10,73%	11,13%	10,00%	10,50%	8,50%
Gennemsnitlig	10,46%	10,46%	12,09%	10,70%	10,50%	8,50%

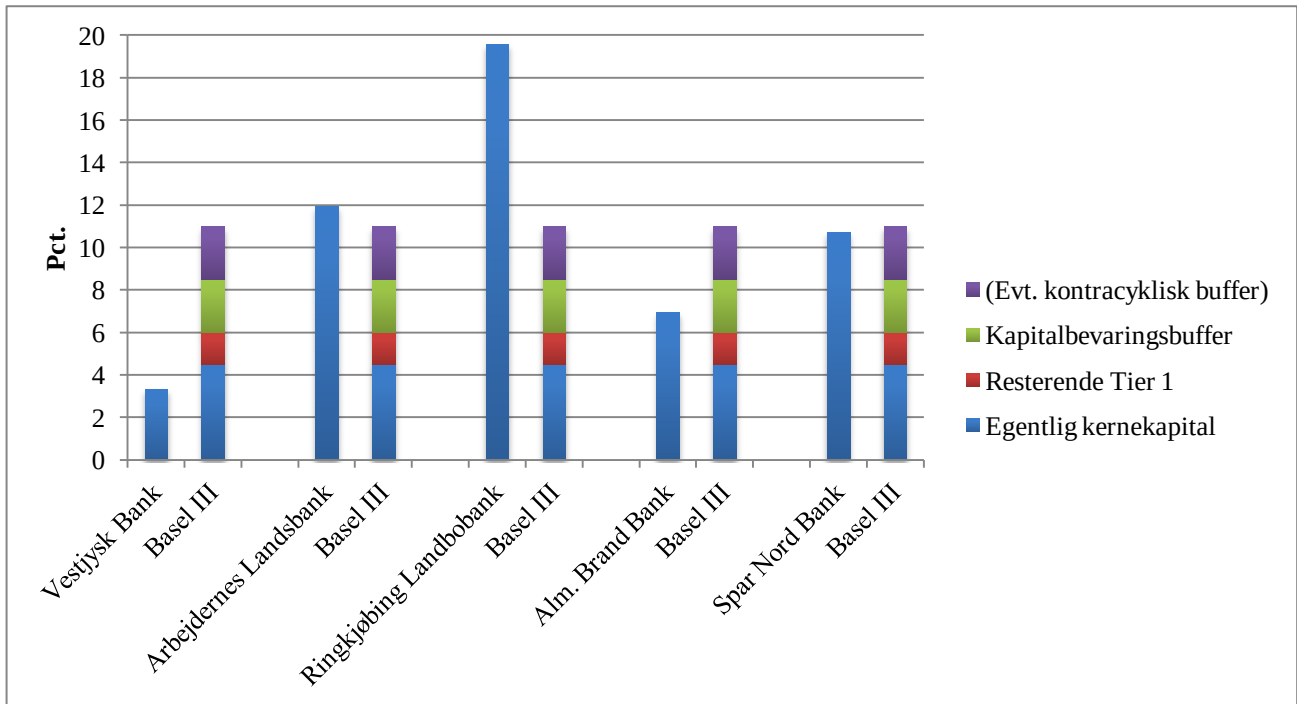
Tabel 14: Gruppe 2 compliance - Case 1¹⁰⁸

Den specificerede oversigt i figur 14 viser, at Spar Nord Bank og Arbejdernes Landsbank ligeledes kan få problemer med compliance i forhold til den egentlige kernekapital, såfremt den kontracykliske buffer inddrages. Arbejdernes Landsbank vil dog fortsat overholde kravene, hvorimod det ses, at Spar Nord Bank bliver marginalt overhalet af kravene.

Ringkjøbing Landbobank står tilbage som en særdeles velpolstret bank, hvor ca. 93 pct. af deres kapital består af egentlig kernekapital¹⁰⁹. Med en egentlig kernekapital i forhold til de risikovægtede poster på 19,59 pct, fremstår et scenarie, hvor banken vil få problemer med at imødekomme de nye retningslinjer, ikke.

¹⁰⁸ Egen tilvirkning

¹⁰⁹ Se bilag 4

Figur 14: Detaljeret krav til egentlig kernekapital og gruppe 2-bankernes compliance¹¹⁰

6.4 Case 2 – Basel III

Da case 2 alene adskiller sig fra den første case ved at udelade ansvarlige lån og anden hybrid kernekapital fra Tier 2, vil der ikke ses nogle ændringer i de egentlige kernekapitalsforhold.

Forskellene observeres derfor i den samlede basiskapital, hvor Nordea og Danske Bank oplever et fald på henholdsvis 6,79 og 3,42 pct.point., da begge har store dele ansvarligt lånekapital, der nu udfases. Baggrunden for, at disse to i denne case, har en lavere samlet basiskapital end samlet Tier 1 kapital, skal findes i, at der fortsat indgår fradrag i Tier 2 kapitalen¹¹¹.

¹¹⁰ Egen tilvirkning

¹¹¹ Se bilag 4

Gruppe 1	Basel III - Kapitalelementer i forhold til RWA - Case 2					
	Egentlig kernekapital	Samlet Tier 1 kapital	Samlet basiskapital	Individuelt solvensbehov	Total solvenskrav	Heraf total egentlig kernekapital
Nordea Bank DK	12,62%	12,62%	12,43%	10,50%	12,50%	10,50%
Jyske Bank	13,79%	13,79%	14,44%	10,20%	12,00%	10,00%
Sydbank	13,62%	13,62%	13,94%	8,90%	11,50%	9,50%
Danske Bank	18,58%	18,58%	17,99%	11,40%	14,00%	12,00%
Gennemsnitlig	14,65%	14,65%	14,70%	10,25%	12,50%	10,50%

Tabel 15: Gruppe 1 compliance - Case 2¹¹²

Generelt ses der, at gruppe 1 bankerne fortsat lever op til minimumskravene dog med undtagelse af Nordea, der marginalt bryder med det totale solvenskrav på 12,50 pct. Dog er der blot tale om en manglende solvens på 0,07 pct.point. Vi finder, at gruppen gennemsnitligt overstiger kravet til den egentlige kernekapital med 4,15 pct.point, og samtidig er alle compliant med deres respektive krav hertil, hvilket anses som meget tilfredsstillende. Herudover imødekommer samtlige banker i gruppe 1 deres individuelle solvensbehov. Case 2 må vurderes, at være worst-case situationen i vores analyse og ud fra den betragtning, virker situationen stabil for disse fire, systemisk vigtige banker.

¹¹² Egen tilvirkning

Gruppe 2	Basel III - Kapitalelementer i forhold til RWA - Case 2					
	Egentlig kernekapital	Samlet Tier 1 kapital	Samlet basiskapital	Individuelt solvensbehov	Total solvenskrav	Heraf total egentlig kernekapital
Vestjysk Bank	3,34%	3,34%	3,33%	10,00%	10,50%	8,50%
Arbejdernes Landsbank	11,95%	11,95%	11,69%	9,10%	10,50%	8,50%
Ringkjøbing Landbobank	19,59%	19,59%	19,59%	8,00%	10,50%	8,50%
Alm. Brand Bank	6,97%	6,97%	5,05%	15,70%	10,50%	8,50%
Spar Nord Bank	10,73%	10,73%	9,94%	10,00%	10,50%	8,50%
Gennemsnitlig	10,46%	10,46%	9,92%	10,70%	10,50%	8,50%

Tabel 16: Gruppe 2 compliance - Case 2

Case 2 viser, at tre banker ikke vil kunne imødekomme minimumskravene. Situationen for Vestjysk Bank og Alm. Brand Bank forværres yderligere, og nogle betragtelige dyk i den samlede basiskapital betyder, at Vestjysk Bank er 7,17 pct.point fra at nå det totale solvenskrav, mens Alm. Brand Bank mangler 5,45 pct. point. Begge har ansvarlige lån i Tier 2 af væsentlige størrelser, hvilket Vestjysk Bank er ved at nedbringe som nævnt i case 1. Spar Nord Bank bryder nu ligeledes med kravet til den totale solvens og samtidig også det individuelle solvensbehov - også her gør udfasningen af ansvarlig lånekapital sig gældende.

Generelt danner der sig et billede af, at gruppe 2-banker har væsentligt større udsving i deres solvens, hvor et par stykker falder helt igennem i forhold til de nye krav. Her er der behov for, at handlingsplaner udarbejdes og efterleves, da en fortsættende drift under samme bank og ledelse må vurderes særdeles usandsynligt.

6.5 Opsummering på compliance-analysen

Vi fandt i analysen, at der er enkelte af de udvalgte banker i vores stikprøve, der er særdeles velpolstrede og dermed ikke forventes at opleve problemer med compliance i forhold til

minimumskravene, til trods for at ikke alle niveauer er endeligt fastlagt endnu. Ringkjøbing Landbobank skilte sig særligt ud, med høje solvensniveauer i forhold til de risikovægtede poster. Herudover var der tale om den stærkeste form for kapital - egentlig kernekapital – og forholdsmæssigt lave andele af Tier 2 kapital. I forhold til hvor det primære fokus ligger i Basel III-retningslinjerne, er dette en fornuftigt måde at sammensætte kapitalen på, dog uden hensyntagen til eventuelle forskelle i omkostningerne på hhv. Tier 1 og Tier 2 kapital.

Herudover blev det også observeret, at et par banker i gruppe 2 befinder sig i en ufordelagtig situation vedrørende deres kapitalforhold. Disse banker har en større opgave foran sig i forhold til, at få optimeret kapitalinstrumenterne til at være fyldestgørende omkring de skærpede krav hertil. Der ligger en væsentlig udfordring ud fra det faktum, at store dele af den Tier 1 og Tier 2 kapital, som pengeinstitutterne i dag ligger inde med, kan betegnes som ugyldig for fremtidig medregning.

De vigtigste hovedtal fra analysen viste følgende;

- Case 1:
 - Gruppe 1 – Fire ud af fire banker var fuldt ud compliant.
 - Gruppe 2 – Tre ud af fem banker var fuldt ud compliant.
- Case 2:
 - Gruppe 1 – Tre ud af fire banker var fuldt ud compliant.
 - Gruppe 2 – To ud af fem banker var fuldt ud compliant.

Ovenstående tolkes som en klar indikation på, at de største udfordringer ligger i gruppe 2-bankerne fremadrettet. Det skal dog noteres, at de banker i gruppe 2 der ikke kunne imødekomme minimumskravene, allerede har iværksat enkelte initiativer for at styrke solvensen.

Situationen for de største pengeinstitutter virker også generelt stabil, og til trods for yderligere kapitalkrav via SIFI, er der grund til optimisme med hensyn til at leve op til kravene. Dog mangler der fortsat, at blive klarhed omkring visse elementer i den udarbejdede SIFI-rapport, hvortil interesserede parter har givet deres høringssvar med generel feedback og eventuelle forslag til justeringer.

7. Vores vurdering

Opgaveskrivernes egne holdninger og formodninger, omkring hvad disse reguleringer kan medføre fremadrettet, vil blive gennemgået ud fra aspekterne; initiativer og adfærd, i det følgende afsnit.

7.1 Initiativer

Der er løbende i opgaven i blevet perspektiveret til, hvordan en given ændring kan påvirke pengeinstitutterne fremadrettet. Den udarbejdede analyse, der blev foretaget på baggrund af det seneste hele års regnskabstal, gav et indblik i hvordan kapitalforholdene vil være rustet ud fra de nye retningslinjer. En ting er dog, at vise hvad der mangler i kroner og øre for at imødekomme disse krav, en anden ting er hvilke virkemidler og initiativer, der kan anvendes for at nå målene.

Det følgende vil give en forklaring på nogle af disse muligheder, som vi vurderer relevante og med god sandsynlighed kan se benyttet i de kommende år.

- Ny aktiekapital
 - Ved udstedelse af nye aktier til private og institutionelle enten via emissioner eller kapitalforhøjelser, er det muligt at polstre den egentlige kernekapital da aktiekapitalen sidestilles hermed. En nogenlunde ukompleks måde at hente øge kapitalen på, og man så bl.a. Danske Bank gøre det ultimo 2012.
- Konvertering af kapital
 - Muligheden for at konvertere ansvarligt lån eller hybrid kernekapital til aktiekapital, kan ligeledes hjælpe på solvensen. Og som nævnt vil denne nye aktiekapital medregnes i den egentlige kernekapital. Som beskrevet i analysen har Vestjysk Bank netop benyttet sig af denne mulighed.
- Frasalg af ikke-kerneaktiviteter
 - Set på koncernniveau kan det være fordelagtigt, at indskærpe selskabet til den reelle kerneaktivitet. Frasalg af ikke-kerneaktiviteter giver likviditet til selskabet, og slanker balancen og dermed også de risikovægtede poster (RWA). Denne faktor udgør som bekendt en væsentlig del i opgørelsen af kapitalforholdene.
- Fusion/Opkøb
 - Erkendelse af, at man som bank ikke kan fortsætte driften uden hjælp udefra kan være vanskeligt, men en fusion med en anden bank kan skabe nogle synergier, der

kan medføre den fortsatte eksistens. Alternativt kan opkøb af en større konkurrent blive aktuelt. Ved sammenkoblingen med et andet selskab, kan der i den nye situation være basis for at solvensen ser mere fornuftig ud. I efteråret så 2012 så vi eksempelvis en fusion af Sparbank og Spar Nord. Fremadrettet vurderer vi at der kan ses yderligere fusioner grundet de øgede krav til de finansielle institutter.

- Nye gældsinstrumenter
 - Grundet den foranstående udfasning af hybrid kernekapital og ansvarlig lånekapital under Tier 1 og Tier 2 kapitalen jf. Basel III, kan der være fornuft i at indfri disse bestående ”non-compliant” gældsinstrumenter, og erstatte det med nyudstedelser der opfylder hhv. de 14 og 9 krav til Tier 1 og Tier 2 kapital, hvorved solvensprocenterne hæves.
- Udlånsreducering
 - Strengere krav til udlån og sikkerheder samt løbende fokus på afvikling af dårlige kundeengagementer, vil nedbringe de risikovægtede aktiver og - alt andet lige – forbedre kapitalforholdene.

7.2 Adfærdsændringer

Det er vores forventning, at flere pengeinstitutter vil benytte sig af disse førnævnte instrumenter over de kommende år, for at hjælpe solvensen på vej mod de nye krav. Herudover kan der samtidig ligge en afledt fordel i, at pengeinstitutterne bliver mere velkonsoliderede og opnår bedre ratings på sigt, som endvidere kan føre til lavere omkostninger til funding.

Udover de øgede krav på kvantitative målepunkter for kapitalforholdene, lægges der i Basel III-retningslinjerne og herudover SIFI-rapporten op til, at tilsynsmyndigheder skal have større frihed til kræve indsigt i bankernes foretagende og opfølgningen vil ske tiere. Dette sætter alt andet lige et større krav til bankernes risikostyring for, at kunne stå på mål overfor diverse instanser. Denne tendens, som dog har været undervejs de sidste par år, må forventes at få indvirkning på den interne adfærd, hvor flere kræfter og omkostninger vil blive brugt på selve risikoområdet. Samtidig vurderer vi at flere mindre banker vil gå over til, at anvende egne interne opgørelsesmetoder til risikostyringen, i stil med de større pengeinstitutter i dag.

De øgede muligheder for sanktioner fra de nationale tilsynsmyndigheder, såfremt kapital- og bufferkrav ikke overholdes, kan vise sig at have en effekt på bankernes villighed til at konsolidere

sig yderligere. Dette på grund af et ønske om, at have handlefriheden til at styre eksempelvis udbyttepolitikken i virksomheden. Deri kan der muligvis ligge rigeligt incitament til, at ledelse og bestyrelsen ikke vil lade andre kontrollere dette aspekt.

8. Konklusion

Formålet med dette afgangsprøjsprojekt var, at opnå indsigt omkring Basel-retningslinjerne og forstå baggrunden for de senest tilkomne reguleringer i den finansielle sektor, der lægges op til via Basel III. Det primære fokus har derfor været på, at indhente viden omkring dette og formidle de væsentligste ændringer, som er gjort ved en dybere forklaring af henholdsvis Basel II og Basel III. Yderligere har vi haft en interesse i, at foretage en dybere analyse af hvordan disse ændringer vil påvirke de danske pengeinstitutter, med henblik på at estimere disses compliances i forhold til Basel III-kravene.

Enkelte væsentlige aspekter af de nye tiltag blev fundet for vanskelige, at opgøre ud fra det tilgængelige materiale for pengeinstitutterne. Her hentydes til de nye likviditetsmål vedrørende Liquidity Coverage Ratio samt Net Stable Funding Ratio, som også kun enkelte større banker fremviser af regnskabet – dog stadig ud fra særlige forbehold omkring realkreditobligationer i forhold til Basel III retningslinjerne. På nuværende tidspunkt vurderes det derfor også for tidligt i indfasningsprocessen til, at kunne estimere nogle valide mål til brug for analyse.

I den kvantitative compliance-analyse fandt vi, at af de udvalgte banker, var der generelle positive tendenser i forhold til, at imødekomme de skærpede krav omkring solvens og kapitalforhold. Dog observerede vi, at de større banker i gruppe 1, generelt står bedre rustet end de mindre banker i gruppe 2, hvor vi så enkelte med meget svage kapitaliseringsgrader. Overordnet må det konkluderes, at disse ændringer til opgørelsen af Tier 1 og Tier 2 kapital, vil have en klar effekt på den danske finansielle sektor. Hovedsagligt grundet kravet om udfasning i 2018, af den kapital som den danske stat indskød i flere banker i forbindelse med Bankpakke 2.

Dette vurderes at ville medføre fremadrettede adfærdsændringer i sektoren, og i den forbindelse kan det forventes vi vil se diverse initiativer iværksat, med henblik på at bankerne kan leve op til de skærpede krav. Konverteringer af bestående gældsinstrumenter samt fokus på, at nyudstedelser vil være compliant med reglerne må derfor være et selvfølge over den kommende periode. Herudover

vil vi ganske givet se banker investere mere tid, kræfter og omkostninger på den interne risikostyring for at imødekomme et skærpet tilsyn.

Basel III og herunder udkastet til de systemisk vigtige institutter (SIFI), stiller i høj grad større krav til bankernes soliditet samt risikostyring, og lægger væsentlige potentielle sanktioner ind som værktøjer til, at kunne rette op på eventuelle ugunstige udviklinger i kapitalforholdene, i ønsket om at undgå yderligere bankkollaps og heraf de samfundsøkonomiske tab. Den generelle holdning i den finansielle sektor er dog, at mange initiativer allerede er gennemført eller iværksat for, at undgå en lignende krise som årene efter 2008. Og i den forbindelse vurderer sektoren, at yderligere tillæg via eksempelvis SIFI og krav til højere egenkapital er, at stramme skruen for meget, da der frygtes for medførte stigende kapitalomkostninger.

Holdningerne til de afledte effekter af en øget egenkapitalfinansiering er særdeles varierende. Vi har i skrivefasen læst om professorer og pro-regulatorer, der argumenterer for uændrede – og måske endda billigere – omkostninger, hvorimod analytikere og økonomer fra den finansielle sektor viser stigende omkostninger på baggrund af deres beregninger. Kun tiden vil dog vise den reelle effekt af disse ændringer, men det anses dog som essentielt, at bankerne opretholder en højere konsolidering på kapital- og likviditetssiden til brug for krisetider. Men da den finansielle sektor er en meget dynamisk verden, hvor der løbende opfindes nye instrumenter og hvor det globale interbankmarked er en kæmpe faktor, kan man have sin skepsis om hvorvidt alle forholdsregler kan tages.

9. Litteraturliste

9.1 Bøger

Brealey, Myers & Allen (2011) – “Principles of Corporate Finance” 10.udgave, McGraw-Hill Irwin America.

Cato Baldvinsson, Torben Bender, Kim Busck–Nielsen & Flemming N. Rasmussen (2009) – ”Dansk Bankvæsen” 5.udgave, Karnov Group Denmark.

Cato Baldvinsson, Torben Bender, Kim Busck–Nielsen & Flemming N. Rasmussen (2011) – ”Dansk Bankvæsen” 6.udgave, Karnov Group Denmark.

Stefano Ponte, Peter Gibbon & Jakob Vestergaard (2011) – “Governing through Standards, International Political Economy Series”, Palgrave Macmillan England.

9.2 Publikationer

9.2.1 Finansinvest

Anders Grosen & Peder Harbjerg Nielsen – ”Stop bankernes solskinsmodel!”. Årgang 2013 nr. 3

Jesper Rangvid – ”Strengere kapitalkrav i pengeinstitutter: En vurdering af de (samfunds)økonomiske gevinster og tab”. Årgang 2010 nr. 8

Jesper Rangvid – ”Strengere kapitalkrav i pengeinstitutter: En vurdering af de (samfunds)økonomiske gevinster og tab – Duplik til Replik”. Årgang 2011 nr. 2

Johannes Raaballe – ”Forøget egenkapital i banken - en ulempe for banken og dens kunder?” Årgang 2013 nr. 3

Lars Jul Overby – ”REPLIK TIL ”Strengere kapitalkrav i pengeinstitutter: En vurdering af de (samfund)økonomiske gevinster og tab””. Årgang 2011 nr. 2

9.2.2 Nationalbanken

Borka Babic - ”Status på Basel III – likviditet og kapital” Kvartalsoversigt årgang 2011 1.kvartal – Del 1

Danmarks Nationalbank – ”Finansiel Stabilitet” årgang 2009 1.halvår

Danmarks Nationalbank – ”Vilkår for 3-årige” årgang 2012 -

[http://www.nationalbanken.dk/C1256B730054214F/sysOakFil/3_aarige_udlaan_jan_2012/\\$File/Notat_3aarige_udlaan.pdf](http://www.nationalbanken.dk/C1256B730054214F/sysOakFil/3_aarige_udlaan_jan_2012/$File/Notat_3aarige_udlaan.pdf)

Danmarks Nationalbank – ”Stesstest” årgang 2012 2.halvår

Lisbeth Borup & Dorte Kurek – ”Direktivforslag om nye kapitaldækningsregler (Basel II)”
Kvartalsoversigt årgang 2005 1.kvartal

9.2.3 Bank for International Settlements

Basel Committee on Banking Supervision – “International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards” årgang 2004 Juni. - <http://www.bis.org/publ/bcbs107.pdf>

Basel Committee on Banking Supervision – ”History of the Basel Committee and its Membership”
årgang 2009 - <http://www.bis.org/bcbs/history.htm>

Basel Committee on Banking Supervision – “Enhancements to the Basel II framework” Årgang
2009 Juli - <http://www.bis.org/publ/bcbs157.htm>

Basel Committee on Banking Supervision – “Guidelines for computing capital for incremental
risk in the trading book” årgang 2009 Juli.- <http://www.bis.org/publ/bcbs159.pdf?noframes=1>

Basel Committee on Banking Supervision – “Basel III: International framework for liquidity risk
measurement, standards and monitoring” årgang 2010 December. -
<http://www.bis.org/publ/bcbs188.htm>

Basel Committee on Banking Supervision – “Results of the comprehensive quantitative impact
study” årgang 2010 December - <http://www.bis.org/publ/bcbs186.pdf>

Basel Committee on Banking Supervision – “Basel III: A global regulatory framework for more
resilient banks and banking systems” årgang 2010 December (revideret Juni 2011) -
<http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>

Basel Committee on Banking Supervision – “Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity
risk monitoring tools” årgang 2013 Januar- <http://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf>

9.2.4 Andre

Anat R. Admati, Peter M. DeMarzo, Martin F. Hellwig & Paul Pfleiderer – ”Fallacies, Irrelevant Facts, and Myths in the Discussion of Capital Regulation: Why Bank Equity is Not Expensive” 1.udgave 2010 August (2.udgave 2011 marts), Stanford University.

Financial Stability Board – “Update of group of global systemically important banks (G-SIBs)” årgang 2012 November. - http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_121031ac.pdf

Financial Stability Board – “Policy Measures to Address Systemically Important Financial Institutions” årgang 2011 November.-
http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_111104bb.pdf

Finanstilsynet – Notat til Eu-specialudvalget ”Forslag om kapitalkrav og ledelse for banker (CRD IV)” årgang 2011 September.- http://www.finanstilsynet.dk/da/temaer/internationalt/information-til-eu-specialudvalget/~media/temaer/2011/specialudvalgsnotat_crd4.ashx

Jesper Berg – “SIFI – At være eller ikke at være”, årgang 2013 April. Finansanalytikerforeningen - http://www.finansanalytiker.dk/Files/Filer/DDF/Dokumenter/presentationer/2013/SIFI%20rapporten/Jesper%20Berg_Nykredit%20og%20SIFI.pdf

Moody's Analytics – “Basel III New Capital and Liquidity Standards – FAQs” Årgang 2012 Oktober - <http://www.moodyanalytics.com/~media/Insight/Regulatory/Basel-III/Thought-Leadership/2012/2012-19-01-MA-Basel-III-FAQs.ashx>

PWC – “Lempelser af likviditetskrav I Basel III” årgang 2013 Januar.
<http://www.pwc.dk/da/nyt/finance/regnskab/likviditetskrav-lempelser-basel.jhtml>

Udvalget om Systemisk Vigtige Finansielle Institutioner i Danmark for Erhvervs- og vækstministeriet – “Systemisk vigtige finansielle institutioner i Danmark: Identifikation, krav og krisehåndtering” årgang 2013 Marts.

Vestjysk Bank A/S – ”Selskabsmeddelelse – Konvertering af statsligt kapitalindskud gennemført”, årgang 2012 Februar -
<https://newsclient.omxgroup.com/cdsPublic/viewDisclosure.action?disclosureId=491585&lang=da>

9.3 Artikler

Christian Sehested (23.04.13) – ”Moody’s: SIFI-stempel værdiløst for danske banker”. Finanswatch - <http://finanswatch.dk/Finansnyt/article5367430.ece>

Joachim Claushøj Bindslev (03.04.13) – ”Så meget koster de øgede kapitalkrav”. Finanswatch-
<http://finanswatch.dk/Finansnyt/article5293059.ece>

Kathrine Rossau (30.03.12) – ”Danske Bank låner 15 milliarder i Nationalbanken”. Berlingske Business Finans - <http://www.business.dk/finans/danske-bank-laaner-15-milliarder-i-nationalbanken>

Morten W. Langer (24.03.13) – ”Danske Bank balancerer på kanten af de nye SIFI-krav”. Berlingske Business Finans - <http://www.business.dk/finans/danske-bank-balancerer-paa-kanten-af-nye-sifi-krav>

Ritzau Finans (21.12.12) – ”Danske Bank blev truet af dollar-mangel”. Børsen - http://finans.borsen.dk/artikel/1/248479/danske_bank_bleved_truet_af_dollar-mangel.html

Ritzau Finans (19.03.13) – ”Danske Bank låner billigere efter ny status”. Børsen - http://finans.borsen.dk/artikel/1/254308/danske_bank_laaner_billigere_efter_ny_status.html

Sine Schack Vestergaard (24.04.13) – ”Nordea/CEO: SIFI-status giver ingen funding-fordel”. Euroinvestor -
<http://www.euroinvestor.dk/nyheder/2013/04/24/nordea-ceo-sifi-status-giver-ingen-funding-fordel/12304940>

Stubager, Iversen & Brahm (15.03.13) – ”Staten uddeler gratis støtte til store banker”. Jyllands-Posten Erhverv.

Stubager, Iversen & Brahm (28.03.13) – ”Staten vil sælge Vestjysk Bank”. Finanswatch

9.4 Regnskaber

Årsregnskab 2012, Alm. Brand Bank A/S

Risikorapport 2012, Alm. Brand Bank A/S

Årsregnskab 2012, Arbejdernes Landsbank A/S

Risikorapport 2012, Arbejdernes Landsbank A/S

Årsregnskab 2012, Danske Bank A/S

Risikorapport 2012, Danske Bank A/S

Årsregnskab 2012, Jyske Bank A/S

Risikorapport 2012, Jyske Bank A/S

Årsregnskab 2012, Nordea Bank Danmark A/S

Risikorapport 2012, Nordea Bank Danmark A/S

Årsregnskab 2012, Ringkjøbing Landbobank A/S

Risikorapport 2012, Ringkjøbing Landbobank A/S

Årsregnskab 2012, Spar Nord Bank A/S

Risikorapport 2012, Spar Nord Bank A/S

Årsregnskab 2012, Sydbank A/S

Risikorapport 2012, Sydbank A/S

Årsregnskab 2012, Vestjysk Bank A/S

Risikorapport 2012, Vestjysk Bank A/S

9.5 Hjemmesider

www.bis.org

www.borsen.dk

www.business.dk

www.danskebank.com

www.danskemarketsecurities.com

www.euroinvestor.dk

www.financialstabilityboard.org

www.finansanalytiker.dk

www.finansrådet.dk

www.finanstilsynet.dk

www.finanswatch.dk

www.gsb.stanford.edu

www.moodyanalytics.com

www.nationalbanken.dk

www.retinformation.dk

www.pwc.dk

9.6 Andet

Danske Bank Group Treasury

10. Bilag

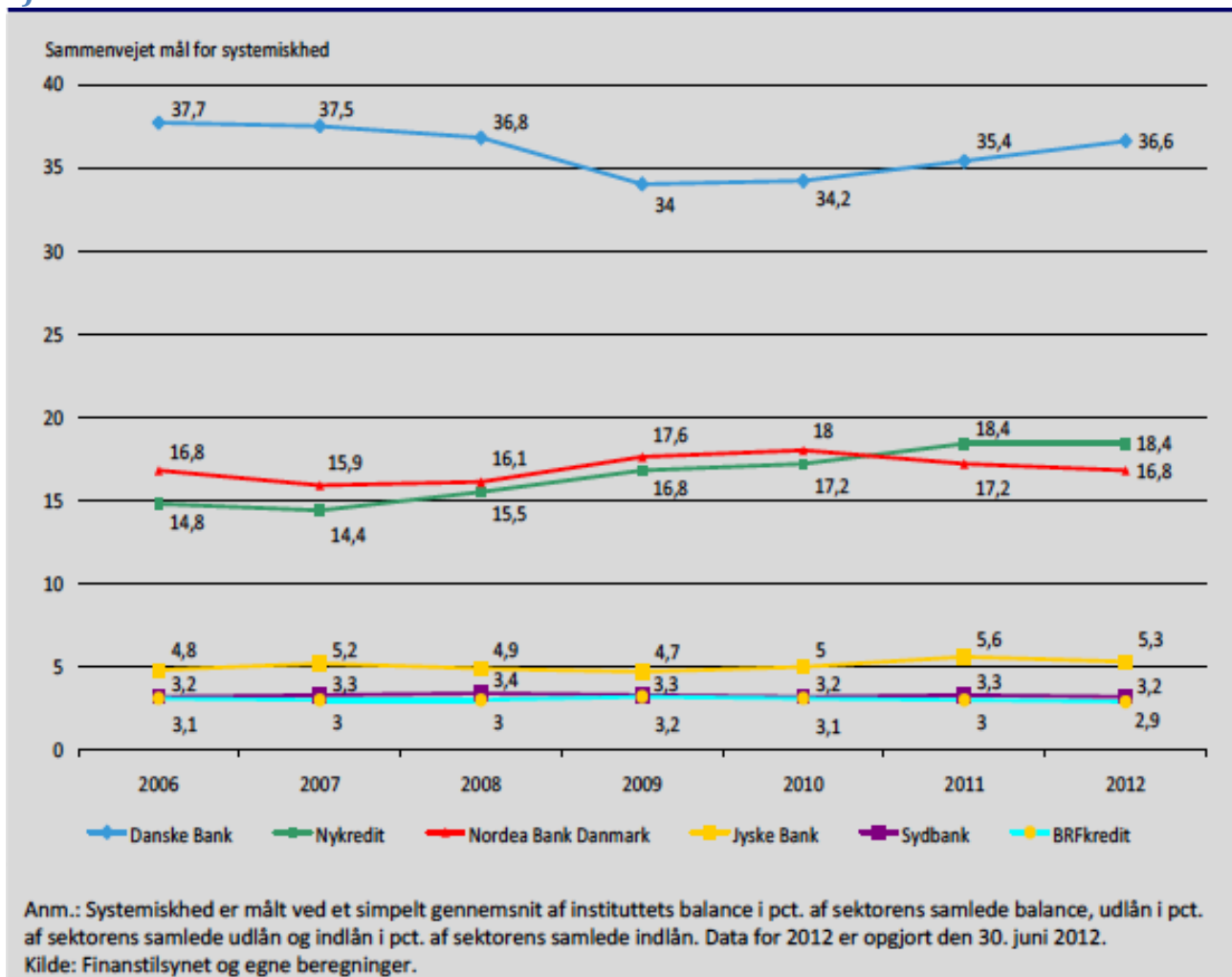
1)

Cash Outflows	
A. Retail deposits:	
Demand deposits and term deposits (less than 30 days maturity)	
• Stable deposits (deposit insurance scheme meets additional criteria)	3%
• Stable deposits	5%
• Less stable retail deposits	10%
Term deposits with residual maturity greater than 30 days	0%
B. Unsecured wholesale funding:	
Demand and term deposits (less than 30 days maturity) provided by small business customers:	
• Stable deposits	5%
• Less stable deposits	10%
Operational deposits generated by clearing, custody and cash management activities	25%
• Portion covered by deposit insurance	5%
Cooperative banks in an institutional network (qualifying deposits with the centralised institution)	25%
Non-financial corporates, sovereigns, central banks, multilateral development banks, and PSEs	40%
• If the entire amount fully covered by deposit insurance scheme	20%
Other legal entity customers	100%
C. Secured funding:	
• Secured funding transactions with a central bank counterparty or backed by Level 1 assets with any counterparty.	0%
• Secured funding transactions backed by Level 2A assets, with any counterparty	15%
• Secured funding transactions backed by non-Level 1 or non-Level 2A assets, with domestic sovereigns, multilateral development banks, or domestic PSEs as a counterparty	25%
• Backed by RMBS eligible for inclusion in Level 2B	25%
• Backed by other Level 2B assets	50%
• All other secured funding transactions	100%
D. Additional requirements:	
Liquidity needs (eg collateral calls) related to financing transactions, derivatives and other contracts	3 notch downgrade
Market valuation changes on derivatives transactions (largest absolute net 30-day collateral flows realised during the preceding 24 months)	Look back approach
Valuation changes on non-Level 1 posted collateral securing derivatives	20%
Excess collateral held by a bank related to derivative transactions that could contractually be called at any time by its counterparty	100%
Liquidity needs related to collateral contractually due from the reporting bank on derivatives transactions	100%

Increased liquidity needs related to derivative transactions that allow collateral substitution to non-HQLA assets	100%
ABCP, SIVs, conduits, SPVs, etc:	
Liabilities from maturing ABCP, SIVs, SPVs, etc (applied to maturing amounts and returnable assets)	100%
Asset Backed Securities (including covered bonds) applied to maturing amounts.	100%
Currently undrawn committed credit and liquidity facilities provided to:	
retail and small business clients	5%
non-financial corporates, sovereigns and central banks, multilateral development banks, and PSEs	10% for credit 30% for liquidity
banks subject to prudential supervision	40%
other financial institutions (include securities firms, insurance companies)	40% for credit 100% for liquidity
other legal entity customers, credit and liquidity facilities	100%
Other contingent funding liabilities (such as guarantees, letters of credit, revocable credit and liquidity facilities, etc)	National discretion
Trade finance	0-5%
Customer short positions covered by other customers' collateral	50%
Any additional contractual outflows	100%
Net derivative cash outflows	100%
Any other contractual cash outflows	100%
Total cash outflows	

Cash Inflows	
Maturing secured lending transactions backed by the following collateral:	
Level 1 assets	0%
Level 2A assets	15%
Level 2B assets	
• Eligible RMBS	25%
• Other assets	50%
Margin lending backed by all other collateral	50%
All other assets	100%
Credit or liquidity facilities provided to the reporting bank	0%
Operational deposits held at other financial institutions (include deposits held at centralised institution of network of co-operative banks)	0%
Other inflows by counterparty:	
• Amounts to be received from retail counterparties	50%
• Amounts to be received from non-financial wholesale counterparties, from transactions other than those listed in above inflow categories	50%
• Amounts to be received from financial institutions and central banks, from transactions other than those listed in above inflow categories.	100%
Net derivative cash inflows	100%
Other contractual cash inflows	National discretion
Total cash inflows	
Total net cash outflows = Total cash outflows minus min [total cash inflows, 75% of gross outflows]	
LCR = Stock of HQLA / Total net cash outflows	

2)

3)

Årstal/ Kapitalkrav	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1,0	0,17	0,33	0,50	0,67	0,83	1,0
1,5	0,25	0,50	0,75	1,0	1,25	1,5
2,0	0,33	0,67	1,0	1,33	1,67	2,0
2,5	0,42	0,83	1,25	1,67	2,08	2,5
3,0	0,50	1,0	1,50	2,0	2,50	3,0
3,5	0,58	1,17	1,75	2,33	2,92	3,5
4,0	0,67	1,33	2,0	2,67	3,33	4,0

4)

Jyske Bank A/S

2012-tal i mio kr.	Basel II	Basel III	
		1.	2.
Tier 1 capital			
Egentlig kernekapital	15.306,0	15.306,0	15.306,0
- Primære fradrag i egentlig kernekapital	-119,0	-119,0	-119,0
- Andre fradrag	-15,0	-15,0	-15,0
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	15.172,0	15.172,0	15.172,0
Hybrid kernekapital jf. Basel II	1.296,0		
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	16.468,0	15.172,0	15.172,0
Hybrid kernekapital jf. Basel III (Additional Tier 1)			
Samlet Tier 1 kapital efter fradrag	16.468,0	15.172,0	15.172,0
Tier 2 capital			
Ansvarlig lånekapital (Gone Concern Capital)	1.429,0	1.429,0	
Opskrivningshenlæggelser	732,0	732,0	732,0
Hybrid kernekapital jf. Basel II			
- Fradrag	-15,0	-15,0	-15,0
Samlet Tier 2 kapital efter fradrag	2.146,0	2.146,0	717,0
Samlet basiskapital	18.614,0	17.318,0	15.889,0
Risikovægtede aktiver (RWA)	110.022,0	110.022,0	110.022,0
Egentlig kernekapital / RWA	14,97%	13,79%	13,79%
Samlet Tier 1 kapital / RWA	14,97%	13,79%	13,79%
Samlet basiskapital / RWA	16,92%	15,74%	14,44%
Solvensbehov	10,20%	10,20%	10,20%
Beregnet kapitalbehov	11.222	11.222	11.222
Overdækning	7.392	6.096	4.667

Danske Bank A/S

2012-tal i mio kr.	Basel II	Basel III	
		1.	2.
Tier 1 capital			
Egentlig kernekapital	138.996,0	138.996,0	138.996,0
- Primære fradrag i egentlig kernekapital	-20.148,0	-20.148,0	-20.148,0
- Andre fradrag	-4.311,0	-4.311,0	-4.311,0
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	114.537,0	114.537,0	114.537,0
Hybrid kernekapital jf. Basel II	40.248,0		
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	154.785,0	114.537,0	114.537,0
Hybrid kernekapital jf. Basel III (Additional Tier 1)			
Samlet Tier 1 kapital efter fradrag	154.785,0	114.537,0	114.537,0
Tier 2 capital			
Ansvarlig lånekapital (Gone Concern Capital)	21.124,0	21.124,0	
Opskrivningshenlæggelser	642,0	642,0	642,0
Hybrid kernekapital jf. Basel II			
- Fradrag	-4.311,0	-4.311,0	-4.311,0
Samlet Tier 2 kapital efter fradrag	17.455,0	17.455,0	-3.669,0
Samlet basiskapital	172.240,0	131.992,0	110.868,0
Risikovægtede aktiver (RWA)	616.415,0	616.415,0	616.415,0
Egentlig kernekapital / RWA	25,11%	18,58%	18,58%
Samlet Tier 1 kapital / RWA	25,11%	18,58%	18,58%
Samlet basiskapital / RWA	27,94%	21,41%	17,99%
Solvensbehov	11,40%	11,40%	11,40%
Beregnet kapitalbehov	70.271	70.271	70.271
Overdækning	101.969	61.721	40.597

Sydbank A/S

2012-tal i mio kr.	Basel II	Basel III	
		1.	2.
Tier 1 capital			
Egentlig kernekapital	10.033,0	10.033,0	10.033,0
- Primære fradrag i egentlig kernekapital	-179,0	-179,0	-179,0
- Andre fradrag	-161,0	-161,0	-161,0
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	9.693,0	9.693,0	9.693,0
Hybrid kernekapital jf. Basel II	1.387,0		
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	11.080,0	9.693,0	9.693,0
Hybrid kernekapital jf. Basel III (Additional Tier 1)			
Samlet Tier 1 kapital efter fradrag	11.080,0	9.693,0	9.693,0
Tier 2 capital			
Ansvarlig lånekapital (Gone Concern Capital)			
Opskrivningshenlæggelser	386,0	386,0	386,0
Hybrid kernekapital jf. Basel II			
- Fradrag	-161,0	-161,0	-161,0
Samlet Tier 2 kapital efter fradrag	225,0	225,0	225,0
Samlet basiskapital	11.305,0	9.918,0	9.918,0
Risikovægtede aktiver (RWA)	71.170,0	71.170,0	71.170,0
Egentlig kernekapital / RWA	15,57%	13,62%	13,62%
Samlet Tier 1 kapital / RWA	15,57%	13,62%	13,62%
Samlet basiskapital / RWA	15,88%	13,94%	13,94%
Solvensbehov	8,90%	8,90%	8,90%
Beregnet kapitalbehov	6.334	6.334	6.334
Overdækning	4.971	3.584	3.584

Nordea Bank DK

2012-tal	Basel II	Basel III	
i mio kr.		1.	2.
Tier 1 capital			
Egentlig kernekapital	37.050,0	37.050,0	37.050,0
- Primære fradrag i egentlig kernekapital	-3.450,0	-3.450,0	-3.450,0
- Andre fradrag			
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	33.600,0	33.600,0	33.600,0
Hybrid kernekapital jf. Basel II			
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	33.600,0	33.600,0	33.600,0
Hybrid kernekapital jf. Basel III (Additional Tier 1)			
Samlet Tier 1 kapital efter fradrag	33.600,0	33.600,0	33.600,0
Tier 2 capital			
Ansvarlig lånekapital (Gone Concern Capital)	18.093,0	18.093,0	
Opskrivningshenlæggelser	20,0	20,0	20,0
Hybrid kernekapital jf. Basel II			
- Fradrag	-531,0	-531,0	-531,0
Samlet Tier 2 kapital efter fradrag	17.582,0	17.582,0	-511,0
Samlet basiskapital	51.182,0	51.182,0	33.089,0
Risikovægtede aktiver (RWA)	266.243,0	266.243,0	266.243,0
Egentlig kernekapital / RWA	12,62%	12,62%	12,62%
Samlet Tier 1 kapital / RWA	12,62%	12,62%	12,62%
Samlet basiskapital / RWA	19,22%	19,22%	12,43%
Solvensbehov	10,50%	10,50%	10,50%
Beregnet kapitalbehov	27.956	27.956	27.956
Overdækning	23.226	23.226	5.133

Ringkjøbing Landbobank A/S

2012-tal i tkr.	Basel II	Basel III	
		Scenarie 1	Scenarie 2
Tier 1 capital			
Egentlig kernekapital	2.676.140	2.676.140	2.676.140
- Primære fradrag i egentlig kernekapital	-69.660	-69.660	-69.660
- Andre fradrag	-192	-192	-192
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	2.606.288	2.606.288	2.606.288
Hybrid kernekapital jf. Basel II	172.000		
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	2.778.288	2.606.288	2.606.288
Hybrid kernekapital jf. Basel III (Additional Tier 1)			
Samlet Tier 1 kapital efter fradrag	2.778.288	2.606.288	2.606.288
Tier 2 capital			
Ansvarlig lånekapital (Gone Concern Capital)	201.431	201.431	
Opskrivningsshenlæggelser	192	192	192
Hybrid kernekapital jf. Basel II			
- Fradrag			
Samlet Tier 2 kapital efter fradrag	201.623	201.623	192
Samlet basiskapital	2.979.911	2.807.911	2.606.480
Risikovægtede aktiver (RWA)	13.304.815	13.304.815	13.304.815
Egentlig kernekapital / RWA	20,88%	19,59%	19,59%
Samlet Tier 1 kapital / RWA	20,88%	19,59%	19,59%
Samlet basiskapital / RWA	22,40%	21,10%	19,59%
Solvensbehov	8,00%	8,00%	8,00%
Beregnet kapitalbehov	1.064.385	1.064.385	1.064.385
Overdækning	1.915.526	1.743.526	1.542.095

Arbejdernes Landsbank A/S

2012-tal i tkr.	Basel II	Basel III	
		Scenarie 1	Scenarie 2
Tier 1 capital			
Egentlig kernekapital	3.607.213	3.607.213	3.607.213
- Primære fradrag i egentlig kernekapital	-342.619	-342.619	-342.619
- Andre fradrag	-267.058	-267.058	-267.058
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	2.997.536	2.997.536	2.997.536
Hybrid kernekapital jf. Basel II	392.951		
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	3.390.487	2.997.536	2.997.536
Hybrid kernekapital jf. Basel III (Additional Tier 1)			
Samlet Tier 1 kapital efter fradrag	3.390.487	2.997.536	2.997.536
Tier 2 capital			
Ansvarlig lånekapital (Gone Concern Capital)	328.000	328.000	
Opskrivningsshenlæggelser	203.593	203.593	203.593
Hybrid kernekapital jf. Basel II			
- Fradrag	-267.058	-267.058	-267.058
Samlet Tier 2 kapital efter fradrag	264.535	264.535	-63.465
Samlet basiskapital	3.655.022	3.262.071	2.934.071
Risikovægtede aktiver (RWA)	25.090.772	25.090.772	25.090.772
Egentlig kernekapital / RWA	13,51%	11,95%	11,95%
Samlet Tier 1 kapital / RWA	13,51%	11,95%	11,95%
Samlet basiskapital / RWA	14,57%	13,00%	11,69%
Solvensbehov	9,10%	9,10%	9,10%
Beregnet kapitalbehov	2.283.260	2.283.260	2.283.260
Overdækning	1.371.762	978.811	650.811

Vestjysk Bank A/S

2012-tal i tkr.	Basel II	Basel III	
		Scenarie 1	Scenarie 2
Tier 1 capital			
Egentlig kernekapital	913.411	913.411	913.411
- Primære fradrag i egentlig kernekapital	-8.978	-8.978	-8.978
- Andre fradrag	-50.538	-50.538	-50.538
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	853.895	853.895	853.895
Hybrid kernekapital jf. Basel II	540.434		
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	1.394.329	853.895	853.895
Hybrid kernekapital jf. Basel III (Additional Tier 1)			
Samlet Tier 1 kapital efter fradrag	1.394.329	853.895	853.895
Tier 2 capital			
Ansvarlig lånekapital (Gone Concern Capital)	477.327	477.327	
Opskrivningshenlæggelser	55.433	55.433	55.433
Hybrid kernekapital jf. Basel II	912.109		
- Fradrag	-56.859	-56.859	-56.859
Samlet Tier 2 kapital efter fradrag	1.388.010	475.901	-1.426
Samlet basiskapital	2.782.339	1.329.796	852.469
Risikovægtede aktiver (RWA)	25.594.799	25.594.799	25.594.799
Egentlig kernekapital / RWA	5,45%	3,34%	3,34%
Samlet Tier 1 kapital / RWA	5,45%	3,34%	3,34%
Samlet basiskapital / RWA	10,87%	5,20%	3,33%
Solvensbehov	10,00%	10,00%	10,00%
Beregnet kapitalbehov	2.559.480	2.559.480	2.559.480
Overdækning	222.859	-1.229.684	-1.707.011

Alm. Brand Bank A/S

2012-tal i tkr.	Basel II	Basel III	
		Scenarie 1	Scenarie 2
Tier 1 capital			
Egentlig kernekapital	995.440	995.440	995.440
- Primære fradrag i egentlig kernekapital	-286.736	-286.736	-286.736
- Andre fradrag	-15.740	-15.740	-15.740
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	692.964	692.964	692.964
Hybrid kernekapital jf. Basel II	708.704		
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	1.401.668	692.964	692.964
Hybrid kernekapital jf. Basel III (Additional Tier 1)			
Samlet Tier 1 kapital efter fradrag	1.401.668	692.964	692.964
Tier 2 capital			
Ansvarlig lånekapital (Gone Concern Capital)	400.000	400.000	
Opskrivningshenlæggelser			
Hybrid kernekapital jf. Basel II	321.404		
- Fradrag	-190.740	-190.740	-190.740
Samlet Tier 2 kapital efter fradrag	530.664	209.260	-190.740
Samlet basiskapital	1.932.332	902.224	502.224
Risikovægtede aktiver (RWA)	9.944.238	9.944.238	9.944.238
Egentlig kernekapital / RWA	14,10%	6,97%	6,97%
Samlet Tier 1 kapital / RWA	14,10%	6,97%	6,97%
Samlet basiskapital / RWA	19,43%	9,07%	5,05%
Solvensbehov	15,70%	15,70%	15,70%
Beregnet kapitalbehov	1.561.245	1.561.245	1.561.245
Overdækning	371.087	-659.021	-1.059.021

Spar Nord Bank A/S

2012-tal i mio kr.	Basel II	Basel III	
		Scenarie 1	Scenarie 2
Tier 1 capital			
Egentlig kernekapital	5.975,3	5.975,3	5.975,3
- Primære fradrag i egentlig kernekapital	-531,4	-531,4	-531,4
- Andre fradrag	-461,6	-461,6	-461,6
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	4.982,3	4.982,3	4.982,3
Hybrid kernekapital jf. Basel II	1.813,0		
Egentlig kernekapital (CET1) efter fradrag	6.795,3	4.982,3	4.982,3
Hybrid kernekapital jf. Basel III (Additional Tier 1)			
Samlet Tier 1 kapital efter fradrag	6.795,3	4.982,3	4.982,3
Tier 2 capital			
Ansvarlig lånekapital (Gone Concern Capital)	553,8	553,8	
Opskrivningshenlæggelser	91,5	91,5	91,5
Hybrid kernekapital jf. Basel II			
- Fradrag	-461,6	-461,6	-461,6
Samlet Tier 2 kapital efter fradrag	183,7	183,7	-370,1
Samlet basiskapital	6.979,0	5.166,0	4.612,2
Risikovægtede aktiver (RWA)	46.414,4	46.414,4	46.414,4
Egentlig kernekapital / RWA	14,64%	10,73%	10,73%
Samlet Tier 1 kapital / RWA	14,64%	10,73%	10,73%
Samlet basiskapital / RWA	15,04%	11,13%	9,94%
Solvensbehov	10,00%	10,00%	10,00%
Beregnet kapitalbehov	4.641	4.641	4.641
Overdækning	2.338	525	-29